

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ & ΓΕΩΡΓΙΑΣ
ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟ ΤΜΗΜΑ: ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΙ, ΔΛΠ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ
ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Γιάννης Η Σαρρής

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Χρήστος Καζαντζής, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πειραιά (επιβλέπων)
Γιώργος Καραθανάσης, Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθήνας
Πάυλος Σπαθής, Καθηγητής Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθήνας

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2011

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΒΑΣΙΛΕΙΑ Π, ΔΛΠ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ
ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ**

Γιάννης Η Σαρρής

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Χρήστος Καζαντζής, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πειραιά (επιβλέπων)
Γιώργος Καραθανάσης, Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθήνας
Παύλος Σπαθής, Καθηγητής Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθήνας

**η εργασία αυτή γράφηκε σε περίοδο γενικής κρίσης,
για την οικονομική κρίση**

ευχαριστω

**την οικογένεια μου για την συμπαράσταση
τους καθηγητές μου για την κατανόηση
τους συνεργάτες μου για την ανοχή**

Περιεχόμενα

1	Εισαγωγή.....	10
1.1	Ελεύθερη οικονομία – Ανοικτές Αγορές.....	10
1.2	Ρόλος Τραπεζικού Συστήματος.....	12
1.3	Διεθνές Περιβάλλον.....	13
1.4	Τάσεις Τραπεζικού Συστήματος.....	15
1.5	Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα.....	15
1.5.1	Αλλαγές και εκσυγχρονισμός.....	16
2	Θεσμικό πλαίσιο.....	19
2.1	Ιστορία.....	19
2.2	Ρόλος - Στόχοι.....	20
2.3	Εποπτεία Τραπεζικού Συστήματος.....	22
2.4	Ρόλος εποπτικών αρχών.....	24
2.4.1	Αντικείμενα εποπτείας.....	24
2.4.2	Μέσα άσκησης εποπτείας.....	25
3	Βασιλεία I.....	27
3.1	Γενικά.....	27
3.2	Συμφωνία της Βασιλεία I.....	28
3.3	Βελτιώσεις.....	31
3.4	Βασιλεία και Νομισματική Πολιτική.....	34
4	Βασιλεία II.....	39
4.1	Νέο Θεσμικό Πλαίσιο.....	39
4.2	Μεθοδολογία.....	42
4.3	Κεφαλαιακή Επάρκεια.....	43
4.3.1	Επαναδιατύπωση του λόγου κεφαλαιακής επάρκειας.....	43
4.3.2	Τυποποιημένη προσέγγιση.....	44
4.3.3	Προσέγγιση εσωτερικής διαβάθμισης.....	45
4.4	Ίδια κεφάλαια και Ενεργητικό.....	46
4.4.1	Εποπτικά Κεφάλαια.....	48
4.4.2	Περιορισμοί μεταξύ των κατηγοριών ιδίων κεφαλαίων.....	49
4.4.3	Σταθμισμένο Ενεργητικό.....	49

4.5 Τιμολόγηση & Βασιλεία II	50
4.5.1 Ορολογία παραμέτρων κινδύνου της Βασιλείας II	51
4.6 Λογιστική Απεικόνιση.....	57
4.6.1 Ο ισολογισμός μιας εμπορικής τράπεζας	57
4.6.2 Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα	57
4.6.3 Πολιτική σχηματισμού προβλέψεων	60
4.7 Οδηγίες Ευρωπαϊκής Ένωσης	61
4.8 Εφαρμογή.....	62
4.9 Εκτίμηση επιπτώσεων Νέου Θεσμικού Πλαισίου	63
4.10 Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα και Νέο Θεσμικό Πλαίσιο	65
5 Οικονομική κρίση	68
5.1 Οικονομική & Δημοσιονομική Κρίση.....	68
5.2 Απειλές.....	69
6 Ερευνητικό Αντικείμενο	71
6.1 Ανάλυση δείγματος και πηγών δεδομένων	71
6.2 Μεθοδολογία έρευνας.....	72
6.3 Επιπτώσεις στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα	75
6.3.1 Ενεργητικό	76
6.3.2 Παθητικό.....	89
6.3.3 Ιδία Κεφάλαια.....	99
6.3.4 Μεταβολές Καθαρής Θέσης.....	107
6.3.5 Συγκέντρωση Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος.....	125
6.4 Συμπεράσματα Ερευνητικής Εργασίας	132
6.4.1 Επιπτώσεις στη Εξέλιξη	133
6.4.2 Επιπτώσεις στη Διάρθρωση.....	135
6.4.3 Επιπτώσεις στη συγκέντρωση Τραπεζικού Συστήματος.....	137
6.5 Προτάσεις στις προκλήσεις	138
6.6 Επίλογος.....	139
7 Βιβλιογραφία	140

Περίληψη

Τον Οκτώβριο του 2008 ξεκίνησε για την παγκόσμια οικονομία μια σοβαρή κρίση, που απείλησε με κατάρρευση το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Η Ελληνική Οικονομία αρχικά λόγω μικρότερης εξωστρέφειας και μεγαλύτερης παραοικονομίας δεν δέχτηκε με μεγάλη σφοδρότητα τις επιπτώσεις της κρίσης αυτής, και έτσι μέχρι το πρώτο εξάμηνο του 2009 δεν είχε επηρεαστεί, τουλάχιστον φαινομενικά, σε μεγάλο βαθμό.

Στη συνέχεια όμως τα μεγάλα διαρθρωτικά προβλήματα στον παραγωγικό ιστό της χώρας, η έλλειψη ανταγωνιστικότητας στην οικονομία και το δημοσιονομικό της πρόβλημα σε συνδυασμό με τη οικονομική κρίση συνετέλεσαν ώστε να ξεκινήσει μια σπειροειδής περιδίνηση που έχει φέρει την Ελλάδα στα πρόθυρα της χρεοκοπίας.

Την ίδια περίοδο το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα καλείται να αντιμετωπίσει μια ακόμα πρόκληση : της συμμόρφωση με το Νέο θεσμικό πλαίσιο της Βασιλεία II

Με τη εργασία αυτή κάνω μια προσπάθεια ανίχνευσης του περιβάλλοντος, όσον αφορά το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του, και μια αποτίμηση, στο μέτρο του δυνατού, των επιπτώσεων της σύμπτωσης της εφαρμογής του Θεσμικού Πλαισίου και των συνεπειών της οικονομικής κρίσης στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, και πιο συγκεκριμένα στις τέσσερις μεγαλύτερες Τράπεζες του.

Το Πρώτο Κεφάλαιο, μέσα από συνοπτική αναφορά στη ελεύθερη οικονομία, και το ρόλο του τραπεζικού συστήματα αποτελεί την εισαγωγή στην εργασία αυτή.

Το Δεύτερο κεφάλαιο ασχολείται θεωρητικά με τις έννοιες του θεσμικού πλαισίου και της εποπτείας

Το Τρίτο, Τέταρτο και Πέμπτο κεφάλαιο αναφέρεται στη συμφωνία της Βασιλεία I και II και στην οικονομική κρίση αντίστοιχα.

Το έκτο κεφάλαιο περιέχει το αντικείμενο της έρευνας, τη Μεθοδολογία, και παρουσιάζει με γραφήματα τα αποτελέσματα της.

Συμπερασματικά είναι εμφανέστατη η διαφορετική συμπεριφορά όλων των μεγεθών του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος την περίοδο 2004 μέχρι το 2007 και την περίοδο 2008 μέχρι το 2010.

Η γενική τάση το πρώτο διάστημα 2004 - 2007 είναι έντονα θετική και όσον αφορά τα μεγέθη του ισολογισμού και όσον αφορά τα αποτελέσματα. Το 2008 όμως το Τραπεζικό Σύστημα δέχτηκε το πρώτο σοκ από την παγκόσμια οικονομική κρίση, παρουσίασε κάποια σημάδια ανάκαμψης το 2009, στη συνέχεια όμως το 2010 δέχτηκε δεύτερο ισχυρότερο πλήγμα από την Δημοσιονομική κρίση του Ελληνικού Δημοσίου που απειλεί πλέον την ίδια τη βιωσιμότητα του.

Τραπεζική & Χρηματοοικονομική

Τραπεζικό σύστημα, Θεσμικό Πλαίσιο, Εποπτεία, Βασιλεία I, Βασιλεία II, Οικονομική κρίση, Επιπτώσεις στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα

Abstract

In October 2008 a serious crisis began for the global economy, that threatened the global financial system to collapse.

The Greek Economy at first due to a lower extraversion and high black economy did not suffer the full extent of this crisis, so that until the first semester of 2009, Greece remained untouched, figuratively, in most aspects.

However, the deep structural problems in the productive net of the country, the lack of competition in the economy and the fiscal problem in addition to the financial crisis led to a downfall that brought Greece in the edge of bankruptcy.

In that same period the Greek banking system is faced with another challenge: conforming to the new institutional framework of Basel II.

With this project I am trying to inspect the environment, regarding the institutional framework and its function, and reach a conclusion, in the extent that it is possible, of the consequences that the coincidence of applying the law had, and the effect of the financial crisis in the Greek banking system, specifically in its four biggest banks.

The first chapter, from a brief reference to the free market economy, and the role of the banking system consists of the introduction to this project. The second chapter consists of a theoretical approach of the notions of institutional framework and supervision.

The third, the fourth and the fifth chapter focuses on the accord of Basel I and II, and the financial crisis respectively.

The sixth chapter consists of the subject of the research, the methodology, and presents with graphs its results.

In conclusion the different attitude of all the Greek Banking System's branches is obvious, in the period of 2004-2007 and 2008-2010.

The general current in the first period (2004-2007) is highly positive and regarding the figures of the balance sheet as well as the results. But in 2008 the Banking System received the first great shock from the global financial crisis, showed some signs of recovering in 2009, but then, in 2010, it received the second greater shock from the fiscal crisis of the Greek state that is threatening now its viability.

Banking and Finance

Banking system, Capital framework, Banking regulation, Basel Accord I Basel Accord II, Economic crisis, Consequences to Greek Banking System

1 Εισαγωγή

1.1 Ελεύθερη οικονομία – Ανοικτές Αγορές

Η οικονομία τη σημερινή εποχή αναπτύσσεται σε ένα περιβάλλον ανοικτών αγορών στο οποίο η έννοια της παγκοσμιοποίησης δρα καταλυτικά και καθημερινά επηρεάζει τον τρόπο ζωής εκατομμυρίων ανθρώπων σε όλο τον πλανήτη.

Μια από τις βασικές θεωρητικές αρχές της ελεύθερης αυτής οικονομίας είναι και η θεωρία της αποτελεσματικότητας των αγορών (Efficient Market Hypothesis).

Ως «αποτελεσματική» ορίζεται η αγορά στην οποία οι τιμές των διαφόρων υποκειμένων αγαθών προσαρμόζονται ταχύτατα σε κάθε νέα πληροφορία που αναδύεται στο επενδυτικό περιβάλλον και συνεπώς, ανά πάσα χρονική στιγμή, οι τιμές αυτές αντανακλούν όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες που υπάρχουν (ή που ενδεχομένως θα δημοσιοποιηθούν) στην αγορά.

Η Θεωρία της Αποτελεσματικής Αγοράς αποτελεί ένα πεδίο ακαδημαϊκής έρευνας που εμφανίζει τα πιο αντικρουόμενα συμπεράσματα και τις πιο ιδιόρρυθμες απόψεις.

Το χαρακτηριστικό της αποτελεσματικής αγοράς είναι ότι υπάρχουν πολλοί συμμετέχοντες (άτομα, ομάδες, επιχειρήσεις, κοινωνίες) οι οποίοι – ο καθένας ανεξάρτητα από τον άλλο αλλά και με οποιοδήποτε συνδυασμό – αναλύουν κάθε στιγμή πληροφορίες σε όλο το φάσμα της ανθρώπινης δραστηριότητας και αποτιμούν με οικονομικούς όρους κάθε μη ελεύθερα διαθέσιμο αγαθό.

Η ελεύθερη διάχυση αυτής της γνώσης και οι μηχανισμοί της ελεύθερης οικονομίας θα φροντίζουν κάθε στιγμή ή εν πάση περιπτώσει σε εύλογο χρονικό διάστημα, να προσαρμόζονται οι αποτιμήσεις αυτές στο επίπεδο που οι τιμές των οικονομικών αγαθών να αντανακλούν σε κάθε χρονική στιγμή όλη τη διαθέσιμη ή μη πληροφόρηση, και για την πραγματική αξία των αγαθών αλλά και για του δυνητικούς κινδύνους που συνεπάγεται η κατοχή ή χρήση τους.

Επομένως στο καθεστώς της ελεύθερης οικονομίας οποιοδήποτε αγαθό σε ένα καθεστώς ελεύθερης διακίνησης, χωρίς σύνορα και ρυθμιστικούς περιορισμούς, αποτιμάται στη δίκαιη τιμή. Η ίδια η αγορά έχει τους μηχανισμούς να εξαλείψει οποιαδήποτε απόκλιση μεταξύ της τιμής και της πραγματικής αξίας

Στο κέντρο του συστήματος αυτού είναι ο χρηματοπιστωτικός τομέας οι υπηρεσίες του οποίου είναι απολύτως ζωτικές για κάθε οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα.

Η λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος ειδικά τα τελευταία χρόνια, έχει στηριχθεί σύμφωνα με αυτά που αναφέραμε πιο πάνω, στο ότι η ελεύθερη, ανόθευτη λειτουργία των αγορών διασφαλίζει την αρμονική λειτουργία του οικονομικού συστήματος.

Έτσι όταν παρατηρούνται ανισορροπίες στο σύστημα, η ελεύθερη λειτουργία των αγορών υποτίθεται ότι διαθέτει μηχανισμούς εξισορόπησης, που επαναφέρουν το σύστημα σε ισορροπία. Ωστόσο, η εμφάνιση κρίσεων, με κύρια αυτή του 1929 και τη σημερινή, αλλά και άλλες ενδιάμεσε μικρότερης σημασίας, συνοδεύονται από την απειλή

κατάρρευσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος, και αυτό κλονίζει τη θεωρία περί αποτελεσματικότητας των απελευθερωμένων αγορών.

Προβάλλει επομένως επιτακτική η ανάγκη αυξημένου ελέγχου και εποπτείας του σύγχρονου χρηματοπιστωτικού συστήματος, το οποίο θα εξετάσουμε στα επόμενα κεφάλαια, που θα γίνει προσπάθεια καταγραφής και περιορισμένης ανάλυσης της σημερινής κατάστασης.

1.2 Ρόλος Τραπεζικού Συστήματος

Ο ρόλος του τραπεζικού συστήματος στην ελεύθερη οικονομία είναι κομβικός και ουσιαστικός. Είναι πραγματικό γεγονός ότι η ασκούμενη, μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος, πολιτική και ο βαθμός ανάπτυξης του ίδιου του πιστωτικού συστήματος, επηρεάζουν καθοριστικά την κατανομή και το κόστος των πιστώσεων και κεφαλαίων ανάμεσα στους διάφορους τομείς της οικονομίας (μεταποίηση - υπηρεσίες, ιδιώτες - δημόσιο - κοινωνικός τομέας, κέντρο - περιφέρεια).

Γι αυτό και το χρηματοπιστωτικό σύστημα αποτελεί βασικό εργαλείο για την άσκηση της συνολικής οικονομικής πολιτικής από την εκάστοτε κυβέρνηση. Στα πλαίσια του χρηματοπιστωτικού συστήματος, οι Τράπεζες βρίσκονται στο κέντρο του συστήματος αφού ως γνωστό έχουν την ικανότητα να μεταβάλλουν την προσφορά χρήματος μιας χώρας, να επιδρούν στην αγοραστική δύναμη, να ενοποιούν την οικονομική διαδικασία της παραγωγής, της διανομής και της κατανάλωσης.

Την τελευταία 10ετία, και στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας, σημειώθηκαν σημαντικές αλλαγές στις αγορές χρήματος και κεφαλαίων, με σημαντικότερες την απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων και την ενοποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών. Ιδιαίτερα στον χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι τράπεζες

αντιμετωπίζουν μια σειρά από προκλήσεις και αλλαγές, αλλαγές που έχουν ιδιαίτερα μεγάλο κόστος και δημιουργούν ιδιαίτερα έντονες ανταγωνιστικές συνθήκες. Οι εξελίξεις υποχρεώνουν τις τράπεζες να προβούν σε αναδιάρθρωση της επιχειρηματικής τους δομής και σε επανεξέταση της στρατηγικής τους, με αξιοποίηση των οικονομιών κλίμακας και φάσματος και μείωση του λειτουργικού τους κόστους.

1.3 Διεθνές Περιβάλλον

Η παγκοσμιοποίηση των αγορών, η απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων, η επανάσταση της τεχνολογίας της πληροφορικής, που επιτρέπει την μεταφορά σημαντικών κεφαλαίων σε ελάχιστο χρόνο από αγορά σε αγορά και από χώρα σε χώρα, η ανάπτυξη σε σημαντικό βαθμό της θεσμικής διαχείρισης, η κατάργηση όλων των εγχώριων περιορισμών στις αγορές χρήματος και κεφαλαίων των περισσότερων χωρών, έχουν δημιουργήσει συνθήκες, όπου το πρόβλημα μιας χώρας γίνεται σύντομα πρόβλημα της διπλανής και πιθανά, αν δεν αντιμετωπιστεί επιτυχώς, πρόβλημα και στον υπόλοιπο κόσμο. Ζούμε σε μία νέα εποχή παγκοσμιοποίησης και ολοκλήρωσης των οικονομιών και των αγορών χρήματος, συναλλάγματος και κεφαλαίου όπου κυρίαρχο ρόλο διαδραματίζουν οι βραχυχρόνιες κινήσεις του χρηματιστηριακού και κερδοσκοπικού κεφαλαίου. Έτσι η μεταβλητότητα των τιμών στο χρηματοπιστωτικό χώρο έχει αυξηθεί σημαντικά, η αβεβαιότητα έχει λάβει νέες διαστάσεις και παρατηρούμε ότι χρηματιστηριακές κρίσεις αν δεν αντιμετωπιστούν επιτυχώς μετεξελίσσονται σταδιακά σε νομισματικές και τελικά σε οικονομικές, ενώ οι αρνητικές επιπτώσεις μεταφέρονται ακόμα και σε χώρες που ακολουθούν σοβαρή και αξιόπιστη μακροοικονομική πολιτική και δεν έχουν γενικότερα σοβαρά οικονομικά προβλήματα.

Πρέπει να τονιστεί ότι είναι σημαντικές οι αρνητικές επιπτώσεις για την οικονομία και την ανάπτυξη από τη έλλειψη διαφάνειας και συγκεκριμένου θεσμικού πλαισίου ικανού να αντιμετωπίζει τις προκλήσεις και τα προβλήματα όπως δημιουργούνται σήμερα, και όχι αναπαράγοντας λύσεις του παρελθόντος.

Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια η παγκοσμιοποίηση των αγορών χρήματος και κεφαλαίου εξελίσσεται με μεγάλη ταχύτητα. Η πορεία αυτή δεν συνοδεύθηκε από αντίστοιχη ενίσχυση του συντονισμού και της συνεργασίας των χωρών και της οικονομικής πολιτικής που εφαρμόζουν, ούτε με την απαραίτητη ενίσχυση των διεθνών θεσμών και οργανισμών εποπτείας και ελέγχου. Τα βήματα που έγιναν ήταν μικρά. Βρισκόμαστε δηλαδή μπροστά σε ένα έλλειμμα διεθνούς αποτελεσματικού συντονισμού της οικονομικής πολιτικής για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων, αλλά και των γενεσιουργών αιτιών των αναταράξεων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Έχουν ωριμάσει πλέον οι συνθήκες για τον καλύτερο συντονισμό του συνόλου των οικονομικών και διαρθρωτικών πολιτικών, τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου το βάρος μέχρι σήμερα έχει πέσει μόνο στην ενιαία νομισματική πολιτική, όσο και στην ευρύτερη ομάδα των μεγάλων βιομηχανικών χωρών (G.7).

Πρέπει να ενισχυθεί επίσης και η διεθνής αποτελεσματική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και των αγορών χρήματος και κεφαλαίου σε παγκόσμιο επίπεδο διότι παρατηρούνται ανησυχητικά φαινόμενα υπερδανεισμού χωρών και ιδιωτών χωρίς να τηρούνται επαρκώς οι απαραίτητοι κανόνες ορθής διαχείρισης και ανάλυσης του πιστωτικού κινδύνου.

1.4 Τάσεις Τραπεζικού Συστήματος

Οι σύγχρονες τάσεις οδηγούν σε δυο κατευθύνσεις

Η πρώτη σε εξαγορές και συγχωνεύσεις για την δημιουργία μεγάλων χρηματοοικονομικών ομίλων, έτοιμων να ανταγωνισθούν αποτελεσματικά σε διεθνές επίπεδο. Στόχος είναι η απόκτηση ισχυρής κεφαλαιακής διάρθρωσης, τα μεγάλα δίκτυα, η ικανότητα προσφοράς πακέτων προϊόντων σε ελκυστικές τιμές.

Η δεύτερη σε ενίσχυση του ρόλου των μικρότερων, σύγχρονων και ευέλικτων τραπεζών, με παραγωγή εξειδικευμένου φάσματος νεωτεριστικών προϊόντων και υπηρεσιών, παράλληλα με την διασύνδεση του δικτύου τους με μεγαλύτερες χρηματοοικονομικές μονάδες και διατραπεζικά δίκτυα.

Η νέα τεχνολογία προσφέρει αυτονόμηση στην επεξεργασία των πληροφοριών και κατ επέκταση αύξηση της χρησιμότητας του χρήστη, ευελιξία και προσαρμοστικότητα.

1.5 Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα

Στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, όπως και στα τραπεζικά συστήματα στις περισσότερες χώρες, σ' όλη τη μεταπολεμική περίοδο, εφαρμόσθηκε, από τη πολιτεία και τη Κεντρικής Τράπεζας, μία πολιτική αυστηρών διοικητικών κανόνων. Το σύστημα αυτό είχε μία λογική στήριξης των επενδύσεων στη βιομηχανία και βιοτεχνία και ενίσχυσης των εξαγωγών, και ήταν σύμφωνο με όσα ίσχυαν στις διεθνείς συνθήκες στις 10ετίες του '50 και του '60. Σε πρώτη φάση είχε εξυπηρετήσει τη μεγέθυνση των οικονομικών μεγεθών της χώρας.

Όπως όμως πολλοί μηχανισμοί, το σύστημα αυτό δεν εκσυγχρονίσθηκε, ξεπεράστηκε από τις εξελίξεις και τελικά οδήγησε σε στρέβλωση της κατανομής των επενδυτικών πόρων. Έτσι στη 10ετία του '80, η ελληνική οικονομία βρέθηκε με ένα αναποτελεσματικό πιστωτικό σύστημα και μία επιχειρηματική δομή που στο σύνολό της ήταν αδύναμη και απροετοίμαστη να ακολουθήσει τις αναπτυξιακές προκλήσεις του διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος όπως αυτές διαμορφώθηκαν και διαμορφώνονται την τελευταία περίοδο.

Μια σημαντική παρατήρηση είναι ότι το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα στην μεταπολεμική περίοδο, εκμεταλλεύτηκε τα αποθεματικά των ασφαλιστικών ταμείων σε όφελος κυρίως του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας με αποτέλεσμα μετά από παρέλευση δεκαετιών και αφού επήλθε ωρίμανση του ελληνικού ασφαλιστικού συστήματος, τα ασφαλιστικά ταμεία να έχουν σοβαρά προβλήματα για να αντιμετωπίσουν τις σημερινές προκλήσεις και ανάγκες – φυσικά συνεργούντων και πολλών άλλων ίσως σημαντικότερων παραμέτρων.

1.5.1 Αλλαγές και εκσυγχρονισμός

Ο εκσυγχρονισμός του τραπεζικού συστήματος ήταν μια αναγκαιότητα, γιατί οι ξεπερασμένες δομές του είχαν στραγγάλισει τις παραγωγικές δομές της οικονομίας αλλά και τις ίδιες τις Τράπεζες. Έτσι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα υποχρεώθηκε να ακολουθήσει τις εξελίξεις στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα, και έτσι εισήλθε στη δική του φάση αποκανονικοποίησης και εκσυγχρονισμού

Οι εξελίξεις αυτές στο Ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα έχουν οδηγήσει σταδιακά στην ενοποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών. Η μεγάλη όμως ανταγωνιστική πρόκληση όλων των τραπεζών, είναι τα νέα τραπεζικά προϊόντα, όχι μόνο γιατί συμβάλλουν στη διεύρυνση της

πελατείας και σε οικονομίες φάσματος υπηρεσιών, αλλά γιατί αποτελούν και την απάντηση στα θέματα διεύρυνσης της κερδοφορίας, διατήρησης της ρευστότητας και ελέγχου των κινδύνων.

Οι Τράπεζες μετατρέπονται σε Τράπεζες γενικών συναλλαγών (universal banks), εντείνονται οι τάσεις ενοποίησης των χρηματοπιστωτικών αγορών ενώ βρισκόμαστε μπροστά σε δημιουργία τάσεων αποδιαμεσολάβησης και τιτλοποίησης των παρεχομένων υπηρεσιών και στην Ελλάδα.

Είναι γνωστό ότι μετά από την ένταξή της στη Ευρωζώνη, η χώρα μας στερείται τους μηχανισμούς παρέμβασης που είχε για να προσανατολίσει την ατελή οικονομική δομή της προς επιθυμητές αναπτυξιακές κατευθύνσεις. Η Ελληνική οικονομία είναι πλέον ανοιχτή οικονομία, επηρεάζεται από τους "ανέμους" που πνέουν στην διεθνοποιημένη οικονομική σφαίρα και την παγκόσμια κίνηση επενδυτικών-κερδοσκοπικών κεφαλαίων, η οποία φτάνει ξεπερνά κατά πολύ τα κεφάλαια που εξυπηρετούν το διεθνές εμπόριο.

Ακριβώς σ' αυτή την κρίσιμη περίοδο η χάραξη μίας αναπτυξιακής πολιτικής, με στόχο την αναβάθμιση του ρόλου της χώρας στον κοινοτικό και διεθνή καταμερισμό εργασίας, απαιτεί τη στήριξη της πολιτικής αυτής και μέσα από ένα σύγχρονο σε δομές και αποτελεσματικό χρηματοπιστωτικό σύστημα που να επιθυμεί, να αποδέχεται και να μπορεί να στηρίζει την εθνική οικονομική ανάπτυξη. Για να τονωθούν οι ιδιωτικές επενδύσεις πρέπει να υπάρξει άνετη χρηματοδότηση με λογικό κόστος χρήματος. Παράλληλα όμως οι Τράπεζες πρέπει να στηρίζουν τις μονάδες με παροχή συμβούλων και υποδείξεων, κάλυψη κινδύνων, διερεύνηση της αγοράς.

Είναι γεγονός ότι η δυνατότητα πρόσβασης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, δηλαδή του 95% της Ελληνικής Οικονομίας στις σύγχρονες υπηρεσίες, απέχει από τον μέσο όρο των ανεπτυγμένων Ευρωπαϊκών Οικονομιών, και γίνεται με προϋποθέσεις και κόστος απαγορευτικό, ειδικά για όσες από αυτές δεν έχουν οργανωμένα λογιστήρια. Είναι καθοριστική επομένως η μη ανάληψη αναπτυξιακών πρωτοβουλιών από τις τράπεζες και γενικότερα η παθητική στάση τους, που δεν έχει ενεργοποιήσει σε πλήρη έκταση σύγχρονους μηχανισμούς όπως συμμετοχές στην παροχή επιχειρηματικών καινοτομικών κεφαλαίων (venture capital), trading companies για την προώθηση της ελληνικής επιχειρηματικής παρουσίας σε τρίτες χώρες και για την αύξηση των εξαγωγών; ουσιαστική συμμετοχή των περισσότερων ελληνικών τραπεζών σε κοινοπρακτικά σχήματα για την χρηματοδότηση των μεγάλων έργων, έργων καθοριστικών για την παραγωγική δομή της χώρας.

Από την άλλη πλευρά δεν πρέπει να υποβαθμίσουμε το γεγονός ότι η σταθερότητα και φερεγγυότητα του πιστωτικού συστήματος αποτελεί αυτή καθαυτή ένα δημόσιο αγαθό και η κερδοφορία των τραπεζών συμβάλλει στην κατεύθυνση αυτή, μάλιστα σε καθεστώς πλήρους απελευθέρωσης της κίνησης κεφαλαίων, ένα κερδοφόρο και με επάρκεια κεφαλαίων τραπεζικό σύστημα μπορεί πιο αποτελεσματικά να αντιμετωπίζει τις διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες και μάλιστα υπό καθεστώς σχεδόν πλήρους αβεβαιότητας που επικρατεί στη σημερινή κρίσιμη οικονομική κατάσταση

2 Θεσμικό πλαίσιο

2.1 Ιστορία

Το 1876 το βρετανικό Κοινοβούλιο με το νόμο Merchant Shipping Act καθιέρωσε την Plimsoll Mark μια γραμμή επί του κύτους των εμπορικών πλοίων που υποδεικνύει το ανώτατο επιτρεπόμενο ορίου βύθισης για την μέγιστη φόρτωσή κάθε φορτηγού πλοίου ως πίεση στην κερδοσκοπική μανία των ιδιοκτητών. Αυτή φαίνεται ότι είναι η πρώτη προσπάθεια εφαρμογής ρυθμιστικού πλαισίου στη σύγχρονη οικονομική ιστορία

Ο Sigler ¹ περιέγραψε το ρόλο του ρυθμιστικού πλαισίου στα πλαίσια της σύγχρονης οικονομικής θεωρίας το 1971 στο άρθρο του “The theory of Economics Regulation”,(Bell Journal of economics and management Science, 1971) ως «κάθε απόφαση πολιτικής , η οποία αλλάζει τα αποτελέσματα της αγοράς μέσω της άσκησης κυβερνητικών πιέσεων», προσπαθώντας ταυτόχρονα να ορίσει ποιος και με ποιον τρόπο ωφελείται από ένα καθαρά ορισμένο ρυθμιστικό πλαίσιο.

Την ιδέα του αυστηρού προσδιορισμού του θεσμικού πλαισίου προώθησε και ο Downs το 1961 στο άρθρο του “In defense of majority voting”, (Journal of Political economy, April 1961) υποστηρίζοντας ότι οι μέχρι τότε πολιτικές διαδικασίες τείνουν να υπέρ-προσφέρονται στο ιδιωτικό συμφέρον, ενώ να υπό-προσφέρονται στο δημόσιο συμφέρον.

Παράλληλα, ένα πλήθος Σχολών παρουσιάστηκε με έντονα διαφοροποιημένη θέση μεταξύ ενός ρυθμιστικού πλαισίου που

¹ Nobel Prize in Economics 1982 *«for his seminal studies of industrial structures, functioning of markets and causes and effects of public regulation»*

εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον με στόχο την βελτίωση της μακροοικονομικής σταθερότητας, της χρηματοοικονομικής σταθερότητας, της κοινωνικό-οικονομικής αποτελεσματικότητας κι ενός που ωθείται από το ιδιωτικό συμφέρον, ακόμα και του ίδιου του ρυθμιστή.

Η θεωρία “political-support-maximizing model” υποστηρίζει μια μέση θέση η οποία βασίζεται στην κοινή συναίνεση και διατυπώθηκε από τον Keeler το 1984 στο άρθρο του “Theories of regulation and deregulation movement”.

Το 1996 ο Good Hart, “Some regulatory concerns”, πρότεινε την εποπτεία από δύο διαφορετικούς φορείς ανάλογα με το είδος της λειτουργίας τους. Κάτι τέτοιο όμως ίσως να οδηγούσε σε αλληλοεπικάλυψη δραστηριοτήτων με αποτέλεσμα την υπέρ ρύθμιση των αγορών με ιδιαίτερο κόστος και χωρίς βελτίωση του αναμενόμενου αποτελέσματος.

2.2 Ρόλος - Στόχοι

Το ρυθμιστικό - θεσμικό πλαίσιο αναφέρεται στην επίβλεψη της ρευστότητας και κεφαλαιακής επάρκειας των χρηματοοικονομικών οργανισμών, στον προσδιορισμό της δομής και της λειτουργίας των χρηματοοικονομικών οργανισμών και στην προστασία των επενδυτών.

Οι κύριοι στόχοι του ρυθμιστικού πλαισίου είναι η διατήρηση του ανταγωνισμού στην αγορά, η επαρκής αποτίμηση και παρακολούθηση του κινδύνου της αγοράς και οι ανώτεροι στόχοι οι οποίοι θα πρέπει να επιτελούνται αποτελεσματικά. Υπάρχει, δηλαδή, αλληλοσύνδεση μεταξύ των τριών αυτών ρόλων.

Το θεσμικό πλαίσιο πρέπει να προσδιορίζει και να ποσοτικοποιεί τον κίνδυνο, να υποστηρίζει την ορθολογική λήψη και διαχείριση κινδύνου και να ελέγχει εάν η κεφαλαιακή απαίτηση και κάθε άλλη μορφή εποπτείας είναι αρκετή να οδηγήσει σε αποτελεσματική διαχείριση κινδύνου.

Ο ρόλος του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των τραπεζικών ιδρυμάτων είναι η εξασφάλιση όλων των προϋποθέσεων που απαιτούνται για την ομαλή λειτουργία των τραπεζικών ιδρυμάτων σε συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού, αλλά και η προστασία των καταθετών – πελατών από τυχόν κακοδιαχείριση και κακοβουλία της διοίκησης του ιδρύματος.

Βασικός κανόνας για την αποτελεσματική λειτουργία του τραπεζικού συστήματος είναι η θέσπιση των ορίων μέσα στα οποία μπορεί να κινηθεί μια τράπεζα, όσον αφορά τις αποφάσεις που λαμβάνει για θέματα που αφορούν το ενεργητικό και το παθητικό της, ενώ παράλληλα ενισχύει το αίσθημα ασφάλειας και εμπιστοσύνης των καταθετών.

Ένας ακόμη λόγος ύπαρξης του θεσμικού πλαισίου είναι η παρότρυνση των τραπεζών να κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση, δηλαδή τη διατήρηση υψηλής κεφαλαιοποίησης και η αποφυγή ανάληψης υπερβολικών κινδύνων.

Από την άλλη μεριά, όσον αφορά τους καταθέτες - πελάτες, το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο τους παρέχει ασφάλεια και διαφάνεια στις συναλλαγές, τους καλύπτει (με ένα συγκεκριμένο συνήθως ποσό, ανάλογα με το καθεστώς που ισχύει σε κάθε χώρα) στις περιπτώσεις χρεοκοπίας ή πτώχευσης ενός ιδρύματος, και γενικότερα συντελεί στην ύπαρξη ευνοϊκού για τις συναλλαγές κλίματος.

Εδώ πρέπει να επισημάνουμε το προφανές ότι ο σκοπός κάθε τράπεζας είναι η μεγιστοποίηση των κερδών της. Είναι γνωστό όμως οι έννοιες κέρδος και κίνδυνος συσχετίζονται θετικά.

Δηλαδή όσο μεγαλύτερο κίνδυνο αναλαμβάνουμε τόσο μεγαλύτερη απόδοση προσδοκούμε. Η ανάληψη του κινδύνου αυξάνει όμως και τη πιθανότητα μερικής ή ολικής αθέτησης και μπορεί να οδηγήσει σε απώλειες κεφαλαίων, και το κρισιμότερο σε απώλεια της εμπιστοσύνης που μπορεί να αποσταθεροποιήσει ολόκληρο το εθνικό ακόμα και το διεθνές πιστωτικό σύστημα.

2.3 Εποπτεία Τραπεζικού Συστήματος

Εκτός από τον έλεγχο συμμόρφωσης με το θεσμικό πλαίσιο, η ανάγκη άσκησης εποπτείας στις τράπεζες προκύπτει από το διαμεσολαβητικό ρόλο που αυτές διαδραματίζουν μεταξύ καταθετών και δανειοληπτών.

Οι τράπεζες δανείζουν, κατά κανόνα μακροπρόθεσμα, πολλαπλάσιο ποσό των ιδίων κεφαλαίων τους το οποίο αντλούν από τους καταθέτες και είναι (γενικά) υποχρεωμένες να επιστρέψουν σε πρώτη ζήτηση.

Ειδικότερα, οι τράπεζες επιτελούν σημαντικό ρόλο στη μετατροπή της διάρκειας (από σχετικά βραχυπρόθεσμες καταθέσεις σε πιο μακροπρόθεσμα δάνεια), της ποσότητας (από μικρές καταθέσεις σε σχετικώς μεγάλα δάνεια), του κινδύνου (χορήγηση δανείων υψηλότερου κινδύνου από αυτόν που θα ήταν διατεθειμένοι να αναλάβουν οι καταθέτες) και του βαθμού ρευστότητας (τοποθετήσεις σε λιγότερο ρευστά στοιχεία από ότι οι καταθέσεις) των διαθέσιμων δανειακών κεφαλαίων.

Κρίσιμο παράγοντα για τη σταθερότητα του πιστωτικού συστήματος, τη δυνατότητα δηλαδή οι τράπεζες να συνεχίζουν να επιτελούν ομαλά αυτό το ρόλο, αποτελεί η εμπιστοσύνη των καταθετών σε αυτές.

Στόχος των εποπτικών αρχών είναι να εδραιώσουν την εμπιστοσύνη αυτή με τη διασφάλιση της οικονομικής ευρωστίας των επιμέρους πιστωτικών ιδρυμάτων και την ενίσχυση της ικανότητάς τους να αντιμετωπίζουν τις επιπτώσεις από τυχόν εξωγενείς διαταραχές, συμβάλλοντας στη σταθερότητα του ευρύτερου χρηματοπιστωτικού συστήματος της χώρας.

Σε ένα σύστημα απελευθερωμένο από διοικητικούς περιορισμούς, οι τοποθετήσεις των τραπεζών υπόκεινται σε πλήθος κινδύνων, τους οποίους είναι κατά κανόνα δύσκολο, αν όχι αδύνατον, να αξιολογήσουν επαρκώς οι καταθέτες, εκτός των άλλων επειδή δεν διαθέτουν την αναγκαία προς τούτο πληροφόρηση.

Επιπλέον, οι τράπεζες, καθώς η κερδοφορία τους σχετίζεται άμεσα με την ανάληψη κινδύνων, έχουν κίνητρο να αναλαμβάνουν υψηλότερους κινδύνους από αυτούς που αναλογούν στους μετόχους τους (δηλ. στα ίδια κεφάλαιά τους).

Με τον τρόπο αυτό, μέρος των κινδύνων μεταφέρεται στους καταθέτες τους ή και ευρύτερα στο κοινωνικό σύνολο, στην περίπτωση που τυχόν αποτυχία συγκεκριμένης τράπεζας επηρεάσει την εμπιστοσύνη σε ολόκληρο το πιστωτικό σύστημα.

Για την κάλυψη των κινδύνων αυτών και την αποτροπή του κινδύνου μαζικής ανάληψης καταθέσεων λειτουργούν τα συστήματα εγγύησης των

καταθέσεων, τα οποία όμως καλύπτουν το ποσό των καταθέσεων ανά καταθέτη έως ένα ορισμένο ύψος.

Έτσι, ο έλεγχος των κινδύνων που αναλαμβάνουν τα επιμέρους πιστωτικά ιδρύματα έχει ανατεθεί σε ανεξάρτητες αρχές, ώστε να πιστοποιείται ότι οι κίνδυνοι αυτοί βρίσκονται μέσα σε (γενικώς) αποδεκτά όρια και να διασφαλίζεται το δημόσιο συμφέρον. Σε ορισμένες χώρες μάλιστα οι εποπτικές αρχές καλύπτουν και θέματα σχετικά με την προστασία των συναλλασσομένων και των καταναλωτών.

2.4 Ρόλος εποπτικών αρχών

Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι κεντρικές Τράπεζες κάθε κράτους έχουν την ευθύνη για την εποπτεία και τον έλεγχο του Χρηματοπιστωτικού τομέα κάθε χώρας

2.4.1 Αντικείμενα εποπτείας

Οι εποπτικές αρχές οφείλουν να έχουν μηχανισμούς και διαδικασίες ώστε να ελέγχουν τον κίνδυνο σε σχέση με

Κεφαλαιακής επάρκειας

Φερεγγυότητας

Ρευστότητας

Συγκέντρωσης κινδύνων

και Εταιρικής διακυβέρνησης στην οποία συμπεριλαμβάνονται τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων καθώς και τις στρατηγικές και τις διαδικασίες για τη διασφάλιση της διατήρησης των ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων στο επίπεδο που απαιτείται για την κάλυψη των κινδύνων που αναλαμβάνουν.

Η αρμοδιότητα εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων περιλαμβάνει τη θέσπιση υποχρεωτικών κανόνων και την παρακολούθηση της εφαρμογής τους, εκτείνεται δε από την παροχή της άδειας λειτουργίας, του ελέγχου

της καταλληλότητας του Διοικητικού Συμβουλίου, της Διοίκησης και των στελεχών που εκπληρώνουν βασικές λειτουργίες, την απαίτηση λήψης διορθωτικών μέτρων, μέχρι και την επιβολή κυρώσεων (που υπό προϋποθέσεις δημοσιοποιούνται), περιλαμβανομένης και της ανάκλησης της άδειας λειτουργίας των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Από την νομοθεσία προκύπτει με σαφήνεια ότι οι εποπτικές αρχές οφείλουν να εκτιμούν σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα αν οι κίνδυνοι που αναλαμβάνουν τα πιστωτικά ιδρύματα καλύπτονται από τα ίδια κεφάλαιά τους, ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των οποίων αποτελεί και η απόδοσή τους, εφόσον βεβαίως αυτή πραγματοποιείται μέσα σε συνθήκες όπου τηρούνται οι κανόνες νομιμότητας.

2.4.2 Μέσα άσκησης εποπτείας

Ωστόσο, οι εποπτικές αρχές δεν προσδιορίζουν το επίπεδο αποδεκτού κινδύνου που πρέπει να αναλαμβάνει κάθε τράπεζα και κατά συνέπεια δεν καθορίζουν την τιμολόγηση των τραπεζικών προϊόντων (όπως συνέβαινε υπό το καθεστώς των διοικητικών ρυθμίσεων που καταργήθηκαν στην αρχή της δεκαετίας του 1990), ούτε, βεβαίως, συναποφασίζουν με τις διοικήσεις των επιμέρους τραπεζών για τις σχετικές πολιτικές.

Ειδικότερα, ο έλεγχος γίνεται με βάση:

προκαθορισμένους κανόνες

εσωτερικά υποδείγματα των ίδιων των τραπεζών,

αναφορές που οφείλουν οι τράπεζες να υποβάλλουν κάθε τρίμηνο στην εποπτική Αρχή.

Παράλληλα όμως, η μεθοδολογία και οι πρακτικές που εφαρμόζονται θα πρέπει να ικανοποιούν και τις ακόλουθες απαιτήσεις και ανάγκες:

Την εύλογη απαίτηση των εποπτευόμενων πιστωτικών ιδρυμάτων για διαφοροποιημένη αντιμετώπιση από τις εποπτικές αρχές, ανάλογα τόσο με το μέγεθος και την πολυπλοκότητα των συναλλαγών τους όσο και με την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης κινδύνων και των μηχανισμών ελέγχου που εφαρμόζουν.

Την ανάγκη για διαφάνεια. Η αποτελεσματικότητα της εποπτείας υπόκειται σε διαρκή παρακολούθηση και αξιολόγηση από διεθνείς φορείς και άλλους ιδιωτικούς οργανισμούς αξιολόγησης. Η αξιολόγηση αυτή αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της συνολικής αξιολόγησης της χώρας ως προς το βαθμό κινδύνου που αναλαμβάνουν οι ξένοι επενδυτές αλλά και, ιδίως, ως προς το αν ο τραπεζικός τομέας αποτελεί πηγή συστημικού κινδύνου σε εθνικό και διασυνοριακό επίπεδο.

Την εναρμόνισή τους με τα διεθνή πρότυπα. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ιδίως το τελευταίο διάστημα, ως πρώτη προτεραιότητα έχει τεθεί η σύγκλιση των εποπτικών πρακτικών, με στόχο όχι μόνο την αποτελεσματικότητα της εποπτείας τόσο σε ομαλές περιόδους όσο και σε περιπτώσεις διασυνοριακής κρίσης, αλλά και για τη μείωση ή και εξάλειψη των επικαλύψεων που αυξάνουν το διοικητικό κόστος της εποπτείας.

3 Βασιλεία I

3.1 Γενικά

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (Basel Committee on Banking Supervision), η οποία ονομάστηκε και «Επιτροπή της Βασιλείας», ιδρύθηκε το 1974 με την συμμετοχή 13 χωρών (Βέλγιο, Καναδάς, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ιαπωνία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία, Ηνωμένο Βασίλειο και Η.Π.Α.) και αποτελείται από εκπροσώπους των κεντρικών τραπεζών και άλλων εποπτικών αρχών. Η Επιτροπή της Βασιλείας εδρεύει και συνεδριάζει κάθε τρεις μήνες στην Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (Bank of International Settlements), η οποία της παρέχει και γραμματειακή υποστήριξη.

Η επιτροπή δεν έχει την μορφή υπερεθνικής εποπτικής αρχής και τα συμπεράσματά της δεν έχουν δεσμευτικό νομικό χαρακτήρα. Παρέχει κατευθυντήριες γραμμές που οι εποπτικές αρχές κάθε χώρας μπορούν να χρησιμοποιήσουν ώστε να καθορίσουν τις πολιτικές που εφαρμόζουν. Περισσότερο προσομοιάζει σε μια οργάνωση-forum χωρίς νομική προσωπικότητα και εξουσία, αλλά με απόλυτη εγκυρότητα.

Το έργο της στοχεύει κυρίως στη διασφάλιση της σταθερότητας του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος αλλά και στη διαμόρφωση ισοδύναμων όρων ανταγωνισμού. Η Επιτροπή διατυπώνει εποπτικά πρότυπα και κατευθύνσεις και προτείνει βέλτιστες πρακτικές, με την προσδοκία ότι οι επιμέρους εποπτικές αρχές θα λάβουν μέτρα για την εφαρμογή τους μέσω θεσμικών ή άλλων προσαρμογών, οι οποίες ξεχωρίζουν για τα θεσμικά τους συστήματα.

Αν και οι κανόνες που ρυθμίζει η Επιτροπή της Βασιλείας δεν έχουν νομική ισχύ, η επιρροή του έργου της είναι ιδιαίτερα σημαντική και εκτός του κύκλου των νομισματικών και εποπτικών αρχών που συμμετέχουν στη σύνθεσή τους. Ειδικότερα, μεγάλο τμήμα του έργου της έχει υιοθετηθεί από τις εποπτικές αρχές πολλών κρατών που δεν συμμετέχουν στη σύνθεση της. Ακόμα, το έργο της έχει καθοριστική επίδραση στη διαμόρφωση του κανονιστικού πλαισίου που αφορά την προληπτική εποπτεία των τραπεζών στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά και κατεξοχήν στη θεματική της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών.

Το αρχικό σύστημα κανόνων της Επιτροπής της Βασιλείας αναφορικά με την κεφαλαιακή επάρκεια των διεθνών τραπεζών διαμορφώθηκε σταδιακά από τον Ιούλιο του 1988, όταν δημοσιεύτηκε το Σύμφωνο της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια με τίτλο «Διεθνής Σύγκληση της Κεφαλαιακής Μέτρησης και των Κεφαλαιακών Προτύπων» (International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards).

Το κείμενο αυτό, το οποίο αφορούσε τον πιστωτικό κίνδυνο, τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε πολλές φορές στο παρελθόν με σημαντικότερη τροποποίηση εκείνη του 1996 προκειμένου να συμπεριληφθούν και οι κίνδυνοι αγοράς.

3.2 Συμφωνία της Βασιλεία I

Από το τέλος της δεκαετίας του 1970 ως σήμερα, η πρακτική της Διαχείρισης Κινδύνων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εξελίχθηκε ταχύτατα. Οι σημαντικοί λόγοι που συνέβη κάτι τέτοιο ήταν κυρίως η απελευθέρωση των αγορών, η αύξηση της ταχύτητας κυκλοφορίας των κεφαλαίων, η αυξανόμενη πολυπλοκότητα των χρηματοοικονομικών εργαλείων που εντάθηκε με την εισαγωγή των παραγώγων προϊόντων,

καθώς επίσης και τη χρήση της τεχνολογίας σε επίπεδο συναλλαγών αλλά και σε επίπεδο διαχείρισης κεφαλαίων. Ο βασικός παράγοντας για την προώθηση και την ανάπτυξη της πρακτικής αυτής ήταν οι ανάγκες που δημιουργήθηκαν από το συνεχώς εξελισσόμενο χρηματοοικονομικό περιβάλλον καθώς και επίσης και από τις πιέσεις που ασκήθηκαν σε εποπτικό επίπεδο από τις εθνικές αρχές λόγω των προβλημάτων και της αστάθειας εκείνης της εποχής.

Η Διαχείριση Κινδύνων στα χρηματοοικονομικά ιδρύματα ακολούθησε με καθυστέρηση τις εξελίξεις αυτές. Κυρίως την δεκαετία του 1970, παρατηρήθηκε αύξηση των πτωχεύσεων στα τραπεζικά ιδρύματα κάτι που οδήγησε τις αρχές να εισάγουν θεσμούς και κανόνες σχετικά με την Κεφαλαιακή Επάρκεια. Η έλλειψη σωστής διαχείρισης τους δανειακού χαρτοφυλακίου των ιδρυμάτων οδήγησε σε κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του πιστωτικού κινδύνου.

Η δεκαετία του 1980 χαρακτηρίστηκε από μεγάλη αβεβαιότητα στις παραμέτρους της αγοράς και του συναλλάγματος και ειδικά στα επιτόκια, με αρνητικά αποτελέσματα στην κερδοφορία των Πιστωτικών Ιδρυμάτων. Λόγω της νέας χρηματοοικονομικής κατάστασης οι Εποπτικές Αρχές επέκτειναν τους ήδη υπάρχοντες κανόνες και θέσπισαν νέους δίνοντας έμφαση στην εφαρμογή των Κεφαλαιακών Απαιτήσεων και στον Κίνδυνο της Αγοράς με την επιβολή του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας.

Είναι σημαντικό να διευκρινίσουμε ότι η εποπτεία του κινδύνου της αγοράς είναι πιο περίπλοκη από αυτή του Πιστωτικού Κινδύνου επειδή υπάρχει πιθανότητα σφάλματος με ελλιπή ή διπλή μέτρηση του κινδύνου. Γνωρίζουμε ότι ο βασικός τρόπος αντιμετώπισης του κινδύνου σε

χαρτοφυλάκιο είναι η διαφοροποίηση του. Όμως δεν συνεπάγεται ότι, ο κίνδυνος της αγοράς σε ένα χαρτοφυλάκιο που αποτελείται από δύο μετοχές ισούται με το αλγεβρικό άθροισμα των κινδύνων αγοράς δύο χαρτοφυλακίων που το καθένα αποτελείται από μία από τις δύο μετοχές.

Το 1988 δημοσιεύτηκε το σύμφωνο της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια με τίτλο «Διεθνής Σύγκλιση της Κεφαλαιακής Μέτρησης και των Κεφαλαιακών Προτύπων» (International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards) ή Basel I. Το Σύμφωνο αυτό (The Accord) αφορούσε τη διεθνή εναρμόνιση των κανόνων της κεφαλαιακής επάρκειας των Πιστωτικών Ιδρυμάτων καθώς και τον πιστωτικό κίνδυνο. Οι διατάξεις της αναφέρονται στον τρόπο υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων των Πιστωτικών Ιδρυμάτων για την κάλυψη έναντι της έκθεσης της στον πιστωτικό κίνδυνο, από τα εντός και εκτός ισολογισμού στοιχεία του ενεργητικού τους και στον προσδιορισμό των στοιχείων που μπορούν να περιλαμβάνονται στην έννοια των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων για τις ανάγκες υπολογισμού της κεφαλαιακής επάρκειας των Πιστωτικών Ιδρυμάτων.

Ο σημαντικότερος παράγοντας για την Διαχείριση Κινδύνων είναι η Κεφαλαιακή Επάρκεια, με στόχο την θέσπιση ενός ελάχιστου επιπέδου ιδίων κεφαλαίων που πρέπει να έχει κάθε πιστωτικό ίδρυμα σε σχέση με τον αναλαμβανόμενο πιστωτικό κίνδυνο. Πρώτη φορά συνδέεται το ύψος Ιδίων Κεφαλαίων με το Πιστωτικό Κίνδυνο και καθιερώνεται έτσι ο συντελεστής φερεγγυότητας για την αντιμετώπιση του Πιστωτικού Κινδύνου. Ο Συντελεστής αυτός ορίζεται ως ο λόγος των Ιδίων Κεφαλαίων του Πιστωτικού Ιδρύματος προς τα στοιχεία του Ενεργητικού και τα εκτός ισολογισμού στοιχεία σταθμισμένα με τον κίνδυνό τους, με

ελάχιστη τιμή το 8%.

Έτσι το Σύμφωνο της Βασιλείας θέσπισε ένα ελάχιστο ενιαίο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας, 8%, και εναρμόνισε για πρώτη φορά το διεθνές εποπτικό σύστημα. Ο υπολογισμός της κεφαλαιακής επάρκειας προκύπτει όπως και του συντελεστή φερεγγυότητας μόνο που σε αυτή την αναθεώρηση προστέθηκαν στο Σταθμισμένο Ενεργητικό στοιχεία από το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών, ώστε να αντιπροσωπεύεται και ο επιπλέον κίνδυνος του Πιστωτικού Κινδύνου.

Οι δύο βασικοί στόχοι της «Αρχικής Συμφωνίας» ήταν να εξασφαλίσει ένα επαρκές επίπεδο κεφαλαίου στο διεθνές πιστωτικό σύστημα και να δημιουργήσει ένα πιο ανταγωνιστικό κλάδο έτσι ώστε τα πιστωτικά ιδρύματα να μην μπορούν να αναπτυχθούν επιχειρηματικά χωρίς επαρκή κεφαλαιακή υποστήριξη. Η Βασιλεία I δίνει τη δυνατότητα στις τράπεζες, μέσω των τιτλοποιήσεων στοιχείων, όπου δεν υπάρχει αντιστοίχιση του οικονομικού και του εποπτικού ελέγχου, να προβαίνουν σε μείωση του οικονομικού κινδύνου (regulatory arbitrage).

3.3 Βελτιώσεις

Στη δεκαετία του 1990 εμφανίστηκαν περιπτώσεις καταστροφικών ζημιών σε Πιστωτικά Ιδρύματα εξαιτίας κινδύνων που προέρχονταν από ατέλειες του πλαισίου αναφοράς. Έτσι, με αφορμή κάποιες χρηματοοικονομικές δυσλειτουργίες και πτωχεύσεις σε Τράπεζες γεννήθηκε η ανάγκη διαχείρισης και του Λειτουργικού Κινδύνου.

Τα αποτελέσματα από την επιβολή του Συμφώνου ήταν σημαντικά και δεν άργησαν να φανούν με την αύξηση των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων καθώς και με τη δημιουργία εποπτικών συνθηκών ισότιμου ανταγωνισμού. Ωστόσο όμως, απαραίτητη κρίθηκε και η αναθεώρησή

του. Περιορίστηκε όμως η αποτελεσματικότητά του γιατί βασίζονταν σε μια όχι και τόσο ευέλικτη μεθοδολογία σταθμίσεων πιστωτικού κινδύνου.

Η χρήση του «εποπτικού arbitrage» παρουσιάστηκε λόγω της απουσίας σημαντικών διαφοροποιήσεων των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η αύξηση των περιθωρίων κέρδους των επιχειρηματικών δανείων χαμηλής διαβάθμισης, χωρίς την ταυτόχρονη αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων και των προβλέψεων. Έτσι, η ποιότητα του χαρτοφυλακίου υποβαθμίζεται χωρίς την παράλληλη αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων και των προβλέψεων.

Κατά τη διάρκεια του 1990 η Συμφωνία έγινε παγκόσμια αποδεκτή με περισσότερες από 100 χώρες να εφαρμόζουν το πλαίσιο της Βασιλείας I στο πιστωτικό τους σύστημα καθώς και τα πλεονεκτήματά της αναγνωρίστηκαν ευρύτατα. Μέχρι το 1993 είχε εφαρμοστεί από όλες τις χώρες. Ωστόσο, η «Αρχική Συμφωνία» τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε αρκετές φορές με σημαντικότερη αλλαγή εκείνη του 1996 προκειμένου να συμπεριληφθούν και οι κίνδυνοι της αγοράς. Το Σύμφωνο ξεπεράστηκε με τον καιρό από τις εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα και έπαυσε να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στους κινδύνους.

Το 1999 δημοσιεύτηκε το αναθεωρημένο έγγραφο του 1988 προς σχολιασμό σε θέματα πιστωτικού κινδύνου. Η βασική μεθοδολογία του πρώτου αναθεωρημένου Συμφώνου της Βασιλείας αφορά άμεσα τα εποπτικά ίδια κεφάλαια. Οι σταθμίσεις πιστωτικού κινδύνου ορίζονται ανά κατηγορία οφειλέτου, δηλαδή μικρότερου πιστωτικού κινδύνου είναι οι Κεντρικές Κυβερνήσεις και οι Κεντρικές Τράπεζες και στη συνέχεια ακολουθούν τα Πιστωτικά Ιδρύματα και οι Επιχειρήσεις. Επίσης, οι σταθμίσεις πιστωτικού κινδύνου για έκθεση έναντι κεντρικών

κυβερνήσεων και τραπεζών θα βασίζονται σε διαχωρισμό των κρατών ανάλογα με τα στοιχεία του ΟΟΣΑ. Έτσι, τα κράτη μέλη του ΟΟΣΑ θα ανήκουν σε Α' Ζώνη πιστωτικού κινδύνου, ενώ τα υπόλοιπα κράτη θα είναι σε Β' Ζώνη υψηλότερου κινδύνου. Ακόμα, οι βραχυπρόθεσμες διατραπεζικές τοποθετήσεις ορίζονται σε 12 μήνες.

Το πρώτο σύμφωνο της Βασιλείας οδήγησε σε συνεχείς διαβουλεύσεις με αποτέλεσμα νέες αναθεωρήσεις και επιβολή νέων κανόνων εποπτείας. Το 2001, η Επιτροπή εξέδωσε νέο έγγραφο, στο οποίο παρατίθενται με λεπτομερέστερο τρόπο οι αναθεωρημένες προτάσεις με χρόνο εφαρμογής το 2004. Με την σειρά της η Ευρωπαϊκή Ένωση εξέδωσε κείμενο, το οποίο ουσιαστικά στήριζε το έγγραφο της Βασιλείας αλλά εστίαζε περισσότερο σε θέματα που αφορούσαν αποκλειστικά τη Νομισματική Ένωση και αποτέλεσε βάση για την εναρμόνιση της Βασιλείας στα πλαίσια της Ευρωζώνης.

Με τα έγγραφα αυτά πραγματοποιείται η επέκταση του νέου πλαισίου σχετικά με την κεφαλαιακή εποπτεία, σε θέματα εποπτικού ελέγχου, πειθαρχίας της αγοράς και στις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις. Η αναθεώρηση περιλαμβάνει σημαντικές και πρωτοποριακές ιδέες, που πρέπει να υιοθετήσουν οι εθνικές εποπτικές αρχές. Αυτή περιέχει και επιπλέον κεφαλαιακές απαιτήσεις για την κάλυψη των ζημιών που ενδέχεται να προέλθουν από Λειτουργικό Κίνδυνο, όπως προβλήματα σε τεχνικά συστήματα υποστήριξης, ανθρώπινα λάθη, φυσικές καταστροφές ή παράνομες πράξεις.

Ο λειτουργικός κίνδυνος παρουσιάζεται σε όλο το εύρος των δραστηριοτήτων των Πιστωτικών Ιδρυμάτων από ίδρυσης και είναι δύσκολος να εντοπισθεί, σε αυτό το είδος ανήκουν κοινωνικά γεγονότα

και καταστροφές. Παρ όλη την προσπάθεια που γίνεται για την ποσοτική του μέτρηση σχετικά με τις Κεφαλαιακές Απαιτήσεις, είναι δύσκολο να είμαστε βέβαιοι για την πραγματική έκθεση της τράπεζας στο λειτουργικό κίνδυνο. Αν και παρουσιάζονται προβληματισμοί και δυσκολίες στην τεχνική ανάλυση των στοιχείων, οι Εποπτικές Αρχές θεωρούν ως δεδομένη τη συμμόρφωση των Πιστωτικών Ιδρυμάτων στη συγκεκριμένη πρόταση.

Οι εποπτικές αρχές πλέον οφείλουν να εξετάζουν την επάρκεια των συστημάτων διαχείρισης κινδύνου, την ποιότητα της εταιρικής διακυβέρνησης, την έκθεση κινδύνων, την κεφαλαιακή επάρκεια, τη ρευστότητα, τις λογιστικές αρχές και την ποιότητα κερδοφορίας μιας τράπεζας. Έτσι, τους επιτρέπεται να επιβάλλουν σε κάθε χρηματοοικονομικό ίδρυμα τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις, οι οποίες θα μπορούν να είναι και υψηλότερες από το ελάχιστο όριο.

3.4 Βασιλεία και Νομισματική Πολιτική

Μετά την εγκατάλειψη της συμφωνίας του Bretton Woods στις αρχές της δεκαετίας 1970 άρχισε να χαλαρώνει η επέμβαση των Κεντρικών Τραπεζών πάνω στις πιστωτικές επεκτάσεις των εμπορικών Τραπεζών μέσω του ελέγχου των αποθεμάτων τους.

Επιπλέον οι νέες χρηματοοικονομικές μορφές swaps, forward, options, off balance sheet items εισήγαγαν στο σύστημα μεγαλύτερη πολυπλοκότητα και αβεβαιότητα στην αποτίμηση του περιόρισαν σημαντικά τις δυνατότητες ελέγχου από τις νομισματικές αρχές.

Έτσι μια εμμονή ελέγχου της επέκτασης των απαιτήσεων (assets) του τραπεζικού συστήματος μέσω του άμεσου μονεταριστικού ελέγχου των

υποχρεώσεων του κρίθηκε ως μειωμένης αποτελεσματικότητας εργαλείο νομισματικής πολιτικής.

Το γεγονός αυτό οδήγησε ο έλεγχος να επικεντρώνεται στον άμεσο ποσοτικό προσδιορισμό της σχέσης των ιδίων κεφαλαίων των εμπορικών τραπεζών με τις απαιτήσεις τους. Ο αναλυτικός προσδιορισμός αυτής της σχέσης αποτελεί τη κύρια επιδίωξη του συμφώνου της Βασιλεία I και μετέπειτα της Βασιλεία II) και αποτελούσε για τις νομισματικές αρχές ένα νέο εργαλείο για να επηρεάσουν και να καθορίσουν τη νομισματική πολιτική.

Σε πρώτη φάση μπορεί να περιγραφεί με την παρακάτω απλή σχέση:

$$\frac{\text{Τραπεζικά ίδια κεφάλαια (Equity)}}{\text{Στοιχεία του Ενεργητικού των τραπεζών (Assets)}} = \text{Προκαθορισμένο ποσοστό}$$

Λόγω της υποχρεωτικής υλοποίησης της Βασιλείας I, ο παραπάνω λόγος, ως μέσο άσκησης της εποπτικής νομισματικής πολιτικής, πήρε την πιο κάτω σταθμισμένη μορφή (ως κεφαλαιακός λόγος):

$$\text{Capital Ratio} = \frac{\text{Equity}}{[\text{Risk}] \text{ Weighted Assets}} \quad (1.2)$$

όπου στον παρονομαστή του κλάσματος έχουμε τα σταθμισμένα στοιχεία του Ενεργητικού (weighted assets) με βάση δύο κυρίως κινδύνους: τον πιστωτικό και τον κίνδυνο της αγοράς (credit and market risk). Μάλιστα την πρώτη περίοδο της Βασιλείας I δεν υπήρχε υποχρέωση, από τις τράπεζες, υπολογισμού του κινδύνου της αγοράς (market risk) στον παρονομαστή του κλάσματος (1.2). Ο συνυπολογισμός έγινε υποχρεωτικός μετά το 1997.

Μέσω του παραπάνω κεφαλαιακού λόγου, η κεντρική τράπεζα διεύρυνε ουσιαστικά τον τρόπο ελέγχου των εμπορικών τραπεζών προσθέτοντας

στον ποσοτικό έλεγχο των υποχρεώσεων τους προς τους πελάτες (deposits) και τον έλεγχο των ιδίων κεφαλαίων τους (equity). Μάλιστα η νέας μορφής εποπτεία κάλυπτε με διαφορετικές σταθμίσεις τις κατηγορίες των όποιων «ανοιγμάτων» του Ενεργητικού των τραπεζών (assets). Για παράδειγμα, άλλες σταθμίσεις (W) προβλέπονταν για τα στεγαστικά δάνεια, άλλες για τις χρηματιστηριακές τοποθετήσεις της τράπεζας κ.λπ. έτσι ο παρονομαστής του κλάσματος (1.2) θα μπορούσε, λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις σταθμίσεις, να πάρει αυτή την αναλυτική μορφή:

$$T.R.W.A. = \sum \{ [W_{1,t-1} \times C_{1,t-1}] + [W_{2,t-1} \times C_{2,t-1}] + [W_{3,t-1} \times C_{3,t-1}] + \dots + [W_{n,t-1} \times C_{n,t-1}] \}$$

(1.2α) όπου

T.R.W.A.: το άθροισμα των σταθμισμένων απαιτήσεων (Total Risk Weighted Assets) του ενεργητικού μιας τράπεζας

C: η κάθε επιμέρους απαίτηση του Ενεργητικού του Ισολογισμού των τραπεζών

$W_{i,t-1}$: ο συντελεστής στάθμισης που επισυνάπτεται σε κάθε κατηγορία απαιτήσεων του Ενεργητικού των τραπεζών

t -1: η προηγούμενη χρονική περίοδος

Ταξινομώντας λίγο διαφορετικά τα στοιχεία του παρονομαστή του κλάσματος, η εξίσωση του κεφαλαιακού λόγου, C.R., θα μπορούσε να εμπλουτισθεί περαιτέρω. Συγκεκριμένα, με βάση το γεγονός ότι το χαρτοφυλάκιο δανείων (banking book) μιας τράπεζας σταθμίζεται μόνο με πιστωτικό ρίσκο (Credit Risk) και το χαρτοφυλάκιο αγοραπωλησιών (trading risk) με ρίσκο αγοράς (Market Risk) κυρίως, ο κεφαλαιακός λόγος στη Βασιλεία I θα μπορούσε να παρουσιαστεί ως εξής:

$$C.R. = \frac{\text{Tier I} + \text{Tier II}}{\{\text{Credit Risk}\} + \{\text{Market Risk}\}} \quad (1.3)$$

όπου:

Tier I και το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων μια τράπεζας καθώς και
Π: κεφαλαίων που προσιδιάζουν στα ίδια κεφάλαια

Credit Risk: Οι σταθμισμένες απαιτήσεις του Ενεργητικού των τραπεζών
με βάση τον πιστωτικό κίνδυνο που αυτές επωμίζονται. Οι
απαιτήσεις αυτές αποτελούν και το banking book των
τραπεζών

Market Risk: Οι σταθμισμένες απαιτήσεις του Ενεργητικού των τραπεζών
με βάση τον κίνδυνο της αγοράς που εμπεριέχουν. Οι
απαιτήσεις αυτές αποτελούν και το trading book των
τραπεζών.

Σε μακροοικονομικούς όρους, η προσπάθεια ελέγχου του κεφαλαιακού
λόγου, C.R., από την κεντρική τράπεζα δεν είναι τίποτα περισσότερο από
μια προσπάθεια άμεσου ποσοτικού ελέγχου αυτού που στη Νέο-
Κεϋνσιανή νομισματική πολιτική ονομάστηκε πιστωτικό κανάλι (credit
channel). Δηλαδή, η ικανότητα επιβολής και διατήρησης του
κεφαλαιακού λόγου των εμπορικών τραπεζών, C.R., στα προβλεπόμενα
από τη Βασιλεία I επίπεδα θα σήμαινε ότι οι κεντρικές τράπεζες θα ήταν
πλέον σε θέση να αποφύγουν οποιαδήποτε μελλοντική κρίση στο
χρηματοπιστωτικό σύστημα και κατ' επέκταση στην πραγματική
οικονομία.

Επιπλέον, όπως αναφέρει και ο Lavoie, μέσω του λόγου κεφαλαιακής
επάρκειας διαμορφώνεται μια νέα τάση αντικατάστασης του
πολλαπλασιαστή χρήματος όπως τον γνωρίζαμε μέχρι σήμερα με ένα
«νέο» πολλαπλασιαστή (new reverse multiplier) όπου δεν είναι άλλος
από τον προαναφερόμενο λόγο της κεφαλαιακής επάρκειας. Δηλαδή,

είναι ²ένας άμεσος έλεγχος, μέσω των ιδίων κεφαλαίων, της πιστωτικής κυρίως επέκτασης των τραπεζών αντί του κλασικού έμμεσου ελέγχου της μέσω της Νομισματικής Βάσης¹.

Μάλιστα, μπορούμε να προσθέσουμε ότι σε αυτή την εξέλιξη συνέβαλλε και το γεγονός ότι για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα στις ανεπτυγμένες οικονομικά χώρες, αλλά και στην Ελλάδα, είχαμε μια νομισματική πολιτική πτωτικών επιτοκίων μέχρι περίπου το 2005, ίσως με μόνη εξαίρεση της περιόδου των πρώτων των πρώτων χρόνων της δεκαετίας του '90. Έτσι, η εξέλιξη αυτή μαζί με τη διεθνή επέκταση των τραπεζικών εργασιών – δηλαδή τη διόγκωση του χρηματοπιστωτικού τομέα – αλλά και τη συνεχή γένεση νέων χρηματοοικονομικών εργαλείων οδήγησε ουσιαστικά στην «απενεργοποίηση» της σημασίας του κλασικού πολλαπλασιαστή και τη γένεση του νέου.

² Με τον όρο *πολλαπλασιαστής χρήματος* αναφερόμαστε στην αιτιώδη σχέση που υπάρχει μεταξύ υποχρεωτικών αποθεματικών των τραπεζών στην κεντρική τράπεζα (*R*), καταθέσεων ιδιωτών (*D*) και δανείων (*L*) του τραπεζικού συστήματος (π.χ. $R \Rightarrow D \Rightarrow L$). Από τη άλλη πλευρά ο νέος *πολλαπλασιαστής χρήματος* αναφέρεται στην αιτιώδη σχέση που υπάρχει μεταξύ των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών (*E*) και των δανείων τους (*L*) (π.χ. $E \Rightarrow L$)

4 Βασιλεία II

Η Βασιλεία II είναι η κωδικοποιημένη ονομασία του νέου πλαισίου κεφαλαιακών απαιτήσεων των τραπεζών που έχει ψηφισθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (Οδηγίες 2006/48/EC και 2006/49/EC) και αντικατέστησε το υφιστάμενο πλαίσιο (Βασιλεία I) στις αρχές του 2007.

Έτσι, η Επιτροπή της Βασιλείας εξέδωσε έτσι στις 26 Ιουνίου 2004 το νέο Σύμφωνο για την Κεφαλαιακή επάρκεια: **Basel II: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: a Revised Framework.**

Το νέο πλαίσιο προβλέπει μία προσέγγιση αρτιότερη και περισσότερο προσαρμοσμένη στη φύση των αναλαμβανόμενων κινδύνων, προάγοντας την ενισχυμένη διαχείριση του κινδύνου από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, κάτι το οποίο θα συμβάλει στη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, θα εμπνεύσει εμπιστοσύνη στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και θα ενισχύσει την προστασία του καταναλωτή.

4.1 Νέο Θεσμικό Πλαίσιο

Το νέο θεσμικό - κανονιστικό πλαίσιο αποτελεί μία ολοκληρωμένη μεθοδολογία διαχείρισης κινδύνων και απαιτεί συμμόρφωση στις απαιτήσεις των 3 πυλώνων που το αποτελούν:

Πυλώνας 1: Υπολογισμός των ελάχιστων εποπτικών κεφαλαίων (minimum capital requirements).

Θεσπίζονται νέες μέθοδοι προσδιορισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι των κινδύνων που τα πιστωτικά ιδρύματα, κατά κανόνα,

αντιμετωπίζουν κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων τους και καθιερώνονται κεφαλαιακές απαιτήσεις και για το λειτουργικό κίνδυνο

Πυλώνας 2: Εποπτικές πρακτικές εφαρμογής της Βασιλείας II (supervisory review process).

-Καθορίζονται οι αρχές, τα κριτήρια και η διαδικασία με την οποία κατ' αρχή τα ίδια τα πιστωτικά ιδρύματα και κατ' ακολουθία η εποπτική αρχή (Τράπεζα της Ελλάδος), αξιολογούν την επάρκεια των κεφαλαίων και των συστημάτων διαχείρισης κινδύνων κάθε πιστωτικού ιδρύματος χωριστά, σε σχέση με τους πάσης φύσεως κινδύνους στους οποίους αυτό εκτίθεται ή ενδέχεται να εκτεθεί, πέραν από εκείνους που αντιμετωπίζονται στον Πυλώνα 1.

Πυλώνας 3: Απαιτήσεις αναφορών προς την εποπτική αρχή (market discipline).

- Καθιερώνονται υποχρεώσεις δημοσιοποίησης στοιχείων για την ενίσχυση της διαφάνειας και της πειθαρχίας της αγοράς με την παροχή στους ενδιαφερόμενους της δυνατότητας σύγκρισης τόσο της πολιτικής διαχείρισης κινδύνων, της κεφαλαιακής και οργανωτικής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων, παρέχοντας έτσι κίνητρο για την βελτίωσή τους, όσο και των μεθόδων και πρακτικών που εφαρμόζουν οι εποπτικές αρχές

Κατά κύριο λόγο, η Βασιλεία II εν συγκρίσει με την προηγούμενη κατάσταση αναβαθμίζει σημαντικά τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου και εισάγει την έννοια του λειτουργικού κινδύνου.

Η Βασιλεία II επιτρέπει στις τράπεζες να επιλέξουν μεταξύ διαφορετικών προσεγγίσεων ανά τύπο κινδύνου (λειτουργικού, πιστωτικού και αγοράς), ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες τους και τις προτεραιότητές τους. Οι

τράπεζες με την εφαρμογή της Βασιλείας II καλούνται να αλλάξουν τον τρόπο με τον οποίο υπολογίζουν τα εποπτικά τους κεφάλαια βάσει των κινδύνων που αναλαμβάνουν, εξασφαλίζοντας τη φερεγγυότητά τους.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, όταν χορηγείται ένα δάνειο θα πρέπει να υπάρχει διαβάθμιση του κινδύνου και όσο χαμηλότερος είναι ο κίνδυνος τόσο χαμηλότερα θα είναι και τα εποπτικά κεφάλαια που δεσμεύονται για το συγκεκριμένο δάνειο.

Κατ' επέκταση εφόσον θα απαιτούνται λιγότερα εποπτικά κεφάλαια, ο τελικός πελάτης θα ωφελείται αφού το κεφάλαιο του δανείου θα τοκίζεται με χαμηλότερο επιτόκιο.

Για να γίνει εφικτό όμως αυτό απαιτείται η αναλυτική επεξεργασία όλων των "ανοιγμάτων" της τράπεζας (π.χ. δανείων), όπως και η βελτίωση των εσωτερικών διεργασιών στη Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων της κάθε τράπεζας, για τον υπολογισμό τόσο των εποπτικών κεφαλαίων όσο και του εσωτερικού οικονομικού κεφαλαίου (δηλαδή του ελάχιστου κεφαλαίου που απαιτείται για να επιτευχθεί το επιθυμητό οικονομικό αποτέλεσμα).

Παρά το μέγεθος και τη σπουδαιότητα των αλλαγών που επιφέρει η εφαρμογή του νέου κανονιστικού πλαισίου της Βασιλείας II, θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν είναι η μοναδική αλλαγή που προωθείται στον τραπεζικό κλάδο σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Άλλες σημαντικές αλλαγές είναι για παράδειγμα η εφαρμογή της Οδηγίας MiFID, η απόφαση της ΤτΕ για την πρόληψη οικονομικού

εγκλήματος (Anti-Money Laundering, Fraud Detection, Market Abuse) και οι προωθούμενες αλλαγές σε συστήματα πληρωμών.

4.2 Μεθοδολογία

Το πλαίσιο της Βασιλεία II, εισάγει ριζικές μεταβολές στον τομέα της διαφοροποίησης του κινδύνου. Καλύπτει διεξοδικά τις καινοτομίες που παρουσιάστηκαν εν τω μεταξύ στην αγορά (π.χ. τιτλοποίηση και πιστωτικά παράγωγα) και χρησιμοποιεί τη διαβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας ως κριτήριο διαφοροποίησης του πιστωτικού κινδύνου.

Το σημαντικότερο πρόβλημα για τα πιστωτικά ιδρύματα είναι η μη αποτελεσματική διαφοροποίηση του πιστωτικού κινδύνου. Το νέο πλαίσιο εισάγει ριζικές μεταβολές στον τομέα αυτό και χρησιμοποιεί τη διαβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας ως κριτήριο διαφοροποίησης.

Προβλέπει δύο εναλλακτικές προσεγγίσεις για την αποτελεσματική διάκριση της επικινδυνότητας, με διαφορετική μεθοδολογία υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων με μεγαλύτερη ευαισθησία ως προς τον κίνδυνο, επιτυγχάνοντας σύγκλιση μεταξύ του εποπτικού και του οικονομικού κεφαλαίου.

Το νέο εποπτικό πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας σύμφωνα με τις διατάξεις της Βασιλείας II εισάγει κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του λειτουργικού κινδύνου και επιφέρει τροποποιήσεις για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου και του κινδύνου Αγοράς

Κατ'επ'αρχήν τη διαδικασία και την υλοποίηση της Αξιολόγησης Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου κάθε ΠΙ πρέπει να λαμβάνει υπόψη το μέγεθος του, τη φύση και πολυπλοκότητα των εργασιών του (αρχή της αναλογικότητας) και μπορεί να χρησιμοποιεί πρακτικές μείωσης των

κινδύνων, όπως μέθοδο των Ελαχίστων Κεφαλαίων (Minimum Capital Requirement Approach)

4.3 Κεφαλαιακή Επάρκεια

4.3.1 Επαναδιατύπωση του λόγου κεφαλαιακής επάρκειας

Ο κεφαλαιακός λόγος της Βασιλεία I (1.3) με τον καιρό και την εξέλιξη της τραπεζικής αγοράς δεν ήταν πλέον επαρκής για να δώσει τον τρόπο ελέγχου των εμπορικών τραπεζών από τις νομισματικές αρχές. Μάλιστα, η επιτροπή της Βασιλείας έκρινε ότι χρειαζόταν μια μεγαλύτερη και πιο ενδεδειγμένη παρουσίαση των κινδύνων. Έτσι, με βάση την αναθεωρημένη πρόταση της Βασιλείας II (2006) παρουσιάζεται μια πιο αναλυτική και εμπειριστατωμένη προσέγγιση του πιστωτικού κινδύνου. Επίσης, στην αλγεβρική παρουσίαση της εξίσωσης (1.3) προστέθηκε και ο λειτουργικός κίνδυνος της τράπεζας. Έτσι, σε θεωρητικό επίπεδο, η ολοκληρωμένη εικόνα του κεφαλαιακού λόγου (C.R.) στο πλαίσιο της Βασιλείας II παρουσιάζεται πλέον ως εξής:

$$C.R. = \frac{\text{Tier I} + \text{Tier II}}{\{\text{Credit Risk}\} + \{\text{Market Risk}\} + \{\text{Operational Risk}\}} \quad (1.4)$$

όπου $C.R. \geq 8\%$ και υπό την προϋπόθεση ότι $\text{Tier I} \geq \text{Tier II}$.

Ακόμα, θα μπορούσαμε να αντικαταστήσουμε τους επιμέρους κινδύνους που υπάρχουν στο Ενεργητικό μια τράπεζας λόγω των τοποθετήσεων της, όπου παρουσιάζονται αλγεβρικά στον παρονομαστή της εξίσωσης (1.4), με τα αντίστοιχα ποσά που αναλογούν ως κεφαλαιακή απαίτηση (ή κεφαλαιακή χρέωση) στα ίδια κεφάλαια της τράπεζας για τους κινδύνους. Έτσι για κάθε περίπτωση κινδύνου ξεχωριστά θα έχουμε:

Κεφαλαιακή Απαίτηση ($K.A._{\text{Credit Risk}}$) ή Χρέωση, για την ανάληψη πιστωτικού κινδύνου στα ίδια της τράπεζας.

Κεφαλαιακή Απαίτηση ($K.A._{\text{Market Risk}}$) ή Χρέωση, για την ανάληψη κινδύνου αγοράς στα ίδια της τράπεζας.

Κεφαλαιακή Απαίτηση ($K.A._{Operational Risk}$) ή Χρέωση, για την ανάληψη του λειτουργικού κινδύνου στα ίδια της τράπεζας.

Αντικαθιστώντας στην εξίσωση (1.4) τους κινδύνους με τα προαναφερόμενα ποσά των παραπάνω απλών εξισώσεων, θα έχουμε την παρακάτω εναλλακτική αλγεβρική μορφή διατύπωσης για τον κεφαλαιακό λόγο:

$$C.R. = \frac{\text{Tier I} + \text{Tier II}}{(K.A._{Credit Risk}) + (K.A._{Market Risk}) + (K.A._{Operational Risk})} \geq 1 \quad (1.5)$$

όπου: $K.A.$: η κεφαλαιακή απαίτηση (ή κεφαλαιακή χρέωση) στα ίδια κεφάλαια της τράπεζας ανά κατηγορία κινδύνου.

Όσο μεγαλύτερος είναι ο παραπάνω κεφαλαιακός λόγος από τη μονάδα, τόσο πιο ικανή θεωρείται η εξεταζόμενη τράπεζα να αντιμετωπίσει τα όποια αρνητικά shocks της τραπεζικής αγοράς. Αυτό συμβαίνει διότι ο παρονομαστής της εξίσωσης (1.5) συμβολίζει τα μικρότερα δυνατά ποσά που θα πρέπει, βάσει των τοποθετήσεων της, να έχει διακρατήσει η τράπεζα στα ίδια κεφάλαια της και ο αριθμητής συμβολίζει τι πραγματικά έχει διακρατήσει τη στιγμή του ελέγχου της.

Το πλαίσιο της Βασιλεία II προτείνει δυο μέθοδος υπολογισμού της Κεφαλαιακής Επάρκειας

4.3.2 Τυποποιημένη προσέγγιση

Με βάση την πρώτη προσέγγιση (standardized approach) η εκτίμηση της επικινδυνότητας εξαρτάται από τις εξωτερικές διαβαθμίσεις, δηλαδή αυτές που δημοσιοποιούν οι εξειδικευμένες εταιρείες αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας (π.χ. Moody's, S&P κ.λπ.). Χρηματοδότηση επιχείρησης με διαβάθμιση AA έχει μικρότερη κεφαλαιακή απαίτηση από τη χρηματοδότηση επιχείρησης με διαβάθμιση BBB. Επίσης αν η

επιχείρηση έχει προσκομίσει καλύμματα ή έχει εγγυήσεις, αυτές, υπό προϋποθέσεις, λαμβάνονται υπόψη.

Η προσέγγιση αποτελεί μια βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης αλλά αντιμετωπίζει δύο προβλήματα, την έλλειψη διαβαθμίσεων για μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων, κυρίως μικρομεσαίων επιχειρήσεων, και το γεγονός ότι αυξάνει πολύ το ειδικό βάρος των εταιρειών αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, οι οποίες δεν υπόκεινται σε πλαίσιο εποπτείας. Εκτός από αυτό η εναπόθεση μέρους της ευθύνης για την αξιολόγηση πιστούχων στους διεθνείς οίκους αξιολόγησης (Moody's, S&P κ. ά.) διευρύνει δραματικά το πεδίο των συμμετεχόντων και δημιουργεί πληθώρα αλληλεξαρτήσεων.

4.3.3 Προσέγγιση εσωτερικής διαβάθμισης.

Με βάση τη δεύτερη προσέγγιση (internal ratings based approach - IRB), οι τράπεζες μπορούν να αναπτύσσουν συστήματα εσωτερικής διαβάθμισης για κάθε πιστόχο του χαρτοφυλακίου τους. Σε αυτή την περίπτωση κάθε τράπεζα πρέπει να καθιερώσει ένα σύστημα ταξινόμησης των πιστούχων της σε βαθμίδες επικινδυνότητας. Πρέπει κατ' αρχή να καθορισθούν οι βαθμίδες του συστήματος, τα κριτήρια ταξινόμησης, η μεθοδολογία της ταξινόμησης και στη συνέχεια για κάθε βαθμίδα πρέπει να υπολογισθεί η πιθανότητα οι πιστούχοι να αθετήσουν τις υποχρεώσεις τους (πιθανότητα αθέτησης υποχρεώσεων), καθώς και η ζημιά που θα υποστεί η τράπεζα σε περίπτωση αθέτησης (ζημιά ως ποσοστό του ανοίγματος). Η πιθανότητα αθέτησης εξαρτάται από την πιστοληπτική ικανότητα του πιστούχου, ενώ η ζημιά ως ποσοστό του ανοίγματος εξαρτάται από τα καλύμματα ή τις εγγυήσεις που έχει λάβει η τράπεζα καθώς και από το ποσοστό της οφειλής που μπορεί να ανακτηθεί σε περίπτωση ρευστοποίησης των εξασφαλίσεων.

Η τελευταία παρέχει στις τράπεζες δύο εναλλακτικούς τρόπους υπολογισμού, ανάλογα με το βαθμό εξέλιξης των εσωτερικών τους συστημάτων διαβάθμισης κινδύνου:

4.3.3.1 τη θεμελιώδη μέθοδο (foundation approach)

4.3.3.2 την προηγμένη μέθοδο (advanced approach)

Η Βασιλεία II τροποποιεί τη μεθοδολογία υπολογισμού των ελαχίστων κεφαλαίων που πρέπει να λειτουργεί μια τράπεζα. Οι κανόνες για την επιβολή κεφαλαιακών απαιτήσεων στις τράπεζες στοχεύουν στην ενίσχυση της ικανότητας απορρόφησης ζημιών, σε περίπτωση που επέλθουν μη προβλέψιμοι κίνδυνοι, στους οποίους εκτίθενται οι τράπεζες με τη λειτουργία τους.

4.4 Ίδια κεφάλαια και Ενεργητικό

Αρχικά, χρειάζεται να επισημάνουμε ότι ο κεφαλαιακός λόγος (1.4) αναφέρεται στον έλεγχο που πρέπει να ασκείται μέσω των ίδιων κεφαλαίων πάνω στα διάφορα στοιχεία (απαιτήσεις) του Ενεργητικού μια τράπεζας. Τα στοιχεία αυτά, ως γνωστόν, εμπεριέχουν πιστωτικό και λειτουργικό κίνδυνο αλλά και τον κίνδυνο της αγοράς. Είναι απαραίτητο να διερευνήσουμε ποια είναι αυτά τα στοιχεία του Ενεργητικού μιας τράπεζας που ελέγχονται μέσω του κεφαλαιακού λόγου και πως κατανέμονται συνοπτικά.

Με βάση τις κατευθύνσεις που δίνει η Βασιλεία II, το χαρτοφυλάκιο δανείων (ή banking book) που υπάρχει στο Ενεργητικό των τραπεζών περιλαμβάνει τις πιο κάτω κατηγορίες απαιτήσεων:

Απαιτήσεις από Κράτη και Κεντρικές Τράπεζες (π.χ. κρατικά ομόλογα, treasury bills και reserves)

Απαιτήσεις από Πιστωτικά Ιδρύματα και Εταιρείες Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (π.χ. πιστώσεις σε άλλες τράπεζες και χρηματοοικονομικά ιδρύματα)

Απαιτήσεις από Εταιρείες (π.χ. χρηματοδοτήσεις μεγάλων έργων, ακινήτων, working capital κ.λπ.)

Απαιτήσεις Λιανικής Τραπεζικής

Στεγαστικά δάνεια

Στεγαστικά δάνεια με καθυστέρηση (>90 ημερών)

Λοιπά Δάνεια (σε ΜΜΕ)

Λοιπά δάνεια ε καθυστέρηση (>90 ημερών)

Τιτλοποίηση Απαιτήσεων (securisation)

Εκτός Ισολογισμού πιστωτικές διευκολύνσεις (off-balance sheets items)

(π.χ. αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια, εγγυητικές επιστολές κ.λπ.).

Το χαρτοφυλάκιο αγοραπωλησιών (ή trading book) του Ενεργητικού των τραπεζών – περιλαμβάνει τα εξής

Απαιτήσεις από επιτόκια.

Απαιτήσεις από μετοχές.

Απαιτήσεις από συνάλλαγμα

Απαιτήσεις από εμπορεύματα και μέταλλα.

Απαιτήσεις από Δικαιώματα (Options).

Τέλος, ξεχωριστή κατηγορία αποτελεί ο λειτουργικός κίνδυνος (operational risk) των τραπεζών που δεν αναλογεί σε κάποιο συγκεκριμένο στοιχείο (απαίτηση του Ενεργητικού των τραπεζών, αλλά απευθύνεται και αποδίδεται με βάση τις συνολικές δραστηριότητες τους.

Έτσι, σύμφωνα με αυτές τις κατηγορίες απαιτήσεων κάθε τράπεζα καλείται να προσδώσει τις καλύτερες δυνατές σταθμίσεις ($W_{i,t-1}$) ώστε να μπορεί να ελέγχει η ίδια το εύρος των τοποθετήσεών της, μέσω των ίδιων

κεφαλαίων της (ειδικότερα των Tier I, II και III), αλλά και η κεντρική τράπεζα την αποτελεσματικότητα της εποπτικής πολιτικής της.

4.4.1 Εποπτικά Κεφάλαια

Τα εποπτικά κεφάλαια αποτελούνται από τα βασικά και τα συμπληρωματικά, ενώ και τα δύο είδη χωρίζονται σε κύρια και πρόσθετα κεφάλαια.

Βασικά Ίδια Κεφάλαια (Tier 1 Capital)

Κύρια Βασικά Κεφάλαια

Πρόσθετα Βασικά Κεφάλαια

Αφαιρετικά Στοιχεία

Συμπληρωματικά Κεφάλαια (Tier 2 Capital)

Κύρια Συμπληρωματικά Κεφάλαια

Πρόσθετα Συμπληρωματικά Κεφάλαια

Αφαιρετικά Στοιχεία

4.4.1.1 Κύρια βασικά κεφάλαια Tier I

Περιλαμβάνουν το καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο, την διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο, τα αποθεματικά, τα δικαιώματα μειοψηφίας και τα αποτελέσματα

Κύρια Στοιχεία Βασικών Κεφαλαίων

Μετοχικό Κεφάλαιο

Καταβλημένο κεφάλαιο υπέρ το άρτιο

Αποθεματικά εκτός των αποθεματικών αναπροσαρμογής

Αποτελέσματα εις νέο

Πρόσθετα στοιχεία Βασικών Κεφαλαίων

Αφαιρετικά στοιχεία Βασικών Κεφαλαίων

Άυλα πάγια στοιχεία

4.4.1.2 Συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια

Κύρια στοιχεία Συμπληρωματικών κεφαλαίων

Πρόσθετα στοιχεία Συμπληρωματικών κεφαλαίων

Αφαιρετικά στοιχεία Ιδίων κεφαλαίων.

Υβριδικοί τίτλοι

Τίτλοι μειωμένης εξασφάλισης

Αποθεματικά αναπροσαρμογής ακινήτων

4.4.2 Περιορισμοί μεταξύ των κατηγοριών ιδίων κεφαλαίων

Με βάση τη κατηγοριοποίηση αυτή διαμορφώνονται οι παρακάτω περιορισμοί οι οποίοι πρέπει να τηρούνται από τα πιστωτικά ιδρύματα:

1. Το σύνολο των πρόσθετων στοιχείων των βασικών ιδίων κεφαλαίων δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν το 25% των συνολικών βασικών ιδίων κεφαλαίων.

2. Το σύνολο των συμπληρωματικών ιδίων κεφαλαίων δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 100% του συνόλου των βασικών ιδίων κεφαλαίων.

3. Το σύνολο των πρόσθετων στοιχείων των συμπληρωματικών ιδίων κεφαλαίων δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 50% του συνόλου των βασικών ιδίων κεφαλαίων.

4. Τα αφαιρετικά στοιχεία των ιδίων κεφαλαίων αφαιρούνται κατά το ήμισυ από τα βασικά ίδια κεφάλαια και κατά το ήμισυ από τα συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια.

5. Το σύνολο των δανείων μειωμένης εξασφάλισης που αποτελούν συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια για τη κάλυψη του κινδύνου αγοράς δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν το 150% των βασικών ιδίων κεφαλαίων.

Στους ομίλους, οι θυγατρικές εταιρείες που είναι πιστωτικά ή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ενοποιούνται με τη μέθοδο της ολικής ενοποίησης, ενώ οι εταιρείες του ασφαλιστικού και εμποροβιομηχανικού τομέα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης.

4.4.3 Σταθμισμένο Ενεργητικό

Το σταθμισμένο ενεργητικό υπολογίζεται μέσω μιας ιεράρχησης πέντε κατηγοριών κινδύνου ταξινομημένα σύμφωνα με τη φύση τους -τα οποία αντανακλούν μια εκτίμηση πιστωτικού κινδύνου, αγοράς και λοιπών

κινδύνων συνδεδεμένα- με κάθε περιουσιακό στοιχείο και αντισυμβαλλόμενο, λαμβάνοντας υπόψη τυχόν ενέχυρα ή εγγυήσεις.

Παρόμοια προσέγγιση ακολουθείται για την έκθεση σε εκτός ισολογισμού στοιχεία, με κάποιες προσαρμογές, προκειμένου να αποτυπωθεί η φύση τυχόν ενδεχόμενων ζημιών.

Συνοπτικά μπορούμε να αναφέρουμε τι περιλαμβάνουν τα ίδια κεφάλαια μιας τράπεζας που παρουσιάζονται στον αριθμητή του κεφαλαιακού λόγου (1.4). Τα Tier I περιλαμβάνουν το μετοχικό κεφάλαιο της τράπεζας (κοινές μετοχές στην ονομαστική τους αξία) συν τα κέρδη και τις ζημίες από τις δραστηριότητές της. Σε ότι αφορά τα Tier II, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ότι περιλαμβάνουν κυρίως κάποιες κατηγορίες προνομιούχων μετοχών, υβριδικά κεφάλαια αλλά και μη εγγυημένο χρέος. Τέλος, τα Tier III επινοήθηκαν όταν στον υπολογισμό του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών εισήχθη η έννοια του κινδύνου της αγοράς και αναφέρονται στο «Μη εγγυημένο χρέος βραχείας χρονικής διάρκειας» μιας τράπεζας.

4.5 Τιμολόγηση & Βασιλεία II

Στο πλαίσιο της Βασιλείας II η τιμολόγηση των τραπεζικών προϊόντων στοχεύει τόσο στην αντιμετώπιση των διακυμάνσεων των στοιχείων του Ενεργητικού, όσο και στο να προκαλέσει τα υψηλότερα και όσο το δυνατόν πιο εξασφαλισμένα κέρδη στην τράπεζα. Αυτό είναι πολύ σημαντικό, διότι τα κέρδη μιας τράπεζας προέρχονται κυρίως από τη διαφορά της απόδοσης (τιμολόγησης) των στοιχείων του Ενεργητικού της από το κόστος χρηματοδότησης του Παθητικού της. Πριν από όλα να προσδιορίσουμε τις βασικές παραμέτρους κινδύνου

4.5.1 Ορολογία παραμέτρων κινδύνου της Βασιλείας II

P_d (Probability of Default) Η πιθανότητα αθέτησης στην αποπληρωμή του δανείου από μέρους του αντισυμβαλλόμενου.

L.G.D. (Loss Given Default) Οι καταγεγραμμένες απώλειες που θα υποστεί η τράπεζα εάν δεν αποπληρωθεί το δάνειο σε περίπτωση αθέτησης του αντισυμβαλλόμενου (ζημία σε σχέση με το αρχικό ποσό δανεισμού). Το μέγεθος αυτό παρουσιάζεται ως ποσοστό (%) και παίρνει τιμές από το 0 'έως το 1. η ζημία αυτή καταγράφεται για την τράπεζα μετά τη ρευστοποίηση των εχέγγυων (collateral) του κατόχου του δανείου.

E.A.D. (Exposure at Default) Το οφειλόμενο ποσό σε περίπτωση αθέτησης στην αποπληρωμή του δανείου από μέρους του αντισυμβαλλόμενου. Είναι δηλαδή το αρνητικό χρηματικό αποτέλεσμα το οποίο θα προκληθεί στα ίδια κεφάλαια μιας τράπεζας, εάν η απαίτηση από τη συγκεκριμένη τοποθέτηση της διαγραφεί.

Ας υποθέσουμε τώρα ότι η τράπεζα πρόκειται να χορηγήσει σε πελάτη της δάνειο με επιτόκιο (r), την τιμή του οποίου αναζητούμε. Σε περίπτωση που το δάνειο αποπληρωθεί στη λήξη του, η απόδοση της τράπεζας είναι το επιτόκιο αυτό (r). Η πιθανότητα αποπληρωμής του δανείου είναι $(1 - P_d)$, όπου P_d η πιθανότητα το δάνειο να μην αποπληρωθεί.

Σε περίπτωση που το δάνειο δεν αποπληρωθεί, με πιθανότητα για αυτό (P_d), τότε η απόδοση γίνεται ίση με $-L.G.D.$ Δεδομένου ότι το δάνειο μπορεί να αποπληρωθεί ή να μην αποπληρωθεί, η απόδοση της τράπεζας προκύπτει ως ο σταθμισμένος μέσος όρος των αποδόσεων στις δύο προαναφερθείσες περιπτώσεις. Ως σταθμίσεις χρησιμοποιούνται οι

πιθανότητας μη αποπληρωμής του δανείου (P_d) και η συμπληρωματική της πιθανότητα ($1 - P_d$). Σε αλγεβρικούς όρους, η αναμενόμενη απόδοση του δανείου που χορήγησε η τράπεζα αποτυπώνεται με την κάτωθι ανισότητα:

$$(1 - P_d) \times E(r_A) + P_d \times (-L.G.D.) \geq 0 \quad (2.1)$$

όπου:

P_d : η πιθανότητα μη αποπληρωμής του δανείου

$E(r_A)$: η αναμενόμενη απόδοση του δανείου [στο παράδειγμά μας το ζητούμενο επιτόκιο (r)]

$L.G.D.$: η ποσοστιαία απόδοση επί του αρχικού ποσού του δανείου σε περίπτωση που το δάνειο δεν αποπληρωθεί. Η αξία ρευστοποίησης πιθανής εξαφάνισης που δίνεται σε κάλυψη του δανείου ενσωματώνεται στον δείκτη αυτό.

Επιπροσθέτως όμως, η αναμενόμενη απόδοση του δανείου θα πρέπει να καλύπτει τόσο το κόστος χρηματοδότησης της ίδιας της τράπεζας, όσο και τα λειτουργικά της έξοδα. Αλγεβρικά, η ολοκληρωμένη αναμενόμενη απόδοση του δανείου της τράπεζας, $E(r_A)$, αποτυπώνεται με τον ακόλουθο τύπο:

$$E(r_A) = \text{Κόστος χρηματοδότησης} + \text{Λειτουργικά Έξοδα} \quad (2.2)$$

Δεδομένου ότι οι τράπεζες για τη χρηματοδότηση τους χρησιμοποιούν τόσο ίδια κεφάλαια που αντλήθηκαν (άμεσα ή έμμεσα) από τους μετόχους τους, όσο και ξένα, εκδίδοντας μια πληθώρα χρηματοοικονομικών εργαλείων, υπολογίζουν το κόστος χρηματοδότησης τους ως τον σταθμισμένο μέσο όρο των επιμέρους στοιχείων. Με αυτό το δεδομένο έχουμε:

$$\text{Κόστος χρηματοδότησης \%} = (D / (E + D)) \times r_d + (E / (D + E)) \times r_e \quad (2.3)$$

Όπου D : οι υποχρεώσεις (dept) των τραπεζών

E : τα ίδια κεφάλαια (equity) των τραπεζών

r_d : το μετά από φόρους κόστος χρηματοδότησης της τράπεζας

r_e : οι αναφερόμενες αποδόσεις των ίδιων κεφαλαίων (equity) της τράπεζας.

Καταλήγουμε στην κάτωθι τελική μορφή επιθυμητής απόδοσης του δανείου που χορήγησε η Τράπεζα:

$$E(r_A) = (D / (E + D)) \times r_d + (E / (D + E)) \times r_e + C \quad (2.4)$$

όπου: C: τα λειτουργικά κόστη της τράπεζας ως ποσοστό του συνόλου του Ενεργητικού της (π.χ. Operational cost / Assets)

Σύμφωνα με τις αρχές του κανονιστικού πλαισίου που έθεσε η Βασιλεία I, καθώς και του αναθεωρημένου πλαισίου της Βασιλείας II, οι τράπεζες οφείλουν να κρατούν ένα ελάχιστο ύψος ίδιων κεφαλαίων που προσομοιάζουν με ίδια κεφάλαια (Tier II), προκείμενου να μπορούν να αντιμετωπίσουν τον πιστωτικό κίνδυνο από τα χαρτοφυλάκια των πελατών τους. Το ελάχιστο αυτό ποσοστό ανέρχεται σε 8% επί του Ενεργητικού τους, τα επιμέρους στοιχεία του οποίου θα πρέπει να σταθμιστούν με βάση συγκεκριμένους συντελεστές στάθμισης. Οι συντελεστές αυτοί εξαρτώνται από την κατηγοριοποίηση της κάθε απαίτησης του Ενεργητικού ξεχωριστά. Για παράδειγμα, τα «Ταμειακά διαθέσιμα» καθώς και οι «Καταθέσεις της τράπεζας στην Κεντρική και σε άλλες τράπεζες» έχουν συντελεστή στάθμισης 0%. Αντίθετα, με 100% πρέπει να σταθμιστούν οι απαιτήσεις (τα δάνεια) έναντι του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας. Το αλγεβρικό άθροισμα όλων των επιμέρους σταθμισμένων στοιχείων του Ενεργητικού θα πρέπει στη συνέχεια να χρησιμοποιηθεί ως παρονομαστής στο κλάσμα του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας.

Έτσι, με βάση την παραπάνω ανάλυση, και σύμφωνα με τις απαιτήσεις του κανονιστικού πλαισίου της Βασιλείας η εξίσωση (2.3) θα πρέπει να τροποποιηθεί ελαφρώς, ώστε να συμπεριλάβει τα ιδιαίτερα

χαρακτηριστικά του πιστωτή προς τον οποίο δίνεται το δάνειο, που καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την πιθανότητα αποπληρωμής του δανείου, το ποσό των ιδίων κεφαλαίων που θα πρέπει να παρακρατούνται έναντι του δανείου αυτού (σύμφωνα με τις επιταγές της Βασιλείας) και συνεπακόλουθα το κεφαλαιακό κόστος της τράπεζας. Έτσι, με βάση και το γεγονός ότι τα ίδια διακρατούμενα κεφάλαια (E) στο Παθητικό της τράπεζας, λόγω των κανόνων της Βασιλείας I ή και II, θα πρέπει κατ' ελάχιστο να ισούνται με $E = 0,08 \times R.W.A.$ αλλά και δεδομένης της τροποποίησης ότι $E + D = 0,08 \times R.W.A. + (1 - (0,08 \times R.W.A.))=1$, η εξίσωση (2.3) παρουσιάζεται πλέον ως εξής:

$$\text{Κόστος χρηματοδότησης (ως \%)} = R.W.A. \times 0,08 \times r_e + (1 - (R.W.A. \times 0,08)) \times r_d \quad (2.5)$$

Όπου: R.W.A.: Ο συντελεστής στάθμισης που χρησιμοποιεί η τράπεζα για να υπολογίσει το ποσό που χρειάζεται να διακρατήσει στα ίδια κεφάλαια της για την κάθε κατηγορία απαίτησής της (π.χ. διάφορα δάνεια),

Ενσωματώνοντας και τα λειτουργικά έξοδα της τράπεζας, ως ποσοστό επί του συνόλου του Ενεργητικού της, φθάνουμε στην τελική τροποποίηση της βασικής εξίσωσης (2.2) που αλγεβρικά έχει ως εξής:

$$E(r_A) = R.W.A. \times 0,08 \times r_e + (1 - (R.W.A. \times 0,08)) \times r_d + C \quad (2.6)$$

Δεδομένου όμως σε έναν Ισολογισμό το Ενεργητικό ισούται με το Παθητικό, οι εξισώσεις (2.1) και (2.6) είναι ισοδύναμες και συνεπώς:

$$(1 - P_d) \times E(r_A) + P_d \times (-L.G.D.) = R.W.A. \times 0,08 \times r_e + (1 - (R.W.A. \times 0,08)) \times r_d + C \quad (2.7)$$

Λύνοντας την παραπάνω εξίσωση ως προς την προσδοκώμενη απόδοση του δανείου, μπορούμε να πάρουμε την κάτωθι μορφή εξίσωσης:

$$E(r_a) = \frac{[(L.G.D.) \times P_d + R.W.A. \times 0,08 \times r_e + C + (1 - (R.W.A. \times 0,08)) \times r_d]}{(1 - P_d)} + \text{mark up}$$

(2.8) ή σε πιο απλή πολυμεταβλητή μορφή (που θα διευκόλυνε σε μια

οικονομετρική εκτίμηση της διαμόρφωσης των επιτοκίων στο πλαίσιο της Βασιλείας II):

$$i = E(r_d) = P_d \times (1 - P_d)^{-1} \times (L.G.D.) + (R.W.A. \times 0,08) \times (1 - P_d)^{-1} \times r_e + (1 - P_d)^{-1} \times C + (1 - (R.W.A. \times 0,08)) \times (1 - P_d)^{-1} \times r_d + \text{mark up} \quad (2.9)$$

Η επαύξηση (mark up) που προσθέτουμε είναι εξωγενής και περιγράφει το επίπεδο ανταγωνισμού σε μια τραπεζική αγορά.

Με βάση τον ανώτερο μαθηματικό τύπο, το επιτόκιο ενός δανείου ή διαφορετικά η αριστοποιημένη απόδοση των επιμέρους στοιχείων του banking book μια τράπεζας πρέπει να είναι συνάρτηση των ιδίων κεφαλαίων της (r_e), του ελάχιστου (minimum) ποσοστού κεφαλαιακής επάρκειας που θα πρέπει να διατηρεί ($R.W.A. \times 8\%$), των λειτουργικών της εξόδων της (C), της πιθανότητας το δάνειο να μην αποπληρωθεί (P_d), του ποσού που η τράπεζα θα απολέσει σε περίπτωση που το δάνειο δεν αποπληρωθεί ($L.G.D.$) καθώς και των συνθηκών ανταγωνισμού στην εξεταζόμενη τραπεζική αγορά (mark up).

Ο πρώτος σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει τη διαμόρφωση των επιτοκίων χορηγήσεων (δανείων) είναι οι προσδοκώμενες ζημίες από τις δανειακές τοποθετήσεις της τράπεζας ($L.G.D.$). ακόμα, μπορεί εύκολα να γίνει αντιληπτό γιατί υπάρχει διαφοροποίηση στα επιτόκια σε ότι αφορά τις διάφορες κατηγορίες δανείων. Για παράδειγμα, τα στεγαστικά δάνεια έχουν συνήθως τα πιο χαμηλά επιτόκια, καθώς τόσο η πιθανότητα μη αποπληρωμής τους (δηλαδή το P_d), είναι χαμηλή, αλλά και σε περίπτωση μη αποπληρωμής τους το ποσό που η τράπεζα θα ανακτήσει ($1 - L.G.D.$) είναι μεγάλο. Αυτό συμβαίνει διότι τα δάνεια κατοικίας εξασφαλίζονται με εγγύηση τα ίδια τα ακίνητα που καλύπτουν σε ποσοστό που υπερβαίνει συνήθως το 110% της αξίας τους (collateral). Το αντίθετο ισχύει στα καταναλωτικά δάνεια και στις πιστωτικές κάρτες. Τα δάνεια

της μορφής αυτής είναι συνήθως χωρίς καλύψεις και ο κίνδυνος αθέτησής τους είναι υψηλός (έχουν υψηλό P_d).

Επιπλέον, όσο πιο «ανοργάνωτη» είναι μια τράπεζα τόσο υψηλότερο είναι και το λειτουργικό της κόστος, C , ως προς το σύνολο του Ενεργητικού της. Το γεγονός αυτό επιβαρύνει το επιτόκιο χορηγήσεων (δανείων). Απόδειξη ότι συνήθως οι μικρότερες και εξ ορισμού καλύτερα οργανωμένες, λιγότερο γραφειοκρατικές και περισσότερο ευέλικτες τράπεζες ακολουθούν συνήθως πολιτικές τιμολόγησης των προϊόντων τους χαμηλότερου κόστους.

Σχετικά με την απόδοση των ιδίων κεφαλαίων της (r_e), αυτή αποφασίζεται από τις προθέσεις των μετόχων της τράπεζας και δεν επιδέχεται άλλη εξωγενή παρέμβαση (εκτός του ελάχιστου συντελεστή). Έτσι, αν οι μέτοχοι επιθυμούν υψηλότερη απόδοση ιδίων, αυτή θεωρητικά μπορεί να ματοκυλιστεί στα επιτόκια χορηγήσεων.

4.6 Λογιστική Απεικόνιση

4.6.1 Ο ισολογισμός μιας εμπορικής τράπεζας

Ενεργητικό	Παθητικό
1. Ταμειακά διαθέσιμα	Υποχρεώσεις (liabilities)
2. Απαιτήσεις έναντι άλλων τραπεζών (banking book)	(π.χ. υποχρεώσεις έναντι άλλων πιστωτικών Ιδρυμάτων,
3. Απαιτήσεις έναντι πελατών (π.χ. δάνεια καταναλωτικά, στεγαστικά, επιχειρηματικά (banking book)	λογαριασμοί όψεως ιδιωτών, προθεσμίας, Ταμειυτηρίου, κ.λπ.) υποχρεώσεις σε παράγωγα κ.λπ.) Άλλα στοιχεία (των υποχρεώσεων)
4. Χαρτοφυλάκια ομολόγων & μετοχών (trading book)	Καταβληθέν μετοχικό κεφάλαιο (ονομαστική αξία)
5. Συμμετοχές (banking book)	Αποθεματικά κάθε μορφής
6. Άυλα πάγια στοιχεία	Κέρδη ή ζημίες
7. Ενσώματα πάγια στοιχεία	Άλλα στοιχεία (των ιδίων)
8. Λοιπά στοιχεία Ενεργητικού	Σύνολο ιδίων Κεφαλαίων (equity)
Γενικό Σύνολο Ενεργητικού	Γενικό Σύνολο Παθητικού
Εκτός Ισολογισμού στοιχεία Ενεργητικού (off-balance sheet items)	Εκτός Ισολογισμού στοιχεία Παθητικού
Αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια πελατών	
Εγγυήσεις, repos	

4.6.2 Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Σύμφωνα με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο (Δ.Λ.Π.) 32, περί γνωστοποίησης και παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων, τα χρηματοοικονομικά προϊόντα παρουσιάζονται στον Ισολογισμό με βάση την ουσιαστική τους υπόσταση και όχι το νομικό τους τύπο. Επιπλέον,

στις οικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να γνωστοποιούνται οι πολιτικές διαχείρισης, η πολιτική αντιστάθμισης κινδύνων, η έκθεση σε επιτοκιακό, πιστωτικό, συναλλαγματικό ή κίνδυνο αγοράς, καθώς και η εύλογη αξία των προϊόντων αυτών.

Ακόμα, σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 39, περί καταχώρησης και αποτύπωσης, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία των τραπεζών ανάλογα με τον σκοπό της κατοχής τους και τη συμπεριφορά τους κατατάσσονται σε 4 κατηγορίες στον Ισολογισμό. Οι κατηγορίες αυτές είναι:

Εμπορικού χαρτοφυλακίου, για όσα στοιχεία υπάρχει σκοπός πώλησης εντός της επομένης περιόδου για κέρδος, με την αποτίμηση τους να γίνεται σε τρέχουσες τιμές για λογισμό της υπεραξίας στα αποτελέσματα

Διακρατηθέντα ως τη λήξη, όπου κατηγοριοποιούνται όλα τα χρεόγραφα (εκτός μετοχών) από τα οποία θα εισπραχθούν τόκοι και κεφάλαιο για όλη τη διάρκειά τους, με την αποτίμηση τους να γίνεται στην αναπόσβεστη αξία τους με βάση το πραγματικό επιτόκιο απόδοσης.

Δάνεια παρασχεθέντα πρωτογενώς, που αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος κτήσης μείον μειώσεις από τυχόν απώλειες λόγω προβλημάτων στην τελική είσπραξή τους.

Διαθέσιμα προς πώληση, όπου κατηγοριοποιούνται όσο χρεόγραφα δεν ανήκουν στις λοιπές κατηγορίες, με την αποτίμησή τους να γίνεται στην εύλογη αξία τους και με δυνατότητα μεταφοράς τυχόν υπέρ ή υπό αξιών είτε στα ίδια κεφάλαια είτε στα αποτελέσματα χρήσης της τράπεζας.

Τέλος αναφέρουμε ότι το Δ.Λ.Π. 39 όπως και το 37 αναφέρονται και σε θέματα σχετικά με εκτός Ισολογισμού υποχρεώσεις.

Χρειάζεται να αναφέρουμε ότι τα στοιχεία του πίνακα με αρίθμηση από 2-5 μπορούν να θεωρηθούν ως συνολικό χαρτοφυλάκιο της τράπεζας. Το χαρτοφυλάκιο αυτό μπορεί να υποδιαιρεθεί σε δύο κατηγορίες; στο χαρτοφυλάκιο δανείων και συμμετοχών, που αναφέρεται στις δανειακές χρηματοδοτήσεις τις οποίες εγκρίνουν και υλοποιούν οι τράπεζες, και στο χαρτοφυλάκιο αγοραπωλησίας τίτλων, που αναφέρεται στις τοποθετήσεις της τράπεζας σε ομόλογα, μετοχές, παράγωγα κ.λπ.

Πρέπει να τονίσουμε ότι το πιο ευαίσθητο τμήμα του Ισολογισμού μιας εμπορικής τράπεζας είναι η αποτίμηση του συνολικού χαρτοφυλακίου της. Ειδικά, ξεκινώντας από το χαρτοφυλάκιο αγοραπωλησίας τίτλων (ή εμπορικό χαρτοφυλάκιο) – trading book – των τραπεζών λόγω της καθημερινής αποτίμησης του στο χρηματιστήριο (mark to market) μπορεί να δεχθεί «πλήγμα» οποιαδήποτε στιγμή διεθνώς, επηρεάζοντας αρνητικά τα παραγόμενα, από τα συστατικά στοιχεία του, κέρδη της τράπεζας.

Ευαίσθητο στις μεταβολές της κεντρικής τράπεζας είναι και το άλλο κομμάτι του συνολικού χαρτοφυλακίου της τράπεζας, το χαρτοφυλάκιο δανείων και συμμετοχών. Έτσι, μια αυξητική μεταβολή για παράδειγμα του Euribor μπορεί εμμέσως να επηρεάσει αρνητικά την κερδοφορία της τράπεζας (π.χ. υψηλά διαφυγόντα κέρδη στην περίπτωση που η τράπεζα έχει χορηγήσει δάνεια σταθερών και όχι μεταβλητών επιτοκίων) αλλά και πιο άμεσα (π.χ. αρνητική εξέλιξη της δυνατότητας των πελατών / δανειστών να αποπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους στην κερδοφορία της,

δηλαδή αύξηση των επισφαλών απαιτήσεων στα αποτελέσματα χρήσης της τράπεζας).

Συνοπτικά, ιδιαίτερη προσοχή από μέρους των νομισματικών αρχών της κάθε χώρας απαιτείται σε ολόκληρο το μη Παγιοποιημένο Ενεργητικό μια τράπεζας, λόγω του σημαντικού μεγέθους του όχι μόνο σε απόλυτο αλλά και σε σχέση με το αντίστοιχο μη Παγιοποιημένο μέγεθος Ενεργητικού στον Ισολογισμό εταιρειών σε άλλους κλάδους της οικονομίας. Με απλά λόγια, διαχρονικά αναμένεται μεγαλύτερη διακύμανση των στοιχείων των άλλων κλάδων της οικονομίας (assets' volatility)

Επιπλέον, αντίστοιχη συγκριτική κατάσταση, σε ότι αφορά τη λογιστική κατάσταση των τραπεζών και εταιρειών σε άλλους κλάδους της οικονομίας, θα πρέπει να γίνει το θέμα της δανειακής μόχλευσης (leverage). Συγκεκριμένα, θα πρέπει να ελεγχθεί επισταμένως ο πολύ διαφορετικός λόγος Ξένων/ Ίδια κεφάλαια που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες σε σχέση με τους άλλους κλάδους της οικονομίας.

4.6.3 Πολιτική σχηματισμού προβλέψεων

Οι Τράπεζες χρησιμοποιούν πολιτική προβλέψεων που στοχεύει στο σχηματισμό ικανού ύψους προβλέψεων που θα υπερκαλύπτουν τις τυχόν ζημίες από επισφαλείς απαιτήσεις. Για τον υπολογισμό των προβλέψεων χρησιμοποιείται το Σύστημα Εσωτερικών Διαβαθμίσεων. Εκτός των παραπάνω, όποτε κρίνεται σκόπιμο, πρέπει να σχηματίζονται και γενικές προβλέψεις για κινδύνους που δεν προσδιορίζονται επακριβώς.

Οι Τράπεζες διαγράφουν ένα δάνειο ή μια επένδυση σε χρεόγραφο όταν θεωρηθεί μη εισπράξιμη η απαίτηση εξαιτίας της αντικειμενικής αδυναμίας του αντισυμβαλλόμενου να εκπληρώσει τις συμβατικές

υποχρεώσεις του ή όταν το ποσό της ρευστοποίησης των καλυμμάτων και των εξασφαλίσεων δεν επαρκεί για την κάλυψη του οφειλόμενου υπολοίπου. Συνεχίζουν όμως την παρακολούθηση των απαιτήσεων που διαγράφει για τυχόν αναβίωση των δυνατοτήτων είσπραξής τους.

4.7 Οδηγίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το κανονιστικό πλαίσιο του χρηματοπιστωτικού συστήματος συμπληρώνεται και από μια σειρά από οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν ενσωματωθεί στο Εθνική νομοθεσία. Αρκετές από αυτές όμως ήδη έχουν ξεπεραστεί από την ορμή των καταστάσεων που δημιούργησε η πρόσφατη κρίση.

Μία οδηγία σχετικά με τα **συστήματα εγγύησης των καταθέσεων** επιδιώκει να εξασφαλίσει τους καταθέτες σε περίπτωση χρεοκοπίας ενός συγκεκριμένου πιστωτικού ιδρύματος [Οδηγία 94/19, ενοποιημένη έκδοση 13.04.2005]. Προβλέπει την ύπαρξη σε όλα τα κράτη μέλη, ενός συστήματος εγγύησης, χρηματοδοτούμενου από τον τραπεζικό κλάδο και καλύπτοντας όλες τις καταθέσεις μέχρι του ποσού των 20.000 ευρώ κατά καταθέτη.

Αυτό το σύστημα καλύπτει τους καταθέτες όχι μόνο σε πιστωτικά ιδρύματα εγκαταστημένα στο κράτος μέλος που τα ενέκρινε, αλλά και σε υποκαταστήματα αυτών των ιδρυμάτων εγκαταστημένα σε άλλα κράτη μέλη. Ήδη στις περισσότερες χώρες έχει αυξηθεί το όριο αυτό στα 100.000 και υπάρχουν και χώρες (Ηνωμένο Βασίλειο) που παρέχουν απεριόριστη εγγύηση για τις καταθέσεις.

Η οδηγία 2006/48 [ενοποιημένη έκδοση 21.09.2007] επιβάλλει την εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων σε ενοποιημένη βάση (consolidated). Προσδιορίζει το αντικείμενο της εποπτείας σε

ενοποιημένη βάση, τις μεθόδους ενοποίησης και τον καταμερισμό των ευθυνών μεταξύ κρατών μελών σχετικά με την εποπτεία των πολυεθνικών ομίλων, ιδίως των χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων των οποίων η κύρια δραστηριότητα συνίσταται στην κατοχή συμμετοχών σε πιστωτικά ιδρύματα ή άλλους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς.

Το αντικείμενο της εποπτείας είναι η φερεγγυότητα, η επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων σε σχέση με τους κινδύνους της αγοράς και οι περιορισμοί όσον αφορά τους μεγάλους κινδύνους και την κατοχή μη χρηματοπιστωτικών συμμετοχών.

Η οδηγία αυτή αποσκοπεί στην αποτροπή της υπερβολικής συγκέντρωσης των κινδύνων έτσι ώστε η αδυναμία εκπλήρωσης των υποχρεώσεων ενός πελάτη να μη θέτει σε κίνδυνο ένα τέτοιο ίδρυμα και να μην έχει επιπτώσεις στο σύνολο του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Προβλέπει συγκεκριμένα τον περιορισμό των μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων των πιστωτικών ιδρυμάτων στο 40% των ιδίων κεφαλαίων για μία μεταβατική περίοδο, και στη συνέχεια στο 25%, την υποχρεωτική κοινοποίησή τους στις αρχές μόλις φτάσουν στο 10% των ιδίων κεφαλαίων και τον περιορισμό του συνολικού αθροίσματός τους στο 80% των ιδίων κεφαλαίων.

4.8 Εφαρμογή

Η εφαρμογή των νέων κανόνων της Βασιλείας II σηματοδοτεί αναμφισβήτητα μια νέα εποχή για τη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος διεθνώς δημιουργώντας όρους και προϋποθέσεις σταθερότητας, κεφαλαιακής επάρκειας και συνοχής που θωρακίζουν τους τραπεζικούς οργανισμούς έναντι κινδύνων και κλυδωνισμών που μπορεί να εγκυμονούνται από τις διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες και τη ρευστότητα στο διεθνές οικονομικό περιβάλλον και τις αγορές.

Κλειδί των θεσμικών αλλαγών είναι η υιοθέτηση βελτιωμένων πρακτικών διαχείρισης κινδύνου από τις τράπεζες, ενώ για πρώτη φορά εισάγεται ως παράμετρος προσδιορισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων ο λειτουργικός κίνδυνος. Βεβαίως, τόσο το κόστος όσο και η ευκολία προσαρμογής στο νέο πλαίσιο δεν θα είναι ίδια για όλους τους τραπεζικούς οργανισμούς.

4.9 Εκτίμηση επιπτώσεων Νέου Θεσμικού Πλαισίου

Οι αλλαγές φαίνεται ότι ευνοούν τις τράπεζες εκείνες που θα υιοθετήσουν την εξελιγμένη μέθοδο μέτρησης πιστωτικού κινδύνου (μέθοδος εσωτερικών διαβαθμίσεων ή IRB) έναντι των τραπεζών που θα παραμείνουν στην πιο απλή μέθοδο (τυποποιημένη), γεγονός το οποίο αντανακλά το κίνητρο που παρέχουν οι εποπτικές αρχές για διαρκή βελτίωση του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων των τραπεζών.

Όπως επίσης προκύπτει και από τη διεθνή εμπειρία πλεονέκτημα θα έχουν όσες είναι περισσότερο επικεντρωμένες στην λιανική τραπεζική, με την απαραίτητη προϋπόθεση ότι το επίπεδο των επισφαλειών που μπορεί να έχουν θα είναι ελεγχόμενο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με πρόσφατη άσκηση (impact study) η οποία πραγματοποιήθηκε σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, η υιοθέτηση της εξελιγμένης μεθόδου αναμένεται να επιφέρει μείωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων της τάξεως του 8%-15% υπερκαλύπτοντας τις νέες απαιτήσεις για τον λειτουργικό κίνδυνο, με κερδισμένους τους τομείς της στεγαστικής πίστης και των μικρών επιχειρήσεων.

Είναι προφανές ότι με βάση αυτά μεταβάλλονται και οι συνθήκες ανταγωνισμού στην τραπεζική αγορά υπέρ των τραπεζών που θα

εφαρμόσουν εξελιγμένες μεθόδους και θα έχουν λιγότερες υποχρεώσεις σε ότι αφορά στα εποπτικά τους κεφάλαια με προφανείς θετικές επιπτώσεις και στο κόστος χρήματος για αυτές.

Για τις τράπεζες που θα κάνουν χρήση των εξελιγμένων μεθόδων, η ανάπτυξη συστημάτων μέτρησης και παρακολούθησης των αναλαμβανόμενων πιστωτικών κινδύνων από κάθε τράπεζα θα τους επιτρέψει να κάνουν καλύτερες σταθμίσεις της σχέσεως μεταξύ κινδύνου και τιμολόγησης δανείων.

Αυτό σημαίνει ότι θα οδηγηθούμε σε ένα πλαίσιο τιμολόγησης το οποίο θα είναι δικαιότερο και ακριβέστερο μιας και η τιμολόγηση του κάθε πελάτη θα σχετίζεται με το αναμενόμενο ρίσκο του. Οι τράπεζες θα έχουν την δυνατότητα να «ανταμείψουν» τους πελάτες τους που είναι συνεπείς, τόσο τους εταιρικούς όσο και τους ιδιώτες.

Για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ειδικότερα, το πρακτικό αποτέλεσμα αναμένεται επίσης να είναι θετικό. Στο παρελθόν τα χαμηλά επιτόκια αφορούσαν μόνον τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις. Στο μέλλον αυτό θα διαφοροποιηθεί καθώς το χαμηλό επιτόκιο θα είναι συνάρτηση της καλής εικόνας της επιχείρησης ανεξάρτητα από το μέγεθός της.

Η προσαρμογή του τραπεζικού συστήματος στην Βασιλεία II συνεπάγεται κόστος το οποίο είναι σημαντικό ειδικότερα για τις τράπεζες εκείνες οι οποίες θα επιλέξουν τις εξελιγμένες μεθόδους, τόσο σε συστήματα, ανάπτυξη προηγμένων μοντέλων μέτρησης κινδύνου, όσο και σε εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό.

Ένα ενδιαφέρον θέμα είναι αν υπάρξει ανάγκη αύξησης των ιδίων

κεφαλαίων. Μια πρώτη προσέγγιση είναι ότι αυξήσεις θα χρειαστούν μόνο οι τράπεζες οι οποίες έχουν κακή ποιότητα χαρτοφυλακίου ή και ανεπαρκή συστήματα διαχείρισης κινδύνου.

Ίσως το μεγαλύτερο πρόβλημα που καλείται να αντιμετωπίσει το Τραπεζικό σύστημα μέσω του νέου θεσμικού πλαισίου είναι όπως το προσδιόρισε ο Charles Stewart, Senior Director Credit Strategies της Moody's KMV, η επάρκεια του οικονομικού κεφαλαίου (Economic Capital) που είναι το ποσό που χρειάζονται οι τράπεζες έτσι ώστε να είναι σε θέση να προστατευτούν από αναπάντεχες ζημιές, δεδομένης της οριοθετημένης χρηματοοικονομικής δύναμης του κάθε οργανισμού.

4.10 Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα και Νέο Θεσμικό Πλαίσιο

Το νέο θεσμικό πλαίσιο παίρνει υπόψη του την ιδιαιτερότητα κάθε πιστωτικού ιδρύματος από άποψη μεγέθους, κλίμακας εργασιών και εύρους δραστηριοτήτων παρέχοντας σε αυτά τη δυνατότητα επιλογής μεταξύ εναλλακτικών μεθόδων υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων, κλιμακούμενης πολυπλοκότητας και ευαισθησίας προς τους αναλαμβανόμενους κινδύνους, με αποτέλεσμα οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις να γίνονται πιο αναλογικές προς αυτούς.

Ενθαρρύνει τα πιστωτικά ιδρύματα να υιοθετήσουν, προοδευτικά, τις πιο εξελιγμένες προσεγγίσεις γεγονός που απηχεί τη μετάβαση σε ένα εποπτικό πλαίσιο που δεν διέπεται από ανελαστικούς διοικητικά προκαθορισμένους εποπτικούς κανόνες αλλά βασίζεται σε ποιοτικού, ιδίως, χαρακτήρα κριτήρια και αξιολογήσεις. Η ολοκλήρωση της εξέλιξης αυτής θα εξαρτηθεί πάντως από το ρυθμό προσαρμογής των τραπεζών.

Για τις ελληνικές τράπεζες που μέχρι το πρόσφατο παρελθόν επεδείκνυαν έντονη εξωστρέφεια και έχουν ήδη εκτεταμένη παρουσία εκτός συνόρων, σύμφωνα με το νέο πλαίσιο, η επέκταση αυτή θα πρέπει να συνοδεύεται από επαρκή συστήματα αξιολόγησης, παρακολούθησης & διαχείρισης των κινδύνων που αναλαμβάνονται. Ανάπτυξη των τραπεζικών εργασιών κι ειδικότερα των χορηγήσεων σε ένα νέο περιβάλλον χωρίς ανάλογη διαχείριση του ρίσκου, θα σημαίνει υψηλότερες επισφάλειες & δέσμευση υψηλότερων κεφαλαίων με σημαντικό κόστος.

Ένα αρνητικό στοιχείο του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος είναι η έλλειψη ενός αξιόπιστου συστήματος αποτίμησης του πιστωτικού κινδύνου – Credit Scoring, που θα συμβάλλει στην Αξιολόγηση της Πιστοληπτικής ικανότητας των δανειοληπτών και γενικότερα των αντισυμβαλλομένων με τις Τράπεζες και επομένως στη πιο σωστή τιμολόγησή των διαφόρων Τραπεζικών προϊόντων

Τα Συστήματα Αξιολόγησης της Πιστοληπτικής Ικανότητας (Credit Scoring) έχουν αναπτυχθεί πρώτα στην Αμερική και μετά επεκτάθηκαν ευρύτερα, και μας δίνουν τη δυνατότητα να υπολογίσουμε την πιθανότητα ένας οφειλέτης να μην εξοφλήσει εγκαίρως τις υποχρεώσεις του . Η γνώση αυτής της πιθανότητας διευκολύνει πολύ και καθιστά ορθολογική τη διαδικασία χορήγησης πιστώσεων κάθε είδους.

Σχετικό με την έλλειψη αυτή είναι τα λανθασμένα ή ελλιπή πρωτογενή δεδομένα για τη μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου. Σε έρευνα της Hellastat μετρήθηκε ότι μόνο το 5% των ελληνικών επιχειρήσεων αξιολογούν κινδύνους - ποσοστό που αγγίζει το μηδέν όσον αφορά τους ιδιώτες, επομένως η μέτρηση και αξιολόγηση των κινδύνων δεν είναι

εφικτή στην ελληνική αγορά, καθώς δεν συμμετέχουν όλοι οι stakeholders στη διαδικασία.

Γενικά το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα φαίνεται ότι ήταν σε σημαντικό βαθμό προετοιμασμένο, σύμφωνα και με τις επιταγές της «Βασιλεία II». Η δομή και η πιστωτική ποιότητα των υφιστάμενων χαρτοφυλακίων των ελληνικών τραπεζών, όπως αυτά εμφανίζονται στους ισολογισμούς τους, δεν δημιούργησαν ιδιαίτερα προβλήματα προσαρμογής

5 Οικονομική κρίση

5.1 Οικονομική & Δημοσιονομική Κρίση

Οι ελληνικές τράπεζες στην αρχή της Παγκόσμιας κρίσης δεν υπέφεραν όσο οι μεγάλοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί του εξωτερικού.

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, έδειχνε να επηρεάζεται λιγότερο, κυρίως λόγω της αύξησης των δανείων που βρίσκονται ακόμα, ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος, σε συγκριτικά χαμηλότερα επίπεδα από αυτά των ΗΠΑ και της Δυτικής Ευρώπης.

Στοιχεία τα οποία συνετέλεσαν σε αυτό είναι η μικρή έκθεση του σε τοξικά προϊόντα, η ύπαρξη ικανοποιητικού επιπέδου κεφαλαιακής επάρκειας που είχαν πριν από την έναρξη της κρίσης, η ισχυρή καταθετική του βάση, η ύπαρξη σχετικά αυστηρότερων κριτηρίων στις πιστοδοτήσεις αλλά και ο χαμηλός βαθμός διείσδυσης δανείων στην Ελληνική κοινωνία σε σχέση με ανεπτυγμένες αγορές της Ευρώπης και της Αμερικής.

Επιπλέον το γεγονός ότι τα περισσότερα στεγαστικά δάνεια έχουν χορηγηθεί σε νοικοκυριά σχετικά υψηλού εισοδήματος, οπότε το κόστος εξυπηρέτησης αντιπροσωπεύει μικρότερο ποσοστό του διαθέσιμου εισοδήματος και επομένως μικρότερη πιθανότητα αθέτησης των υποχρεώσεών τους

Η κατάσταση άλλαξε άρδην το 2008 όταν η κρίση του δημόσιου χρέους χτύπησε την Ελλάδα. Την επιδείνωση του κλίματος 'έδειξα 'άμεσα τα credit default swaps, στα οποία επενδύουν οι ξένοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί που λειτουργούν σε κορεσμένες αγορές. Η έλλειψη

εμπιστοσύνης μεταξύ των Τραπεζών μετατράπηκε σε κρίση ρευστότητας και το χρήμα στην εγχώρια και τις διεθνείς αγορές έγινε ξαφνικά ακριβότερο και τελικά δυσεύρετο.

Η σύμπτωση της έλλειψη εμπιστοσύνης μεταξύ των Τραπεζών εξ αιτίας της Παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, το στέγνωμα της διατραπεζικής αγοράς, η αμφισβήτηση και κατάρρευση της πιστοληπτικής ικανότητας του Ελληνικού Δημοσίου, η σημαντική μείωση των καταθέσεων, έφερε το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα σε απελπιστική κατάσταση, με αρνητική ρευστότητα της τάξεως των 150 δισεκατομμυρίων ευρώ και με την απειλή χρεοκοπίας του Ελληνικού Δημοσίου να εξαφανίζει τις δυνατότητες αντίδρασής του

5.2 Απειλές

Αποφεύγοντας να επεκταθούμε στις συνέπειες της κρίσης αν προκύψει η χειρότερη περίπτωση της χρεοκοπίας του Ελληνικού δημοσίου, ο μεγάλος κίνδυνος προέρχεται από την αύξηση των επιτοκίων, όταν το 80% περίπου των παλαιών στεγαστικών δανείων είχαν συναφθεί με κυμαινόμενο επιτόκιο, σε συνδυασμό με τη διαρκώς συρρικνούμενη αγοραστική δύναμη των καταναλωτών.

Η αναπόφευκτη αύξηση των μηνιαίων δόσεων, αφενός μειώνει το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών και αυξάνει τον αριθμό αυτών που καθυστερούν τις δόσεις αποπληρωμής και αφετέρου μειώνει την ζήτηση στην αγορά κατοικιών.

Αναφορικά με τα υψηλά, στην παρούσα περίοδο επιτόκια, το ζητούμενο σε αυτή τη φάση είναι να επανέλθουν οι σχέσεις εμπιστοσύνης αρχικά μεταξύ των τραπεζών, έτσι ώστε ο δανεισμός μεταξύ τους να επαναφέρει

τα διατραπεζικά επιτόκια σε χαμηλά επίπεδα, αλλά και μεταξύ των καταθετών και των τραπεζών, ώστε να μην υπάρχει περαιτέρω συρρίκνωση των καταθετικών βάσεων.

Η εξομάλυνση των παραπάνω στοιχείων θα δώσει στις τράπεζες σε παγκόσμιο επίπεδο και κατ' επέκταση και στον ελλαδικό χώρο, τη ρευστότητα που χρειάζονται για να προχωρήσουν στη χορήγηση νέων δανείων με χαμηλότερη επιτοκιακή επιβάρυνση για τους δανειολήπτες, δίνοντας το απαιτούμενο «καύσιμο» στην ατμομηχανή της ελληνικής οικονομίας για να συνεχίσει την πορεία της, τις ΜΜΕ.

Βέβαια η ανταπόκριση της Ευρωπαϊκής Κεντρική Τράπεζας με τη μείωση επιτοκίων και των αυξημένη διοχέτευση ρευστότητας αντιμετωπίζει προς το παρόν το πρόβλημα, το οποίο όμως θα φανεί πάλι απειλητικό εάν η υπερβάλλουσα αυτή ρευστότητα εκφραστεί σε αυξημένες τιμές πληθωρισμού, που με τη σειρά τους θα αναγκάσουν την ΕΚΤ να προβεί σε διορθωτικές κινήσεις

6 Ερευνητικό Αντικείμενο

Στη Μεταπτυχιακή αυτή Μελέτη διερευνώ τις ποσοτικές μεταβολές των στοιχείων του Ισολογισμού για κάθε μια από τις 4 μεγαλύτερες Ελληνικές Τράπεζες και ορισμένα συγκεκριμένα συνολικά μεγέθη του Ελληνικού πιστωτικού Συστήματος

Η διερεύνηση αφορά τη διάρθρωση και τις μεταβολές των στοιχείων αυτών, και τη δυναμική τους εξέλιξη, ώστε να φανούν οι επιπτώσεις στο Ελληνικό Πιστωτικό Σύστημα από τη εφαρμογή των συμφωνιών της Βασιλεία, τα Διεθνή Λογιστικά πρότυπα και την Οικονομική Κρίση

6.1 Ανάλυση δείγματος και πηγών δεδομένων

Το δείγμα της έρευνας περιλαμβάνει τις τέσσερις μεγαλύτερες Ελληνικές τράπεζες Εθνική Άλφα Eurobank Πειραιώς και ορισμένα συνολικά μεγέθη του Ελληνικού Τραπεζικού

Τα στοιχεία τα οποία παρατίθενται στους επισυναπτόμενους πίνακες προέρχονται από τα επίσημα δημοσιευμένα στοιχεία στις ιστοσελίδες των Ελληνικών Τραπεζών, της Τράπεζας της Ελλάδας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου

Τα στοιχεία καλύπτουν για μεν τις Τράπεζα το χρονικό διάστημα από το 2004 μέχρι το 2010, για δε Τραπεζικό Σύστημα από το 2001 μέχρι και το πρώτο εξάμηνο του 2011.

Το διάστημα αυτό επελέγη ώστε να απεικονιστούν όλες οι μεταβολές στη Διάρθρωση των Ισολογισμών από την είσοδο της Ελλάδας στη ζώνη του Ευρώ, την εφαρμογή των κανόνων της Βασιλεία I και II και τέλος με

την επίδραση αρχικά της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης και της κρίσης χρέους που βιώνει η ελληνική οικονομία τη τελευταία διετία.

6.2 Μεθοδολογία έρευνας

Το αποτέλεσμα της ερευνητικής εργασίας παρουσιάζεται μέσα από μια σειρά γραφημάτων, τα οποία απεικονίζοντας την διαχρονική εξέλιξη των οικονομικών μεγεθών, βοηθούν στην εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τις επιπτώσεις της Βασιλεία II και της οικονομικής κρίσης.

Η επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων ακολουθεί τα εξής στάδια

1. Συγκέντρωση και καταχώρηση των Ετήσιων Δεδομένων κάθε Τράπεζας για κάθε έτος .
2. Σύγκριση μεταξύ των ετήσιων στοιχείων κάθε Τράπεζας μεταξύ τους, ώστε να εντοπισθούν τυχόν διαφορές στη ονοματολογία στην κατηγοριοποίηση ή στο περιεχόμενο τους και ομοιόμορφη απεικόνιση για όλα τα έτη σε κάθε Τράπεζα.
3. Σύγκριση των ετήσιων στοιχείων μεταξύ όλων των Τραπεζών ώστε να εντοπισθούν τυχόν διαφορές στη ονοματολογία στην κατηγοριοποίηση ή στο περιεχόμενο τους και αναμόρφωση 'που χρειάζεται ώστε να υπάρχει ομοιόμορφη απεικόνιση για όλες τις Τράπεζες
4. Δημιουργία συνολικών καταστάσεων και αριθμοδεικτών από τα δεδομένα κάθε Τράπεζας

5. Στο πρώτο στάδιο επεξεργασίας αναλύεται η δομική διάρθρωση των διαφόρων μεγεθών των ισολογισμών και συγκεντρωτικά και αναλυτικά για κάθε Τράπεζα.

6. Στο δεύτερο στάδιο συγκρίνεται η διάρθρωση κάθε Τράπεζας ως προς τον συνολική και αναδεικνύονται τα σημεία που υπάρχουν διαφοροποιήσεις

7. Στο τρίτο στάδιο υπολογίζονται οι διαχρονικές μεταβολές ώστε να φαίνεται η δυναμική εξέλιξη των μεγεθών.

8. Στο τελευταίο στάδιο συγκρίνονται ο βαθμός δυναμικότητας μεταξύ των Τραπεζών

Μέσα από αυτή την επεξεργασία μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα για την επίδραση που είχαν οι τρεις παράγοντες που εξετάζουμε στις τέσσερες μεγαλύτερες Τράπεζες στην Ελλάδα.

Στη συνέχεια με παρόμοιο σκεπτικό ταξινομούμε και επεξεργαζόμαστε τα στοιχεία που αφορούν συνολικά το πιστωτικό Σύστημα της Χώρας

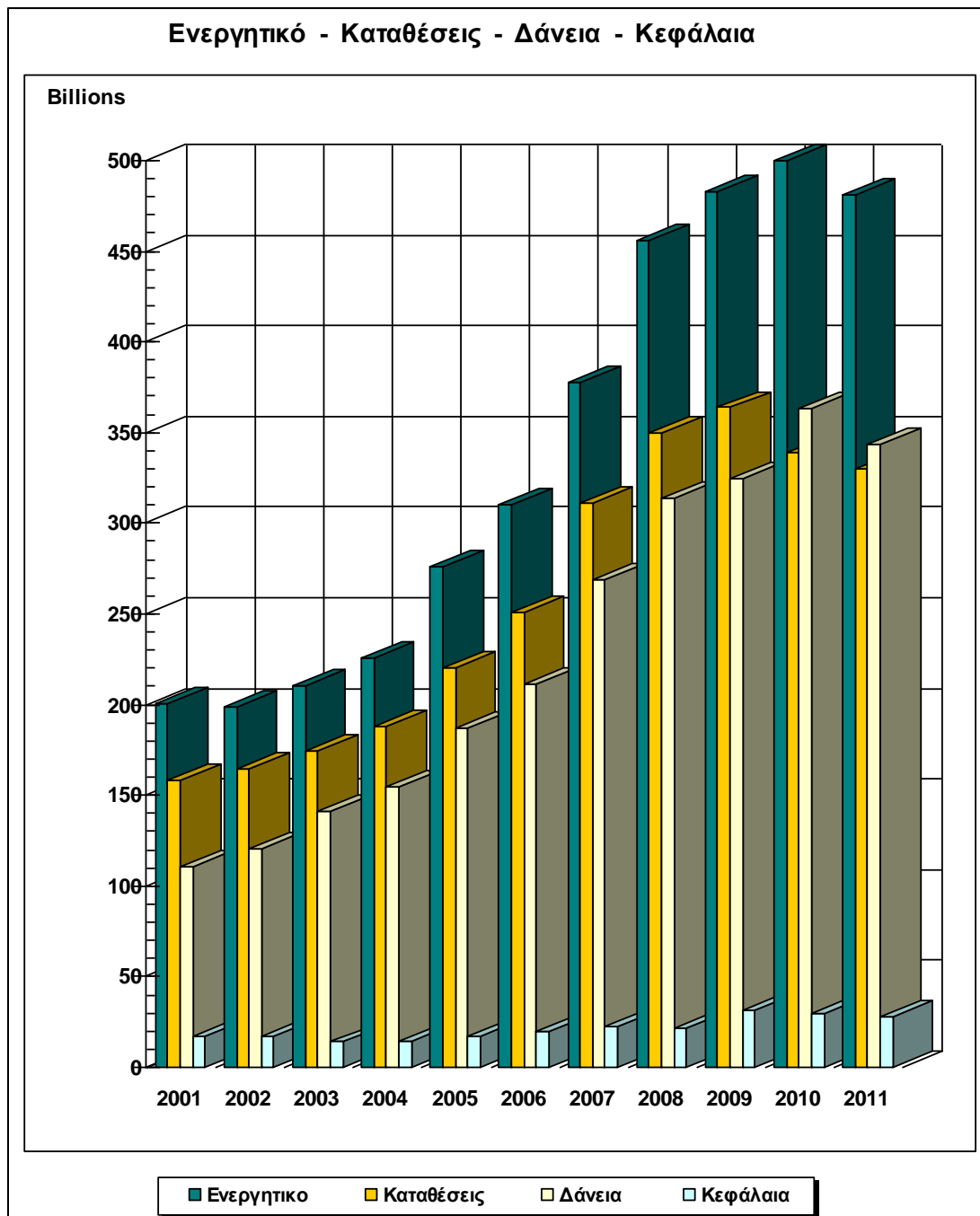
1. Από τα πρωτογενή μηναία στοιχεία δημιουργούμε πίνακα ο οποίος περιέχει ετήσια δεδομένα

2. Στο δεύτερο Στάδιο ομαδοποιούμε τα δεδομένα ιεραρχικά, ώστε να προκύψει η ποσοστιαία διάρθρωσή τους

3 Στο επόμενο στάδιο σχηματίζονται οι διαχρονικές μεταβολές ώστε να προκύψει η δυναμική εξέλιξη των μεγεθών

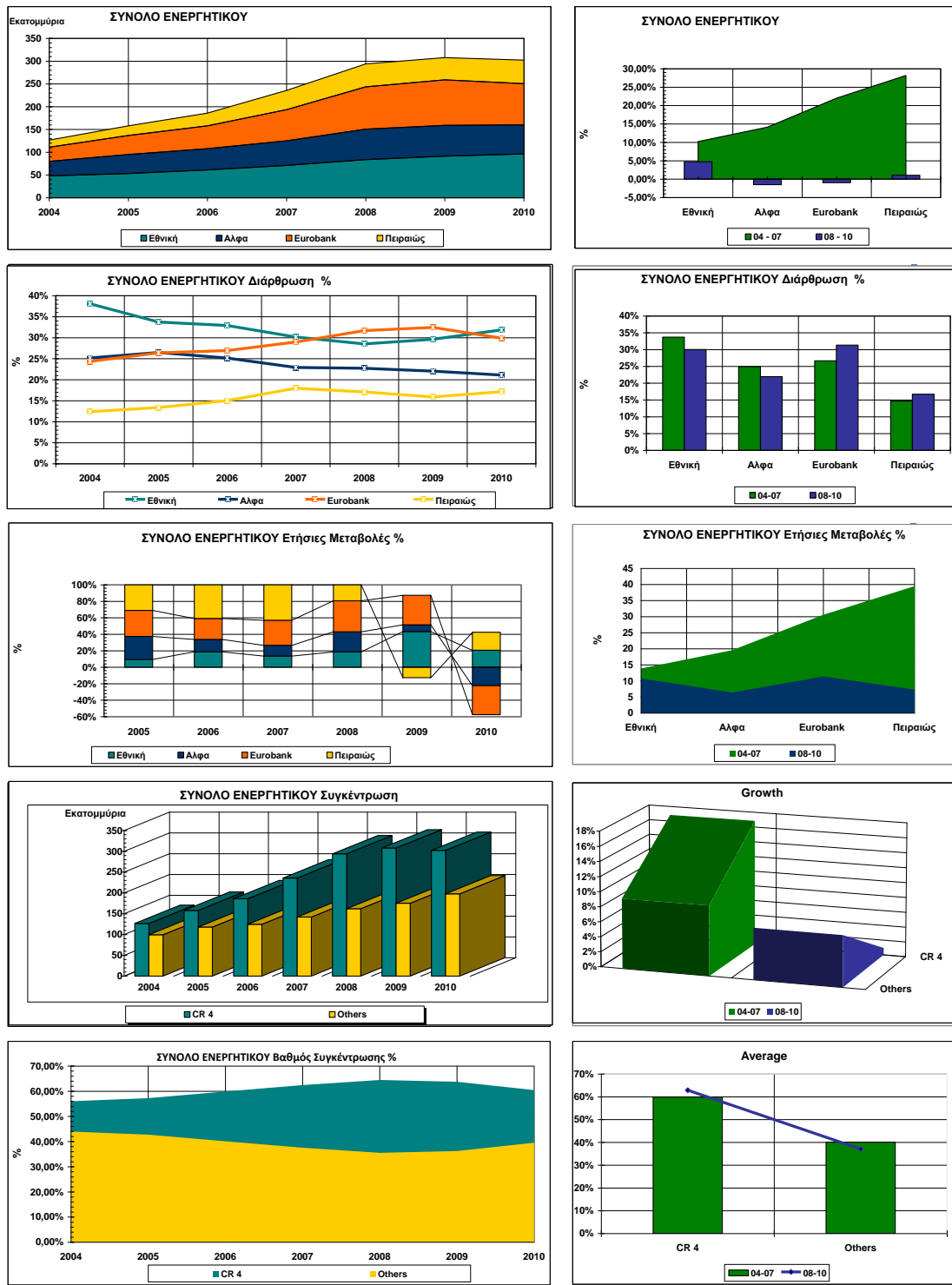
Τέλος τα σημαντικότερα από τα μεγέθη τα οποία προκύπτουν στους πιο πάνω πίνακες παρουσιάζονται σε μια σειρά γραφημάτων, από τη μελέτη των οποίων εξάγονται τα συμπεράσματα που υπάρχουν στο τέλος του κεφαλαίου

6.3 Επιπτώσεις στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	04 - 11
Ενεργητικό	200.220	199.033	210.069	225.831	275.898	310.345	377.497	455.825	482.812	499.804	481.189	9,16%
Καταθέσεις	158.407	164.588	174.657	187.711	220.735	250.745	311.100	349.705	363.778	338.820	329.974	7,61%
Δάνεια	110.937	120.653	141.406	154.755	187.247	211.214	269.145	313.754	324.879	362.968	343.910	11,98%
Κεφάλαια	16.718	17.080	14.009	14.489	17.479	19.633	22.885	21.668	31.238	29.639	28.220	5,37%

6.3.1 Ενεργητικό

Επέκταση μέχρι το 2007, σταθεροποίηση το 2008 επιβράδυνση το 2009 και συρρίκνωση το 2010

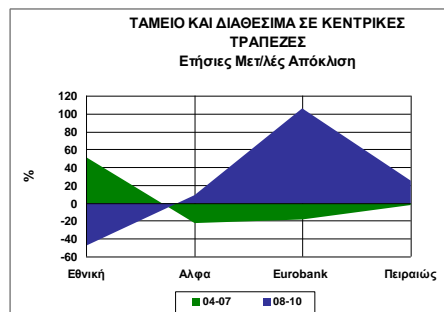
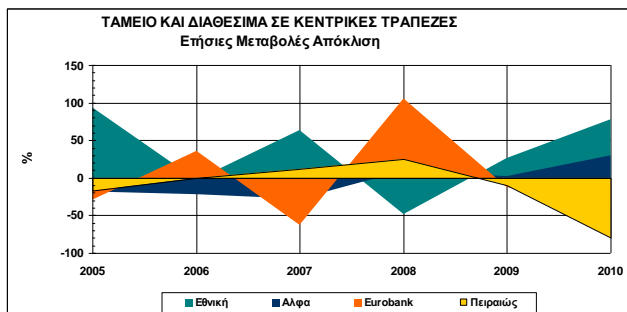
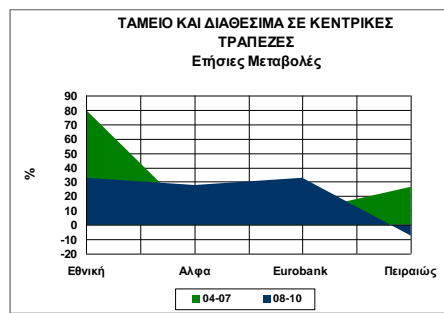
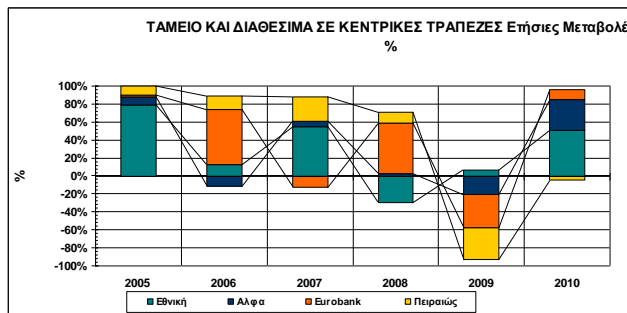
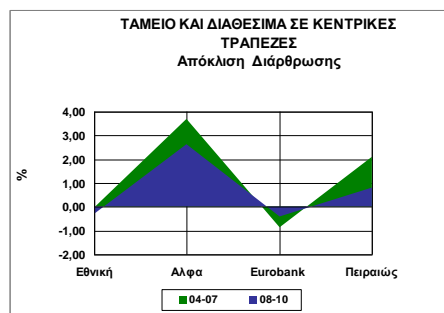
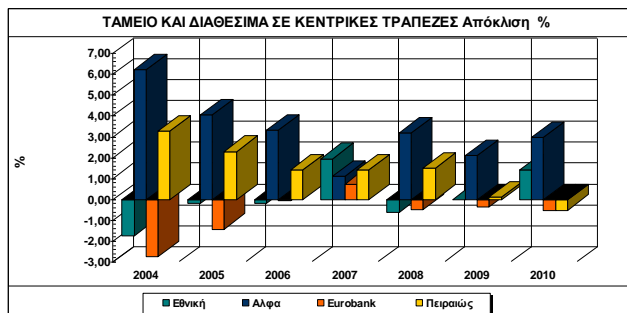
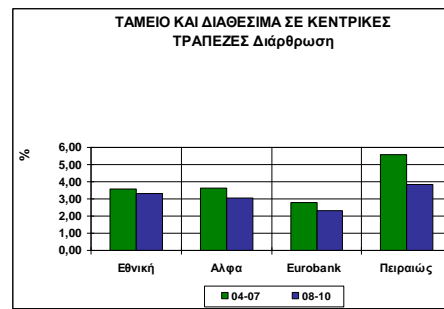
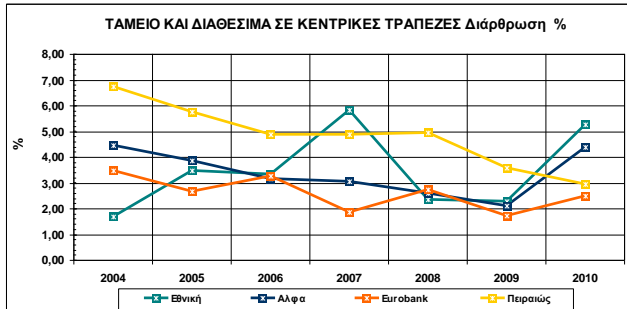
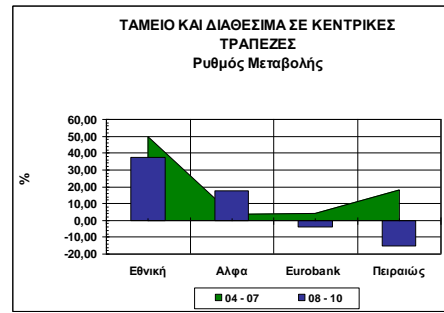
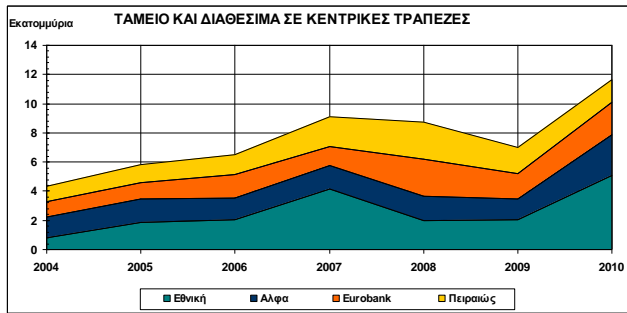
Θετική διαφοροποίηση από την Εθνική που το 2010 μείωσε το ρυθμό επέκτασης αλλά απέφυγε τη συρρίκνωση.

Αυξήθηκε ο βαθμός συγκέντρωση (CR4) από 60 σε 63.

Το διάστημα 2004-2007 το Ενεργητικό των μεγάλων Τραπεζών αναπτύχθηκε με μεγαλύτερη ταχύτητα 16,84 έναντι 9,30 και η εικόνα αντιστράφηκε το 2008 -2009 με 0,94 έναντι 6,84.

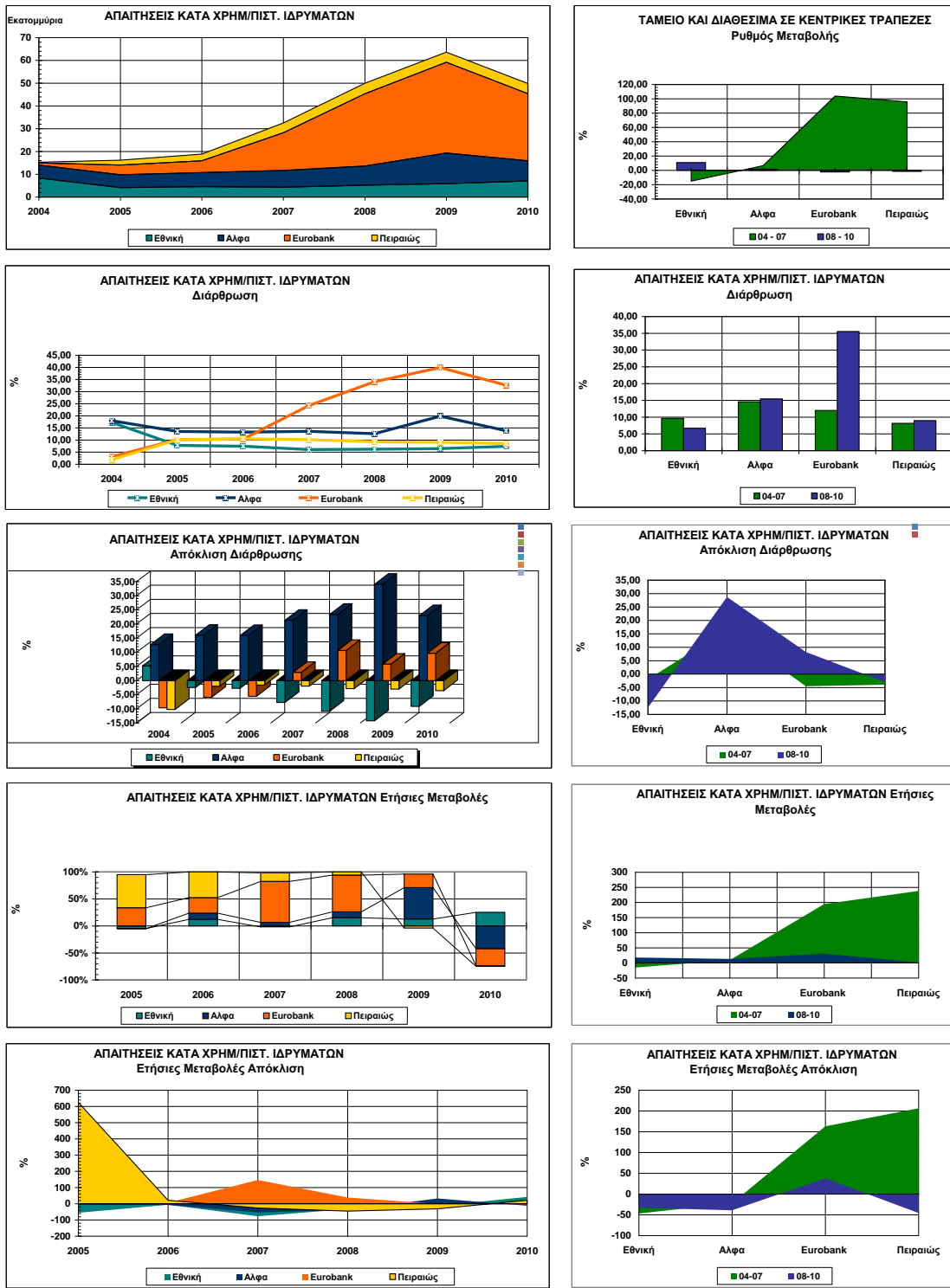
Η Eurobank απεικονίζει διαφορετικά απαιτήσεις και συμμετοχές με αποτέλεσμα να παρουσιάζει λογιστικά αυξημένο ενεργητικό έναντι των άλλων Τραπεζών.

6.3.1.1 ΤΑΜΕΙΟ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΣΕ ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

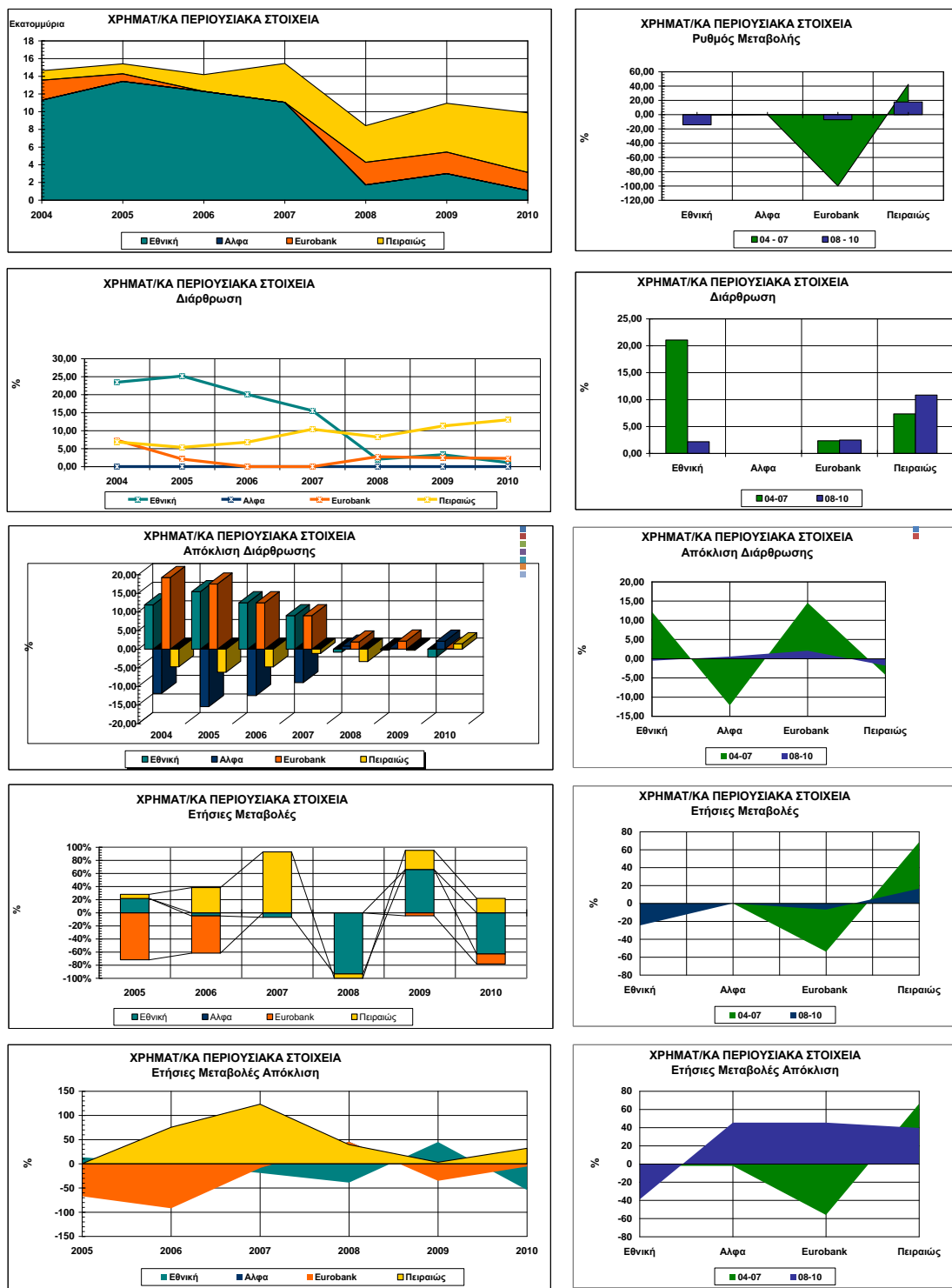
Όλες οι Τράπεζες (εκτός Εθνικής) το 2009 υπέστησαν σημαντική μείωση των διαθεσίμων που αναπλήρωσαν το 2010 εκτός από την Πειραιώς.

6.3.1.2 ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

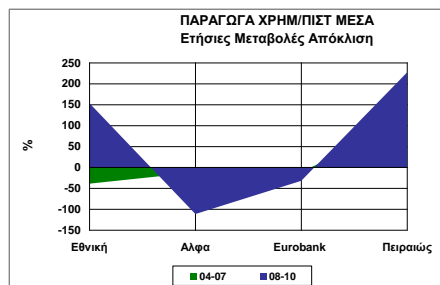
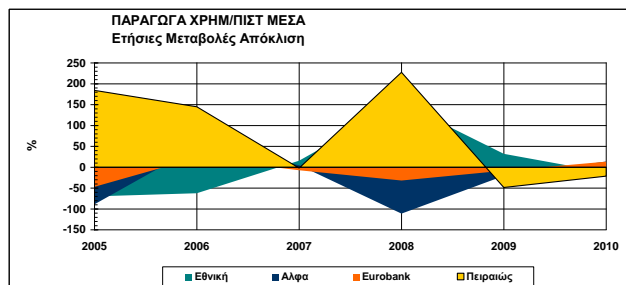
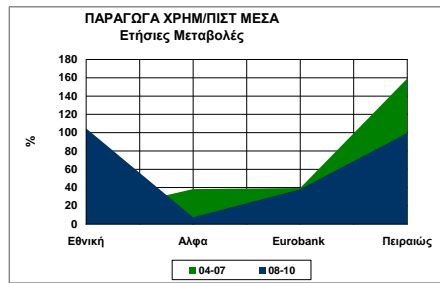
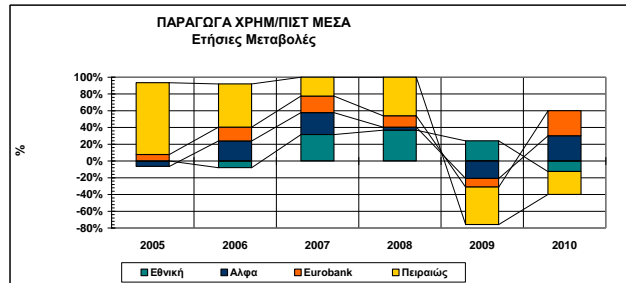
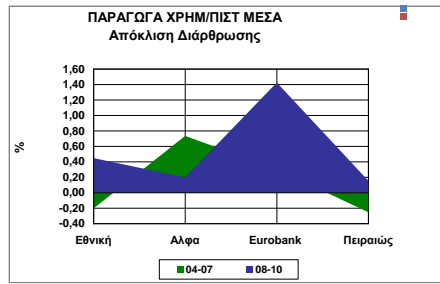
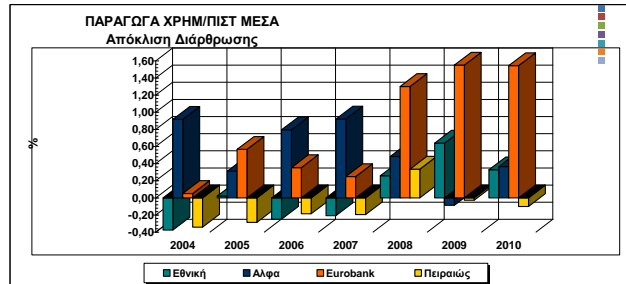
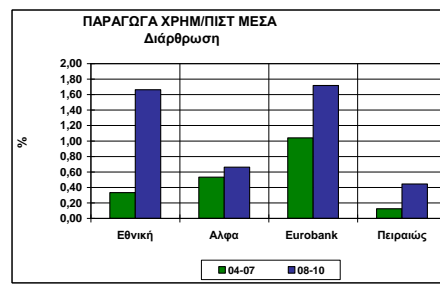
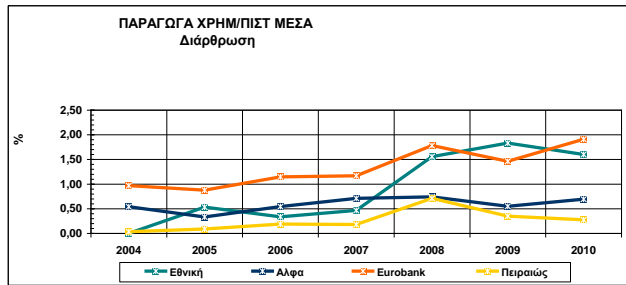
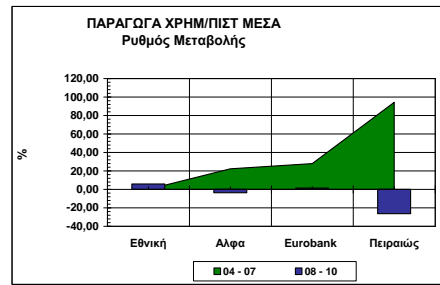
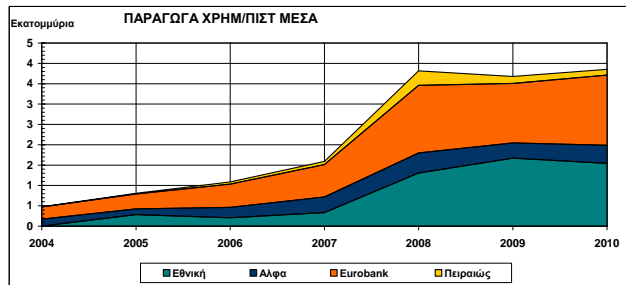
Το 2008 η Eurobank συμπεριέλαβε 15 εκ € που αφορούν θυγατρικές με εύλογη αξία ενεχύρου 5 εκ €
 Εθνική και Αλφα μείωσαν το % βάρος στο Ενεργητικό ενώ Πειραιώς και Eurobank το αύξησαν
 Το 2010 μειώθηκαν οι απαιτήσεις εκτός της Εθνικής

6.3.1.3 ΧΡΗΜΑΤ/ΚΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

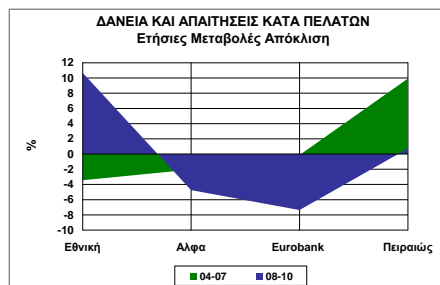
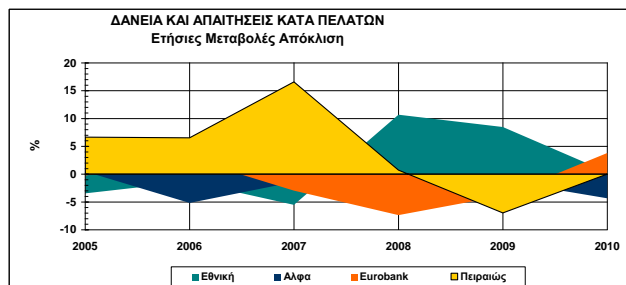
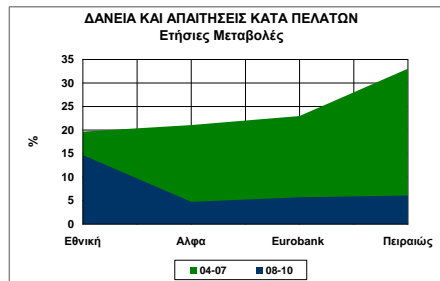
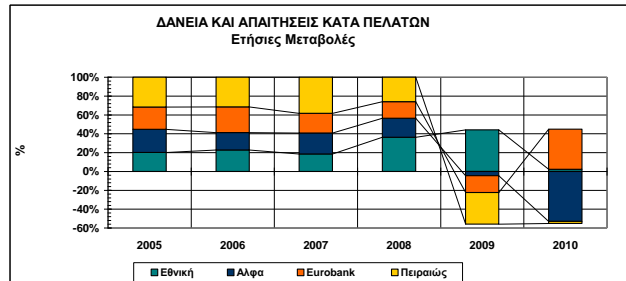
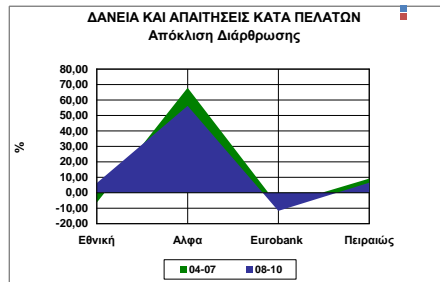
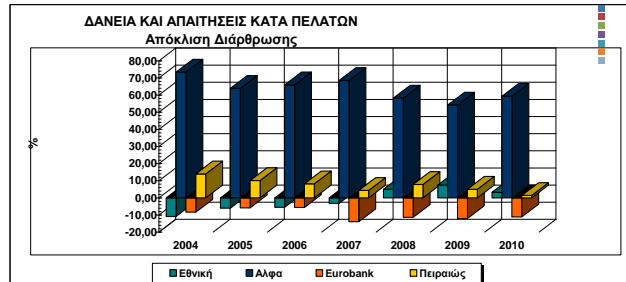
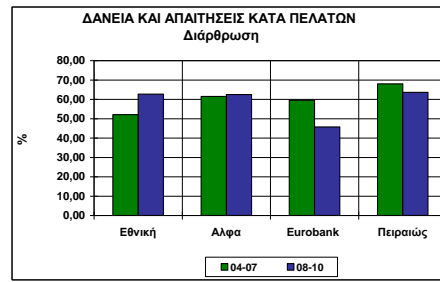
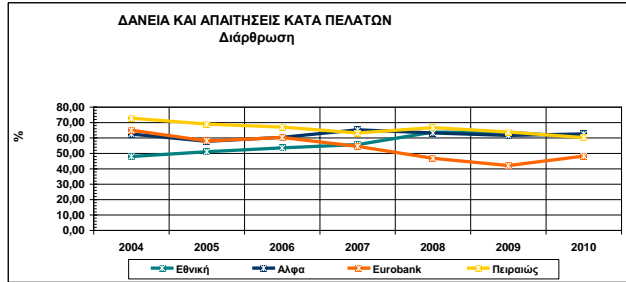
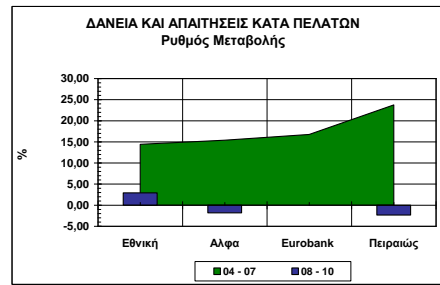
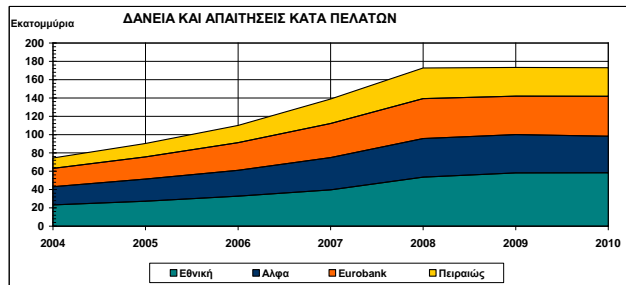
Μείωση Εθνική από 11 σε 1 εκ €, από 23% επί του ενεργητικού σε 1%
 Αύξηση Πειραιώς από 1 σε 6 εκ €, 6% σε 13%

6.3.1.4 ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΧΡΗΜ/ΠΙΣΤ ΜΕΣΑ

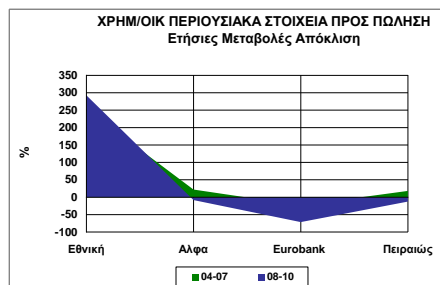
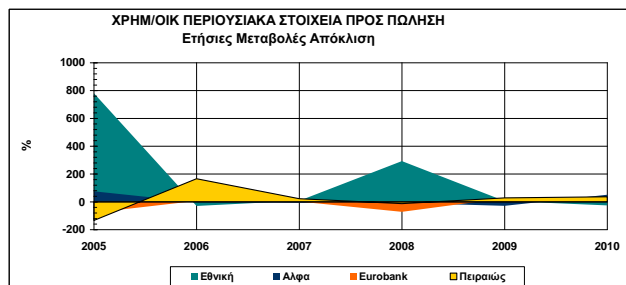
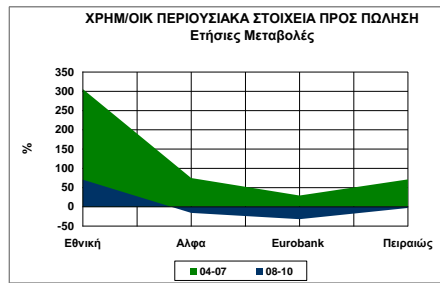
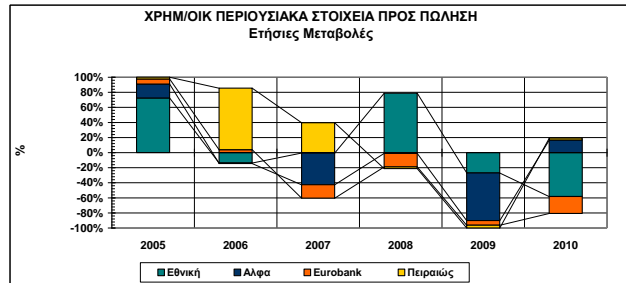
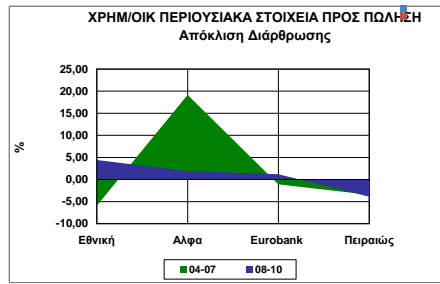
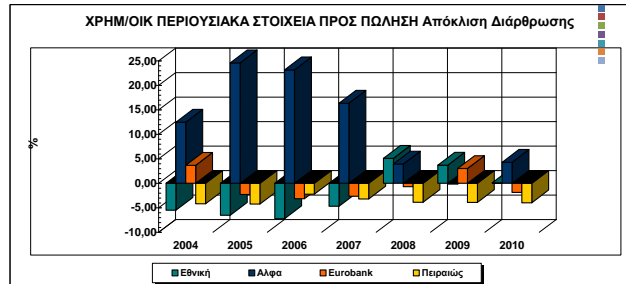
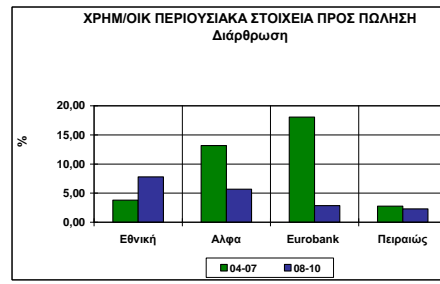
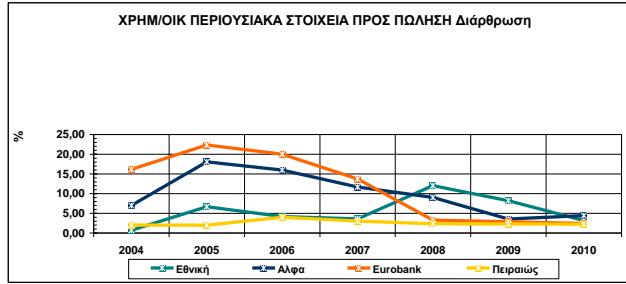
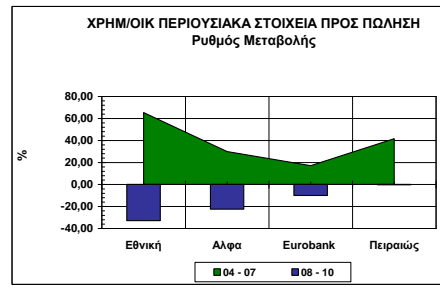
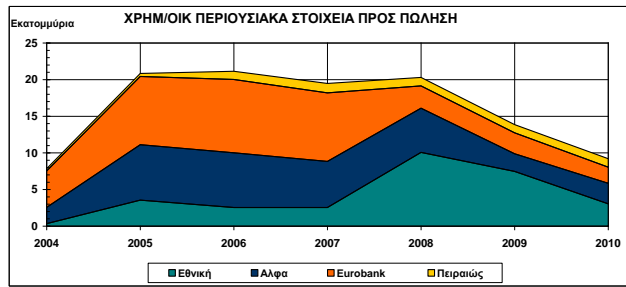
Αυξανόμενη χρήση μέχρι το 2007, απότομη αύξηση το 2008 σταθεροποίηση ή συρρίκνωση μετά.

6.3.1.5 ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΠΕΛΑΤΩΝ

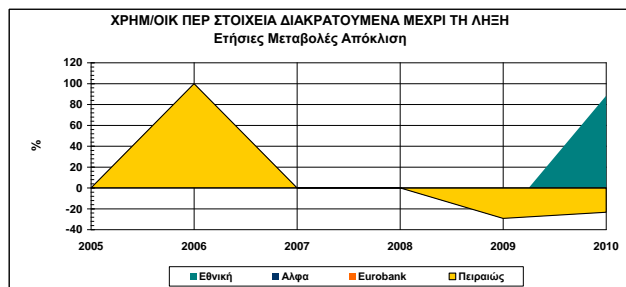
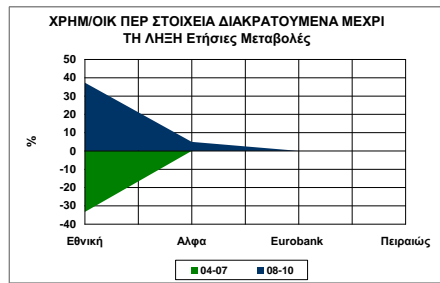
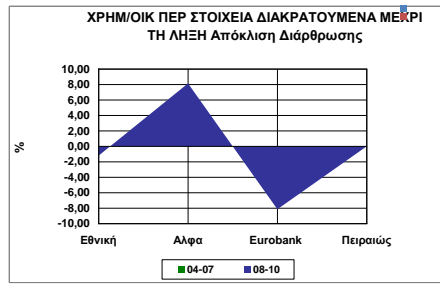
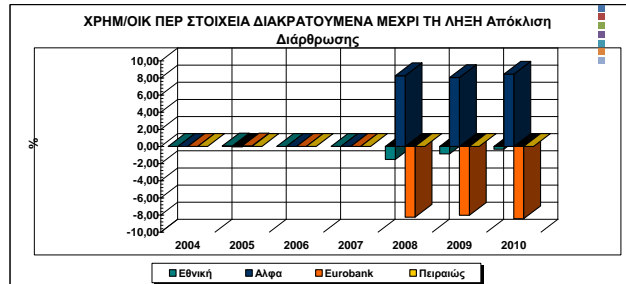
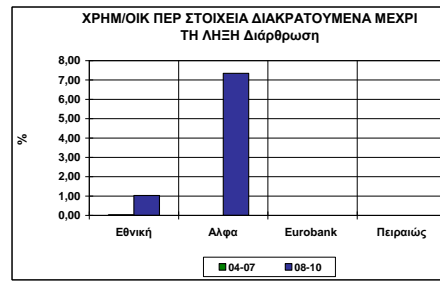
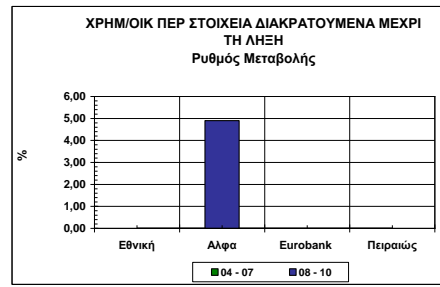
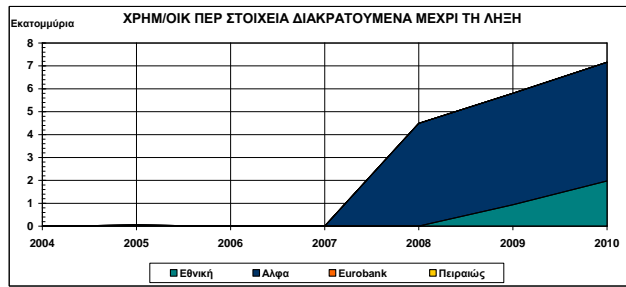
Επιταχυνόμενη επέκταση μέχρι το 2008, απότομη επιβράδυνση / συρρίκνωση το 2009 και μειωμένη το 2010

6.3.1.6 ΧΡΗΜ/ΟΙΚ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣ ΠΩΛΗΣΗ

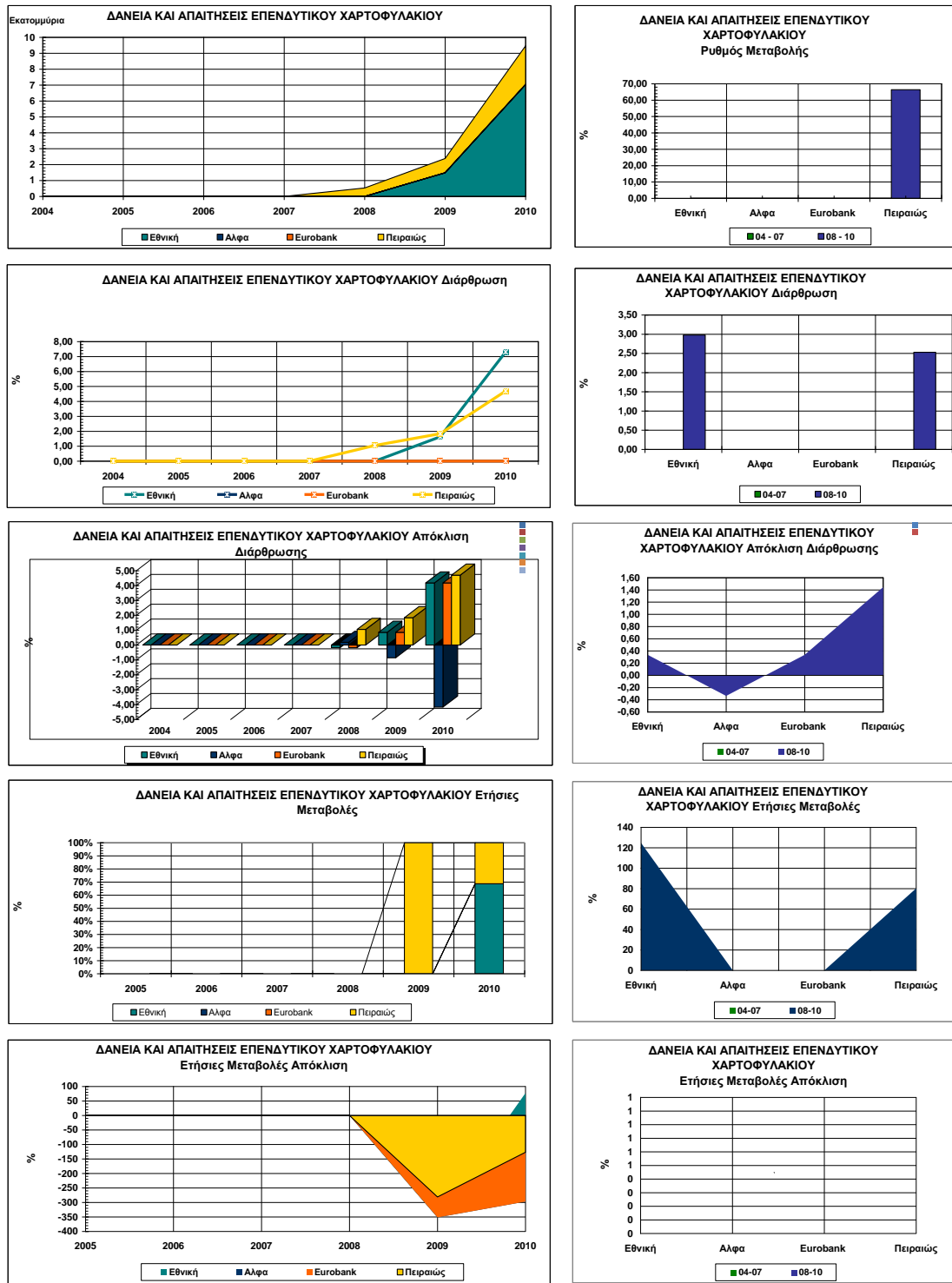
Μεγάλη αύξηση το 2005, σταθεροποίηση μέχρι το 2008, συρρίκνωση 2009 και 2010

6.3.1.7 ΧΡΗΜ/ΟΙΚ ΠΕΡ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΚΡΑΤΟΥΜΕΝΑ ΜΕΧΡΙ ΤΗ ΛΗΞΗ

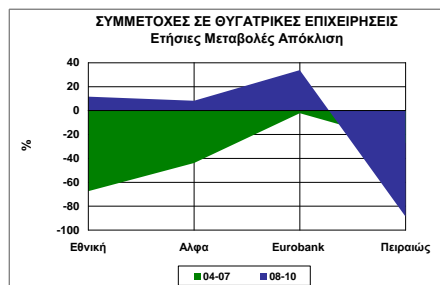
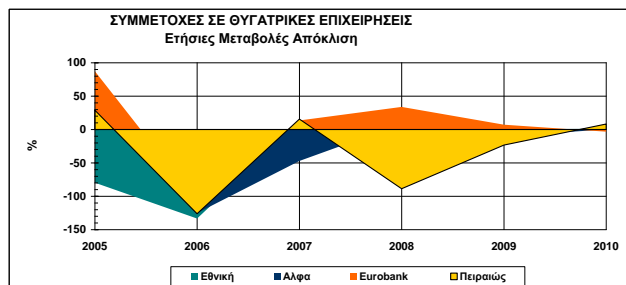
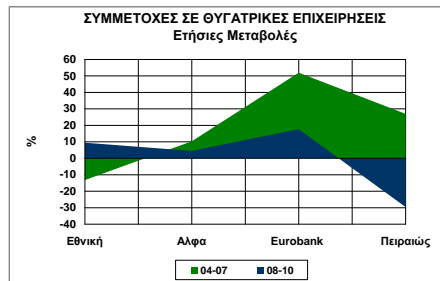
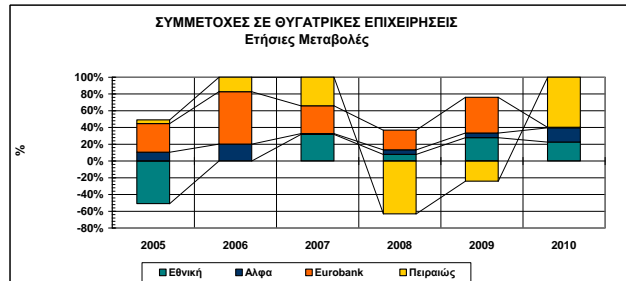
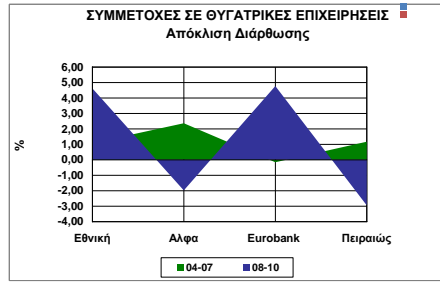
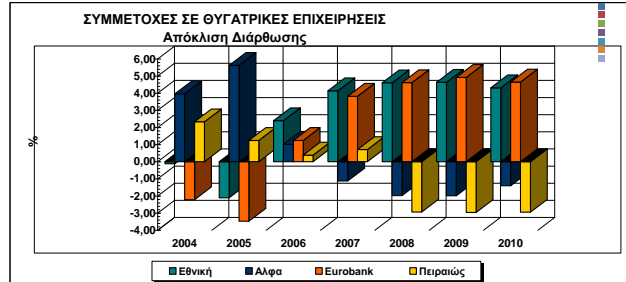
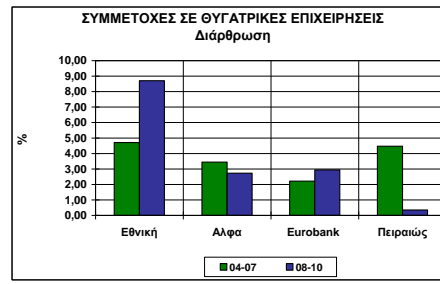
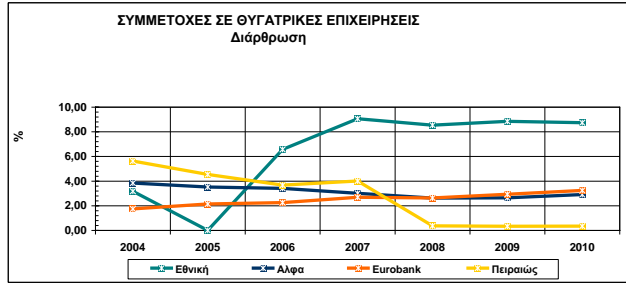
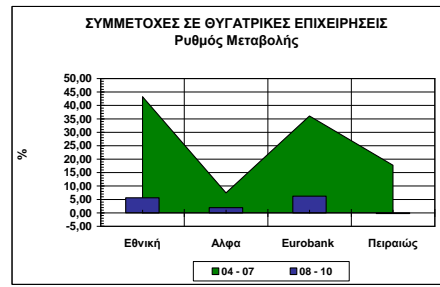
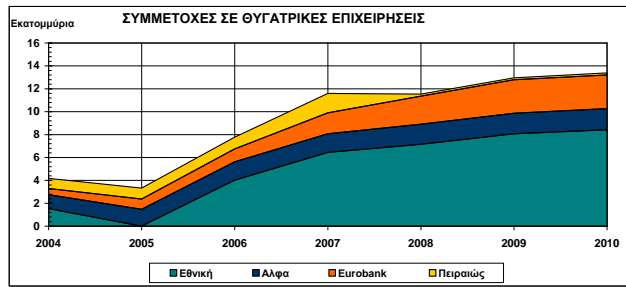
Χρήση μετά το 2008

6.3.1.8 ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

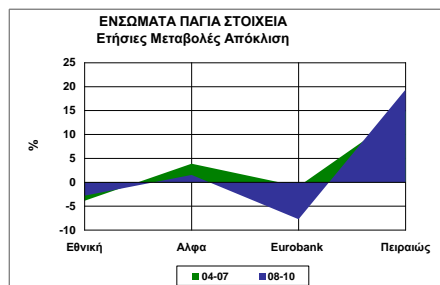
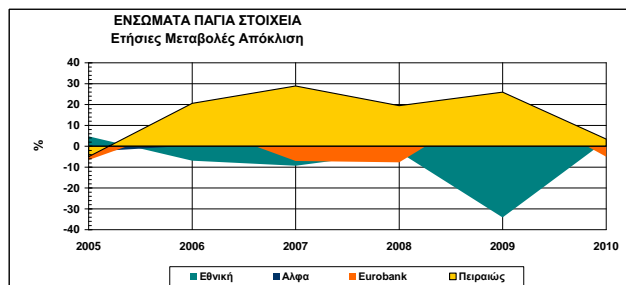
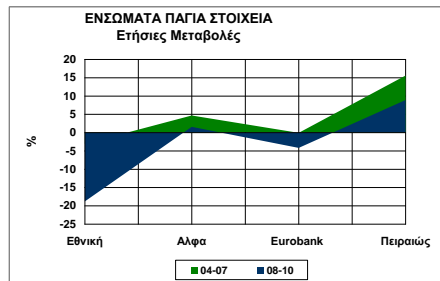
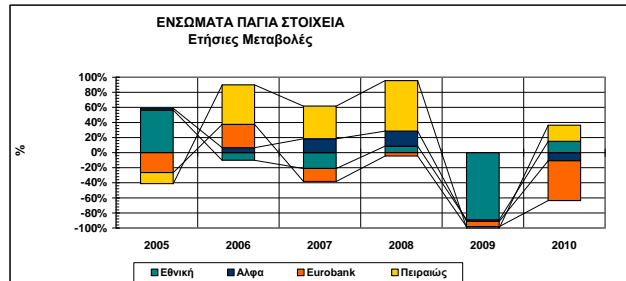
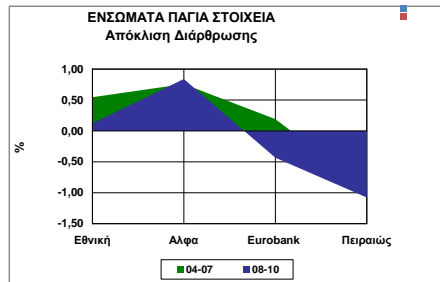
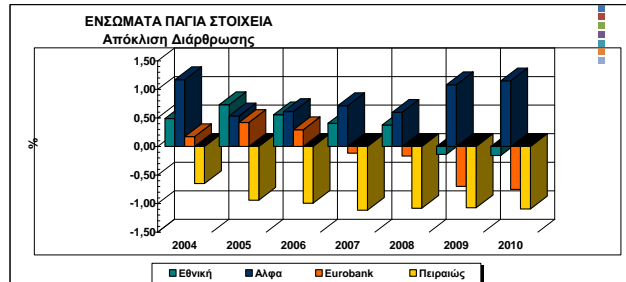
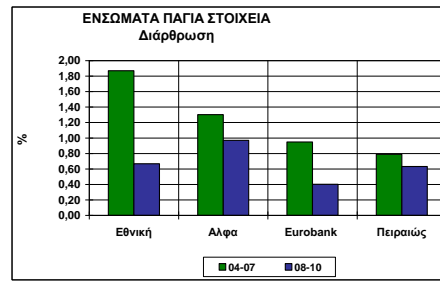
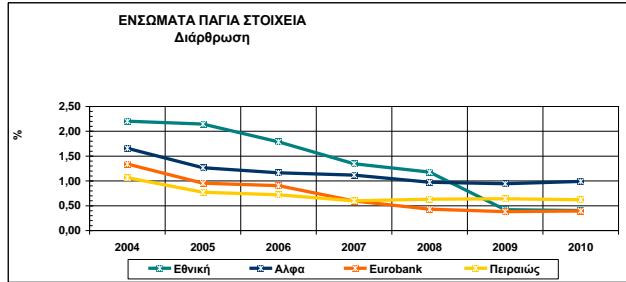
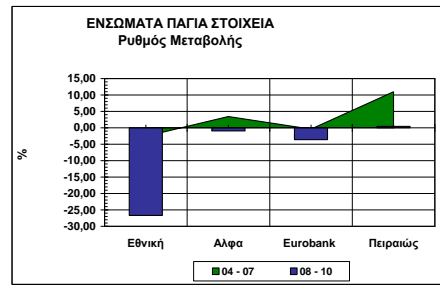
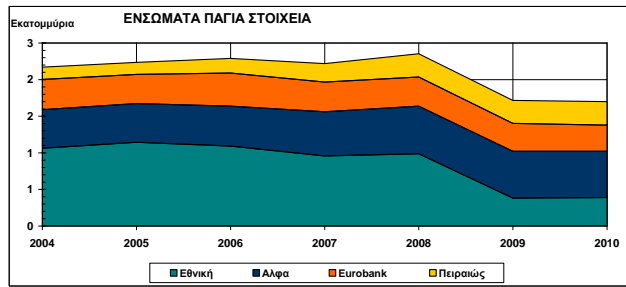
Χρήση μετά το 2008.

6.3.1.9 ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ ΘΥΓΑΤΡΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

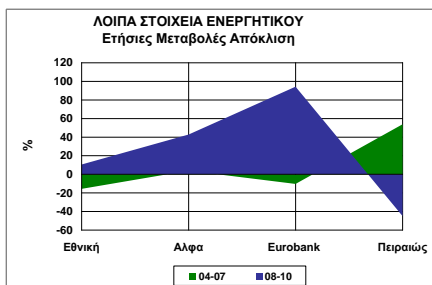
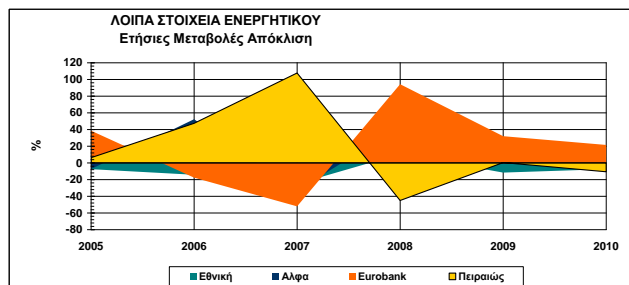
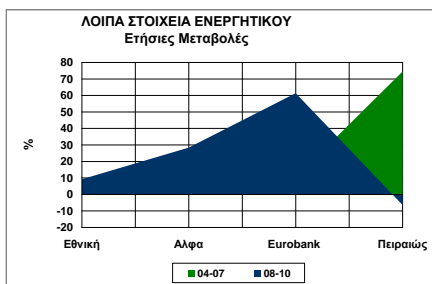
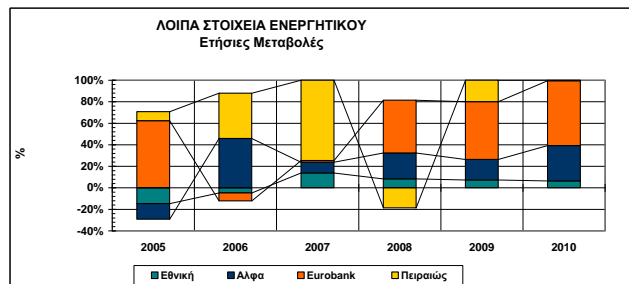
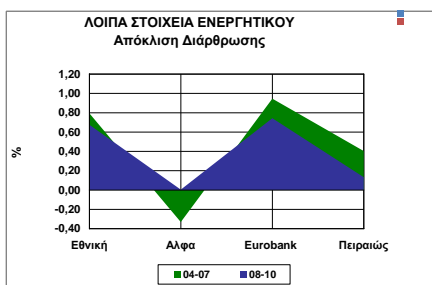
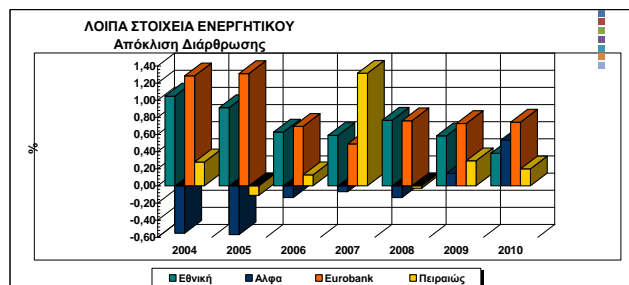
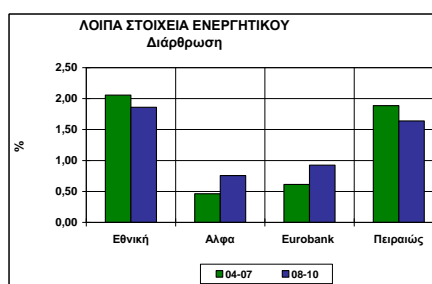
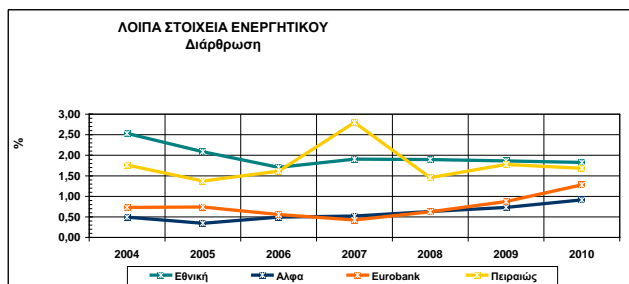
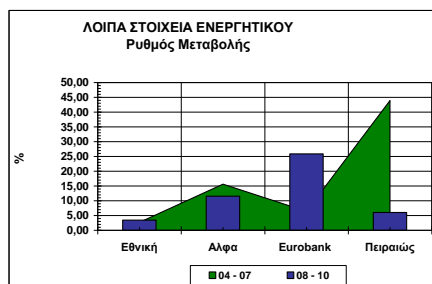
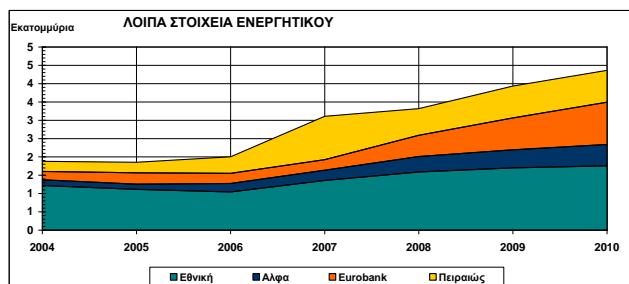
Κυριαρχεί η επένδυση της Εθνικής σε Finance Bank και η επέκταση των Ελληνικών Τραπεζών σε ΝΑ Ευρώπη 5 επιταχυνόμενα αυξητικά μέχρι το 2008 με μειωμένους ρυθμούς το 2009 και 2010

6.3.1.10 ΕΝΣΩΜΑΤΑ ΠΑΓΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Μείωση % επί του ενεργητικού από 1,71 σε 0,56 συνολικά για τις 4 Τράπεζες.

6.3.1.11 ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

Αυξητικά σε όλα το διάστημα

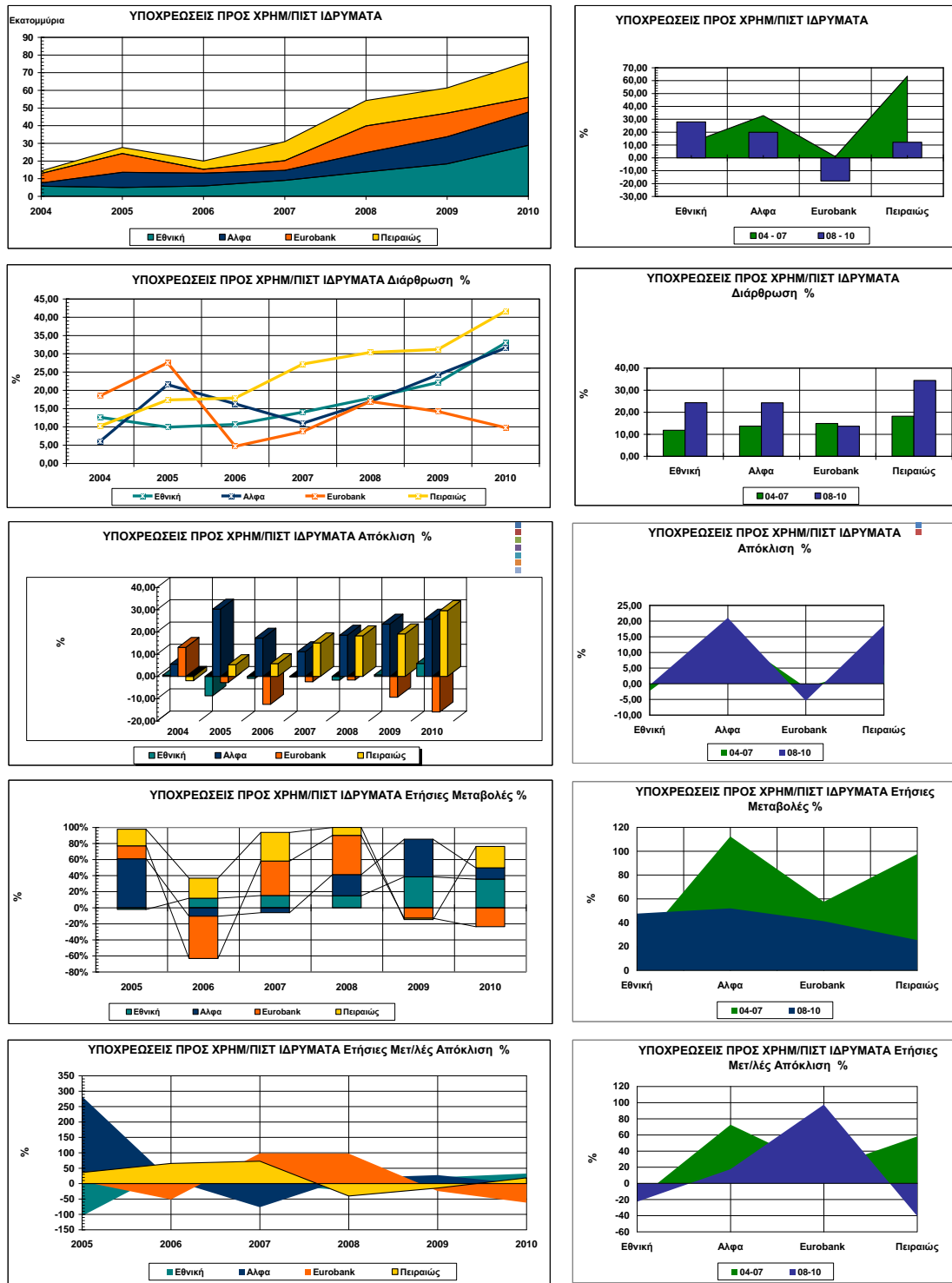
Συγκριτικά μεγαλύτερη αύξηση μετά το 2008 από τη Eurobank

6.3.2 Παθητικό

Επιταχυνόμενη επέκταση μέχρι το 2008, στασιμότητα το 2009 και συρρίκνωση το 2010
 Αύξηση του βαθμού συγκέντρωσης από 56% το 2004 σε 60% το 2010, κορύφωση το 2008 με 64%

6.3.2.1 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΧΡΗΜ/ΠΙΣΤ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

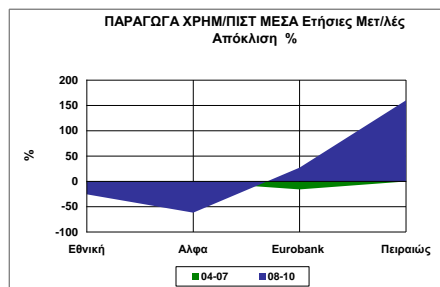
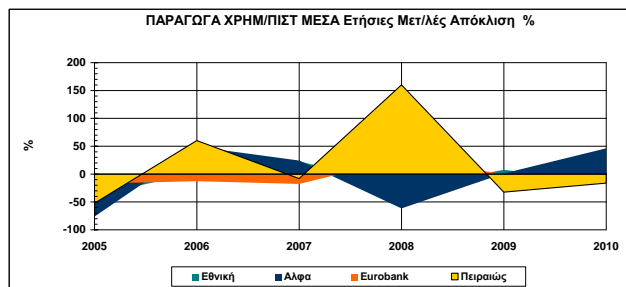
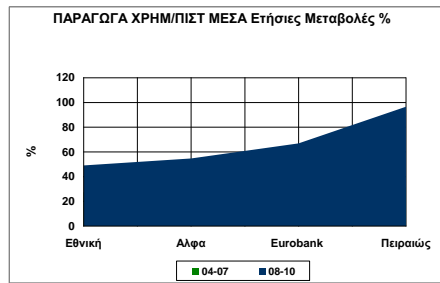
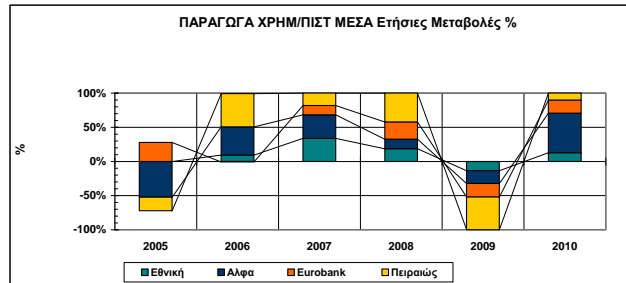
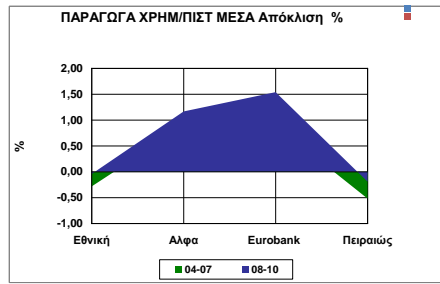
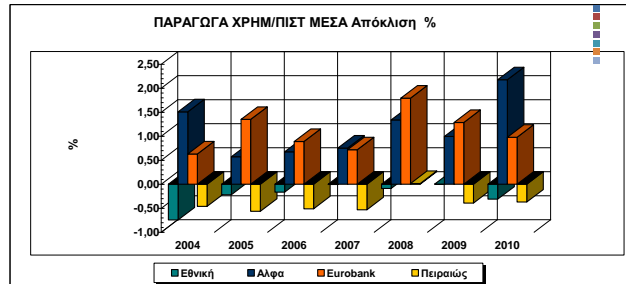
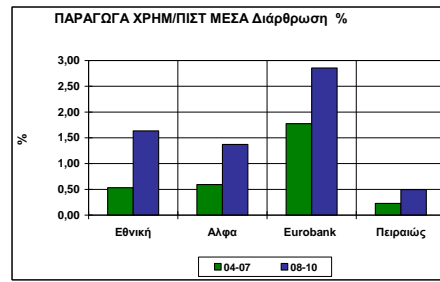
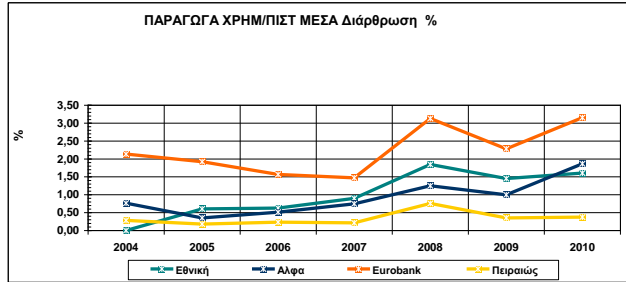
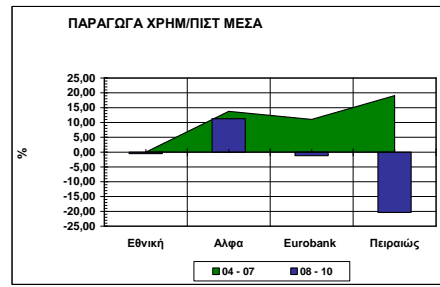
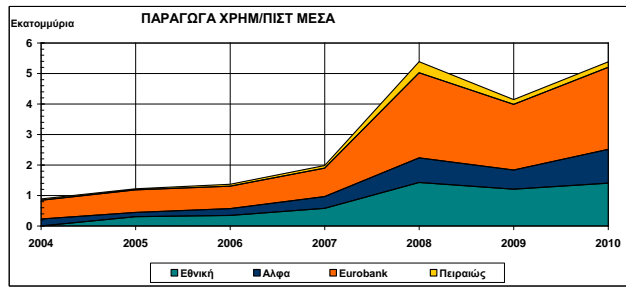

Επιταχυνόμενη αύξηση από το 2008

Υπερδιπλασιασμός ποσοστού % στο Παθητικό 12 το 2004, 27 το 2010

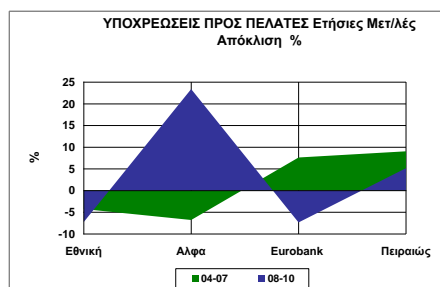
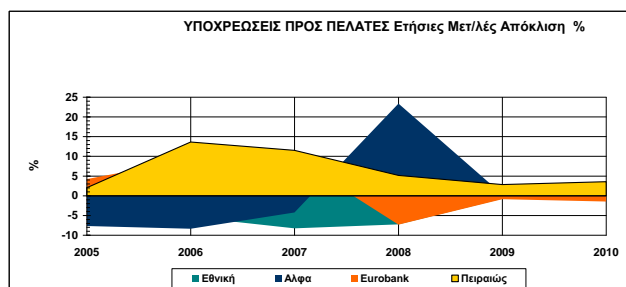
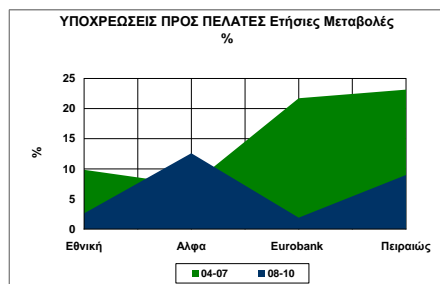
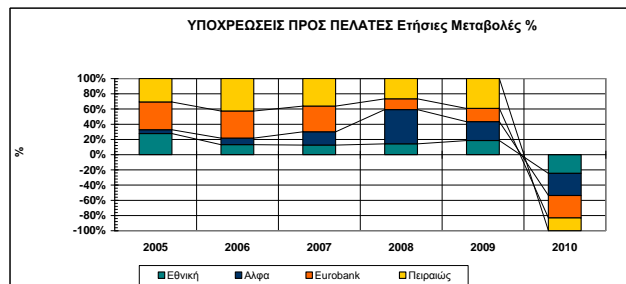
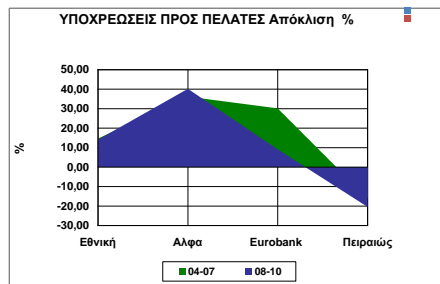
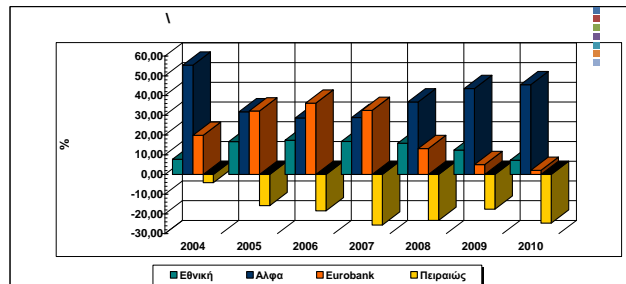
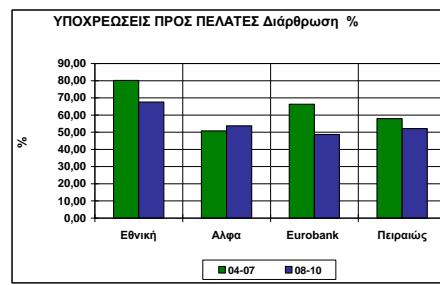
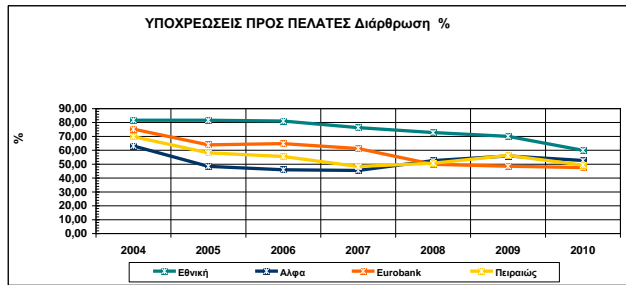
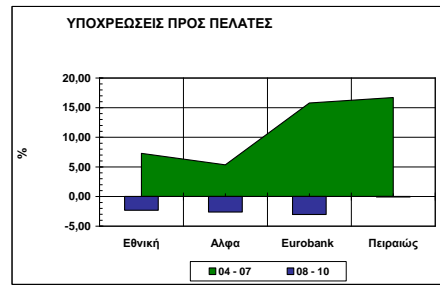
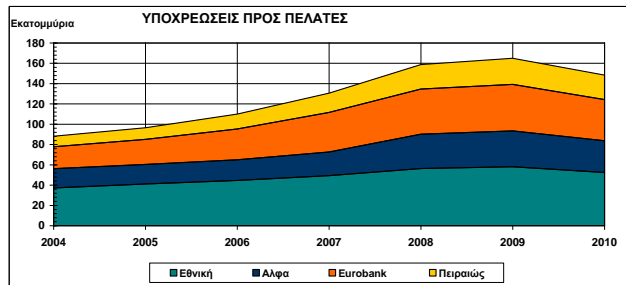
Μεγαλύτερη αύξηση στη Πειραιώς 10 το 2004 , 42 το 2010

6.3.2.2 ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΧΡΗΜ/ΠΙΣΤ ΜΕΣΑ

Μεγάλη αύξηση το 2008, αυξημένη χρήση από Eurobank

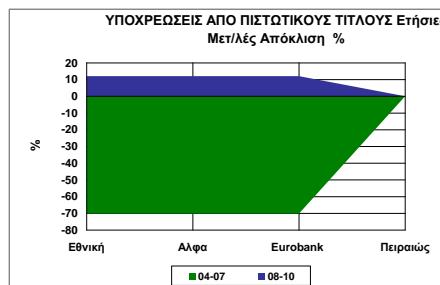
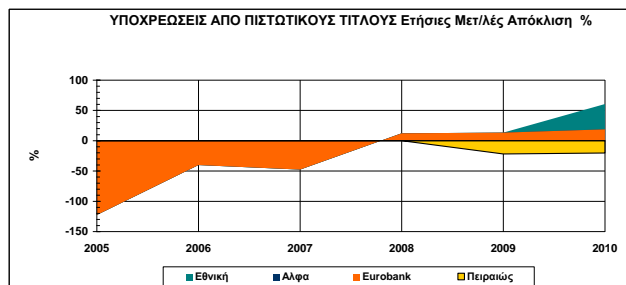
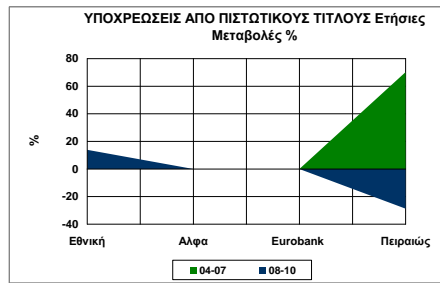
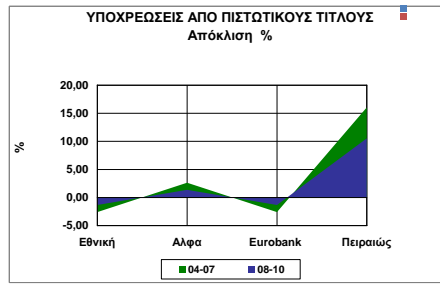
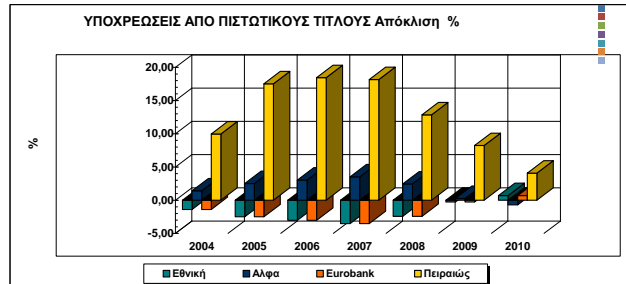
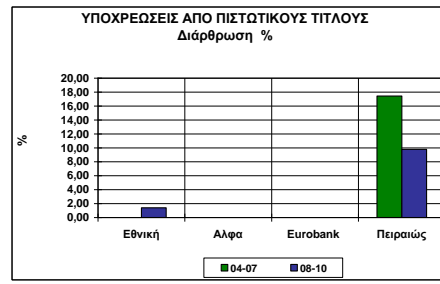
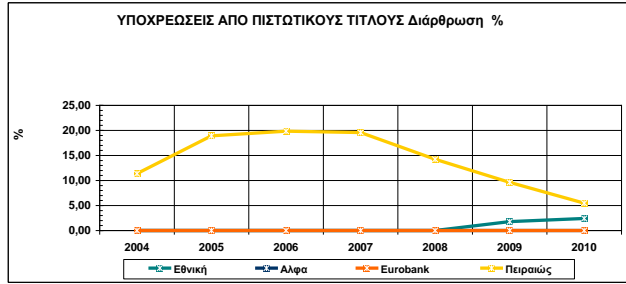
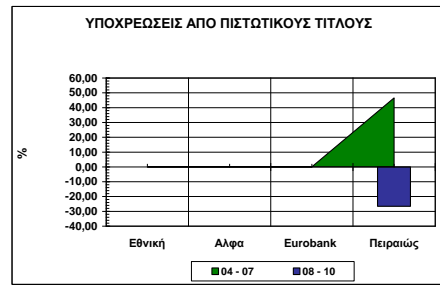
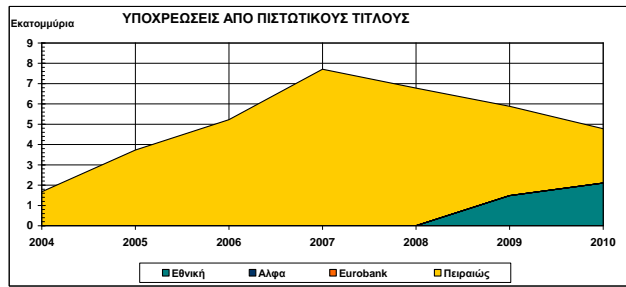
6.3.2.3 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΠΕΛΑΤΕΣ

Επιταχυνόμενη αύξηση μέχρι το 2008, επιβράδυνση το 2009 και συρρίκνωση το 2010

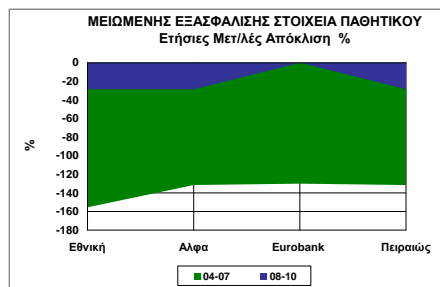
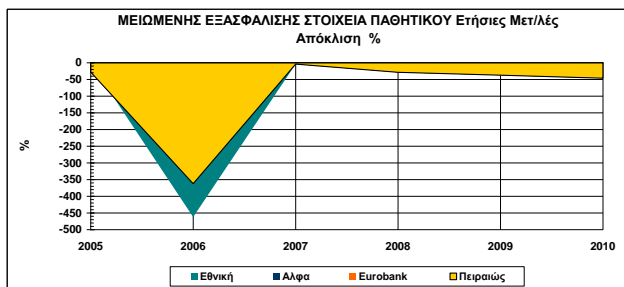
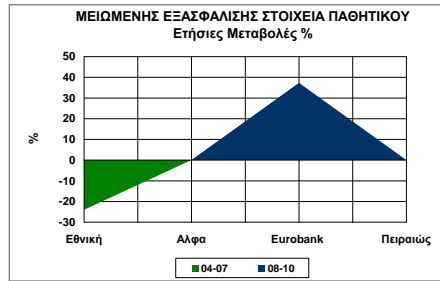
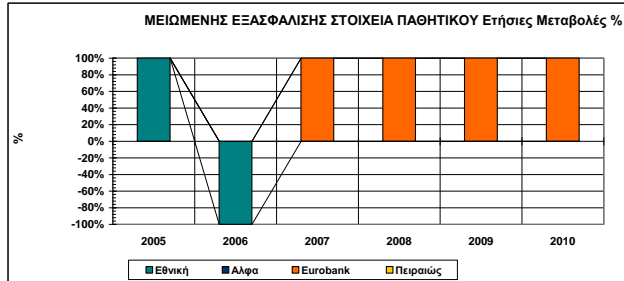
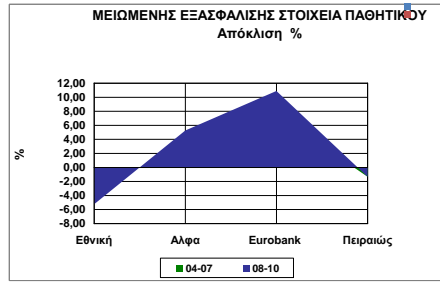
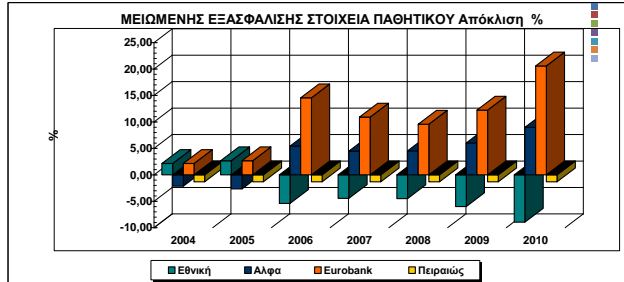
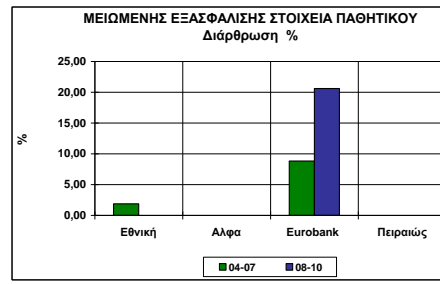
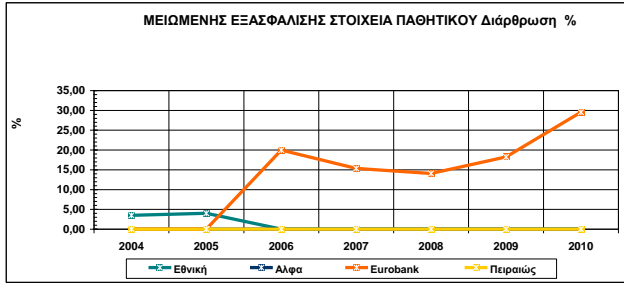
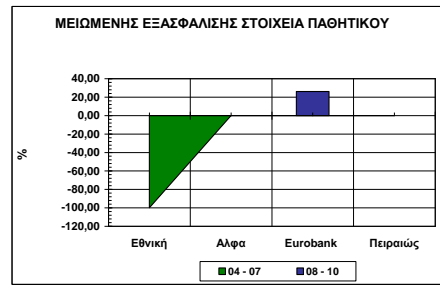
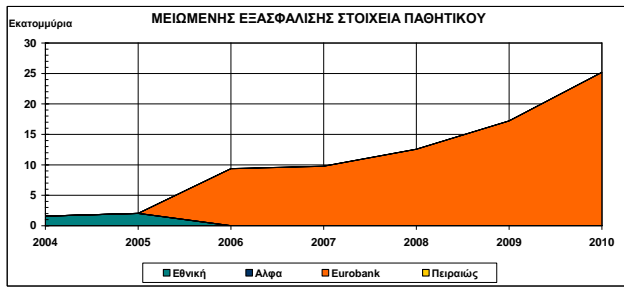
Συνεχώς μειούμενη συμμετοχή του ποσοστού % στο Παθητικό από 74% το 2004 σε 53 το 2010

6.3.2.4 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥΣ ΤΙΤΛΟΥΣ

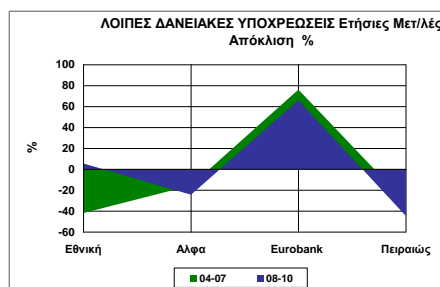
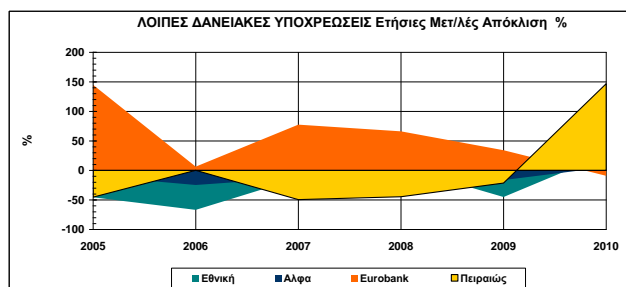
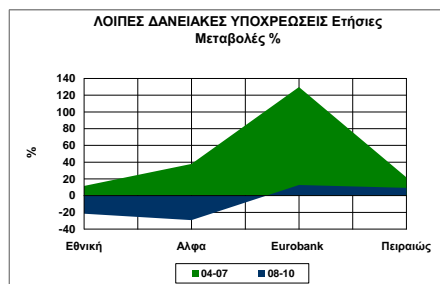
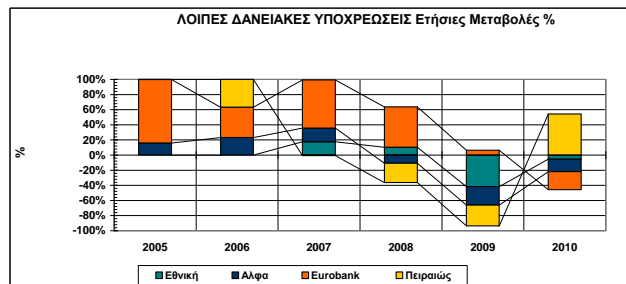
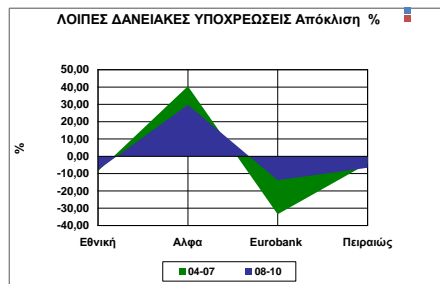
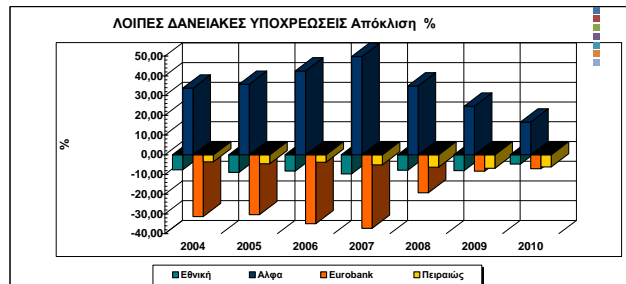
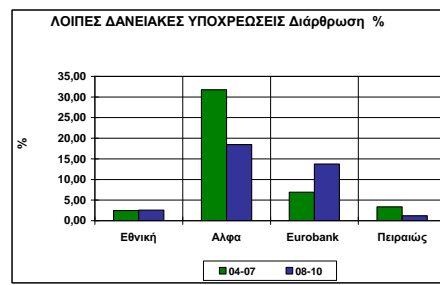
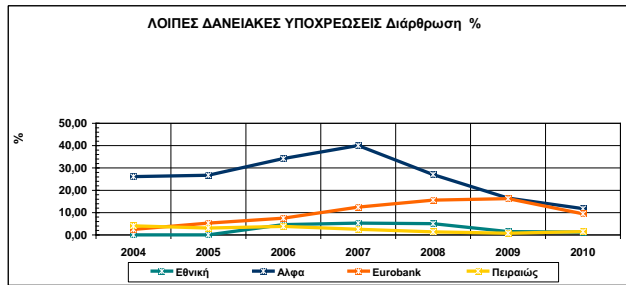
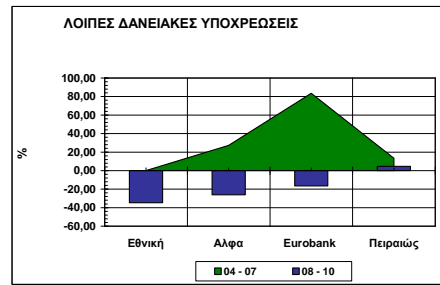
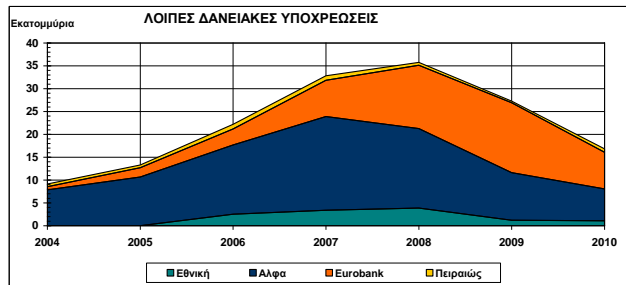
Χρήση κυρίως από Πειραιώς με μεγάλη αύξηση 46% ετησίως μέχρι το 2008 και συρρίκνωση το 2009 και 2010

6.3.2.5 ΜΕΙΩΜΕΝΗΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ

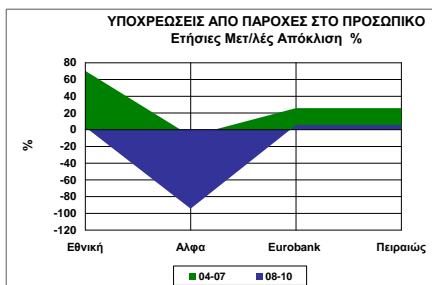
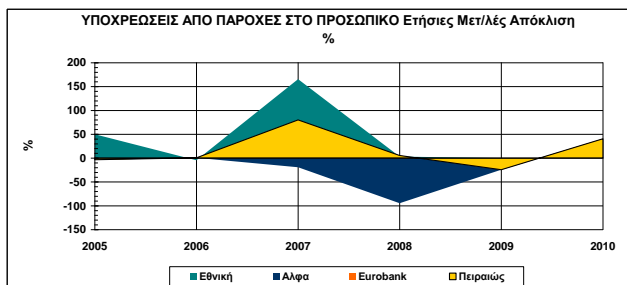
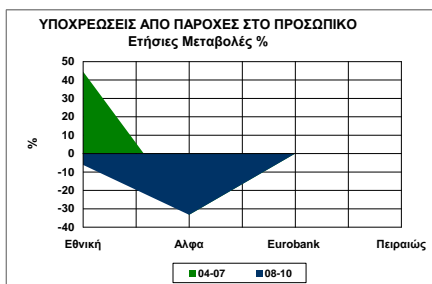
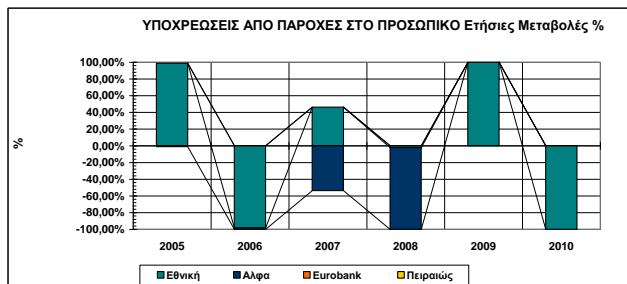
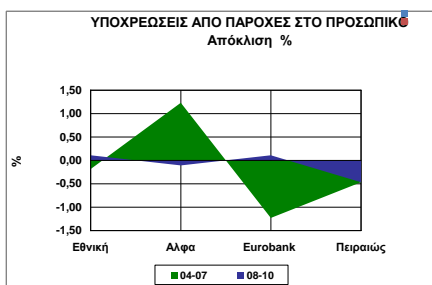
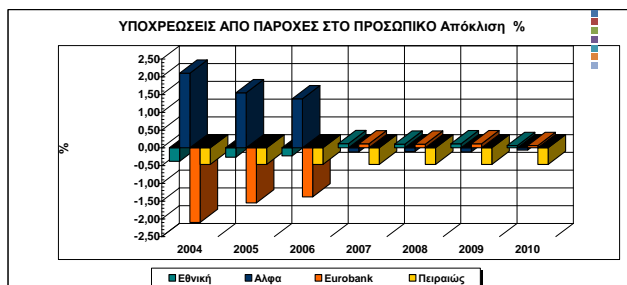
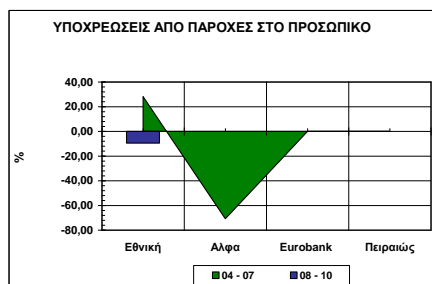
Χρήση από Eurobank με κάλυψη ενεχύρου 25% περίπου

6.3.2.6 ΛΟΙΠΕΣ ΔΑΝΕΙΑΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

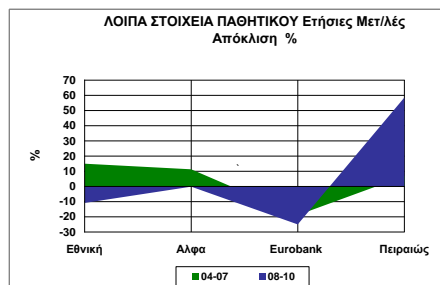
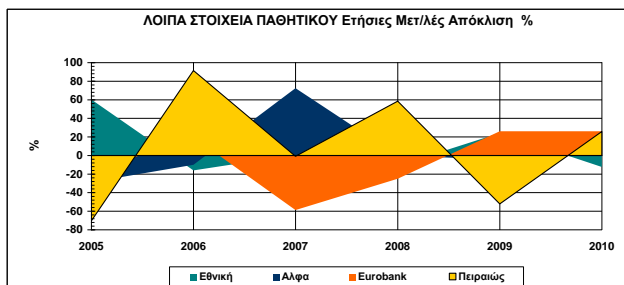
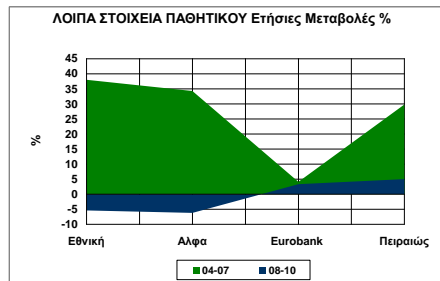
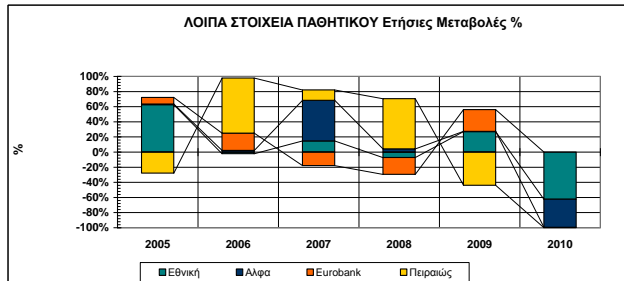
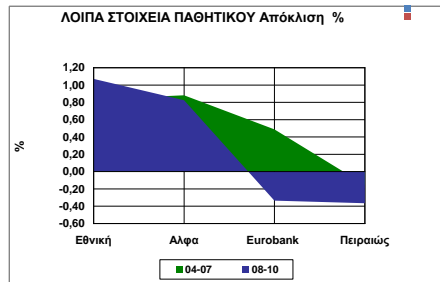
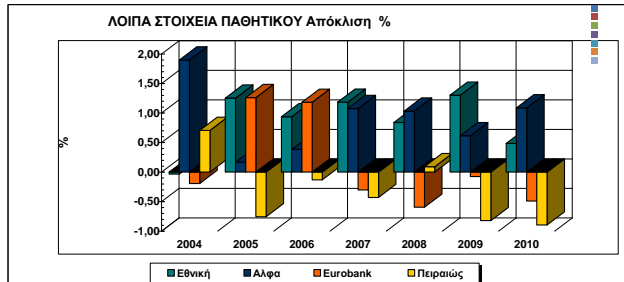
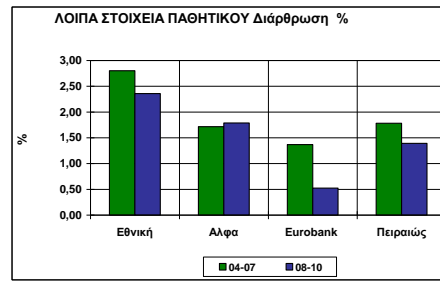
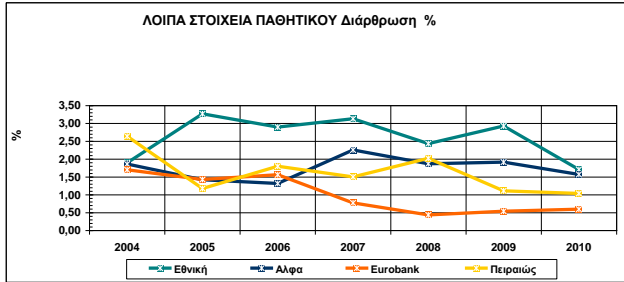
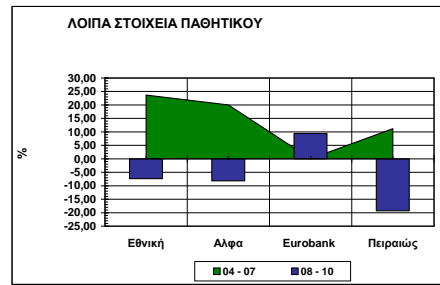
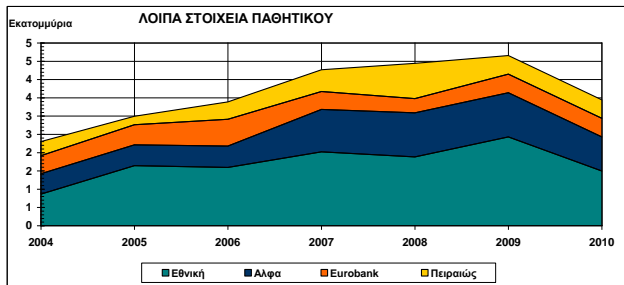

Μεγάλη αύξηση 2006 – 2008 κυρίως από Eurobank 129% πλέον της μέσης τιμής.

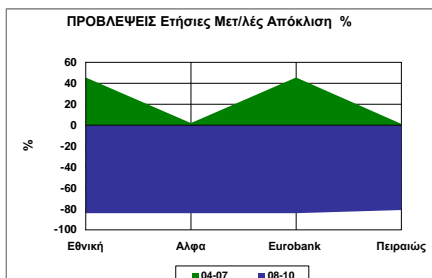
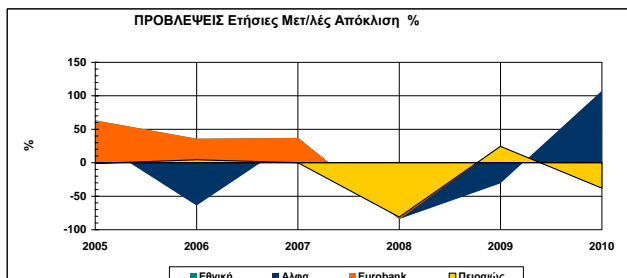
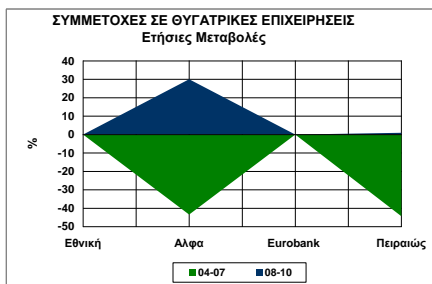
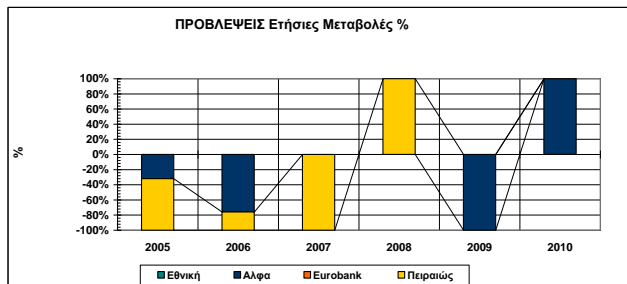
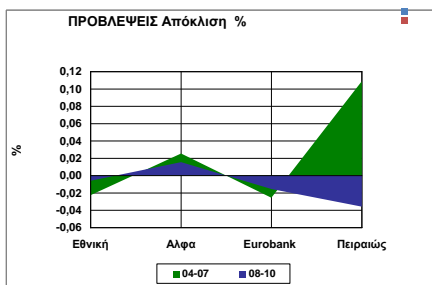
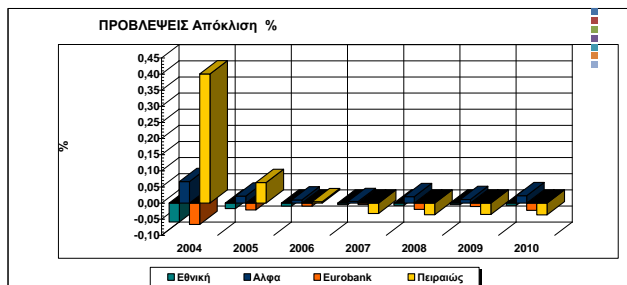
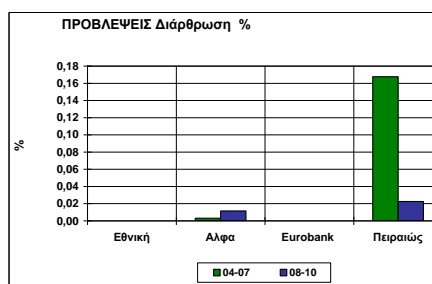
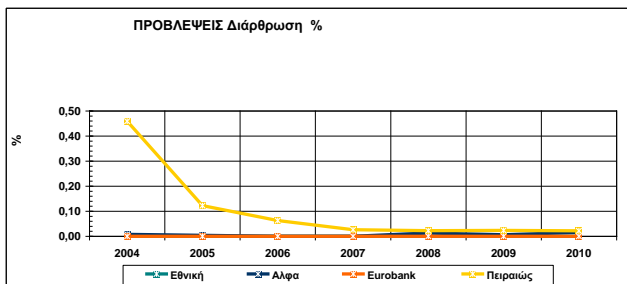
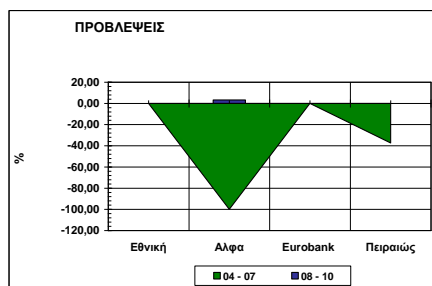
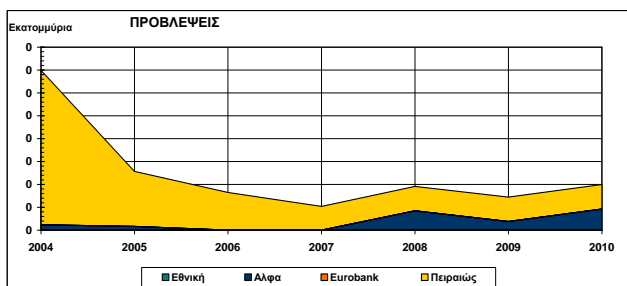
6.3.2.7 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

6.3.2.8 ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ

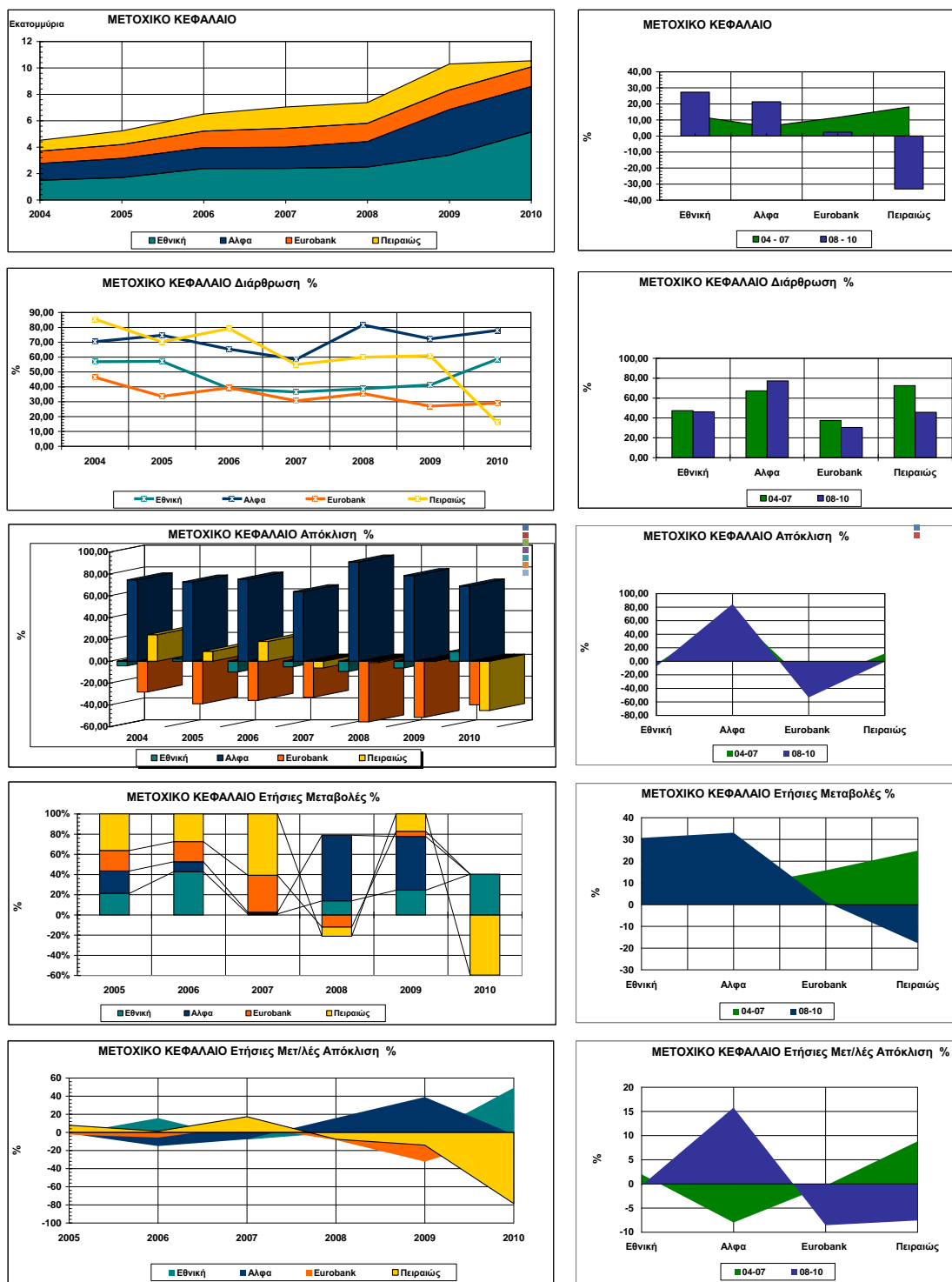

6.3.2.9 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

Δεν απεικονίζονται ομοιόμορφα ούτε μεταξύ των ετών ούτε μεταξύ των Τραπεζών

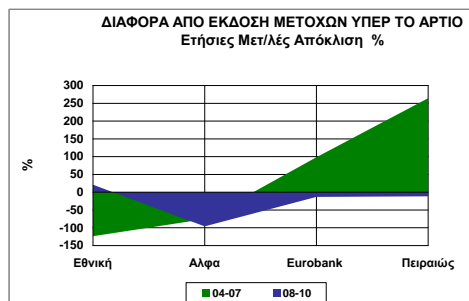
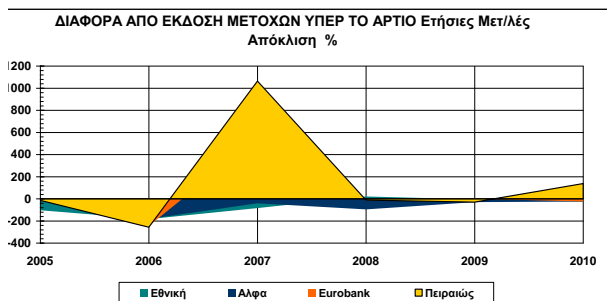
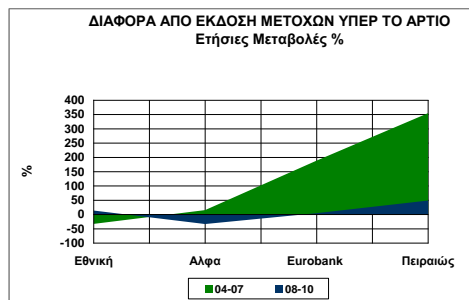
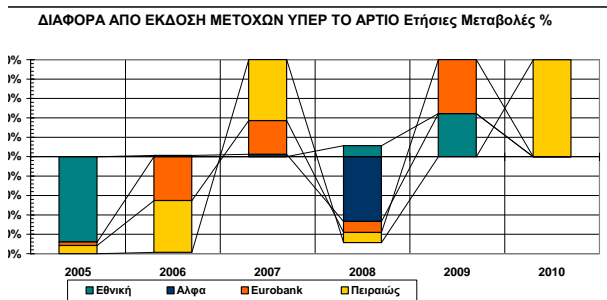
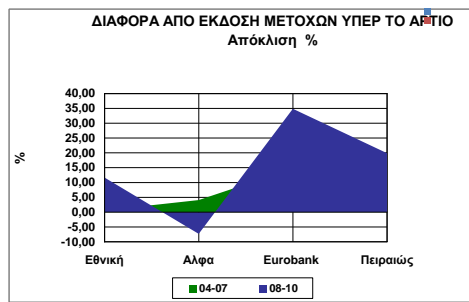
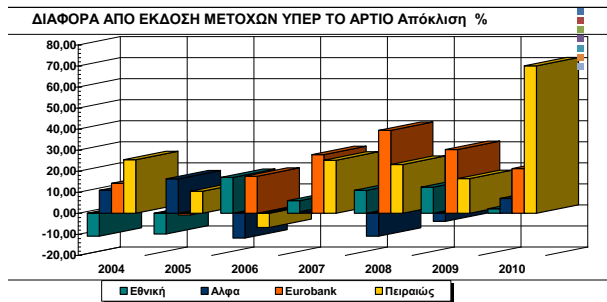
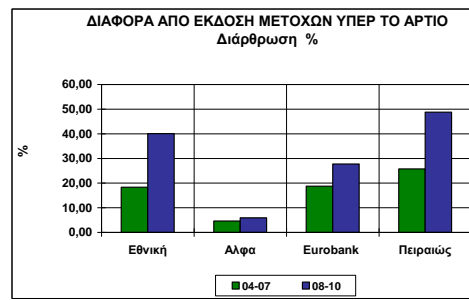
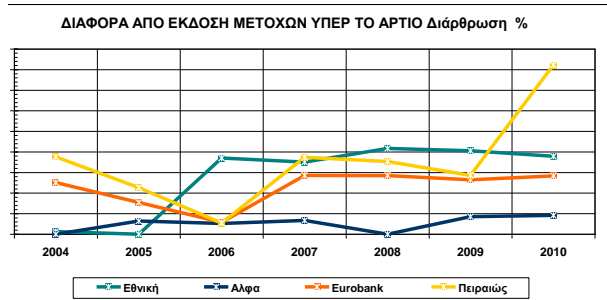
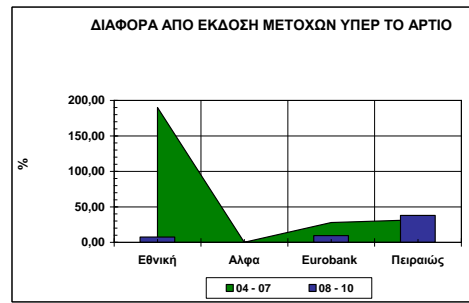
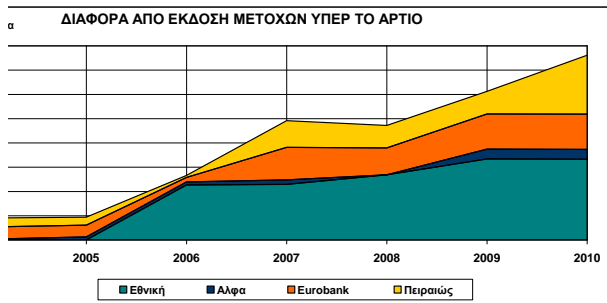
6.3.3 Ίδια Κεφάλαια

Επιταχυνόμενη αύξηση 2005 -2006 σταθεροποίηση 2007 -2008 και κορύφωση το 2009 με +40%

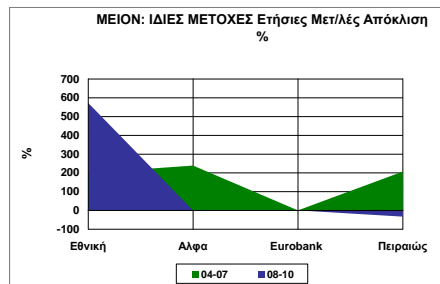
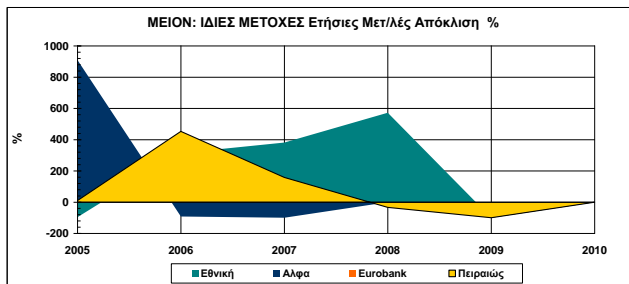
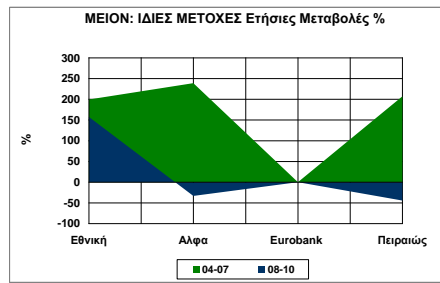
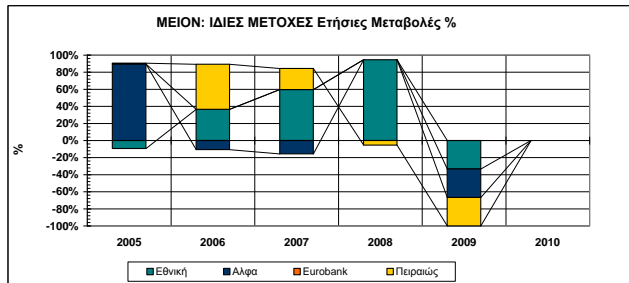
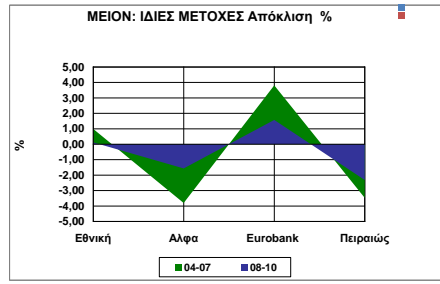
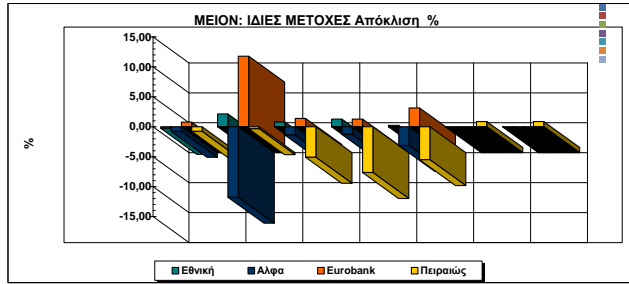
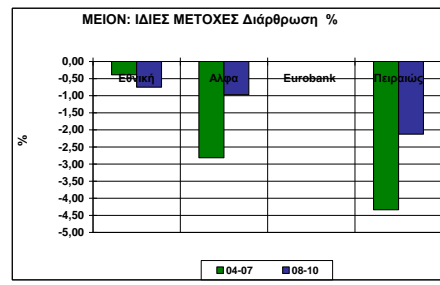
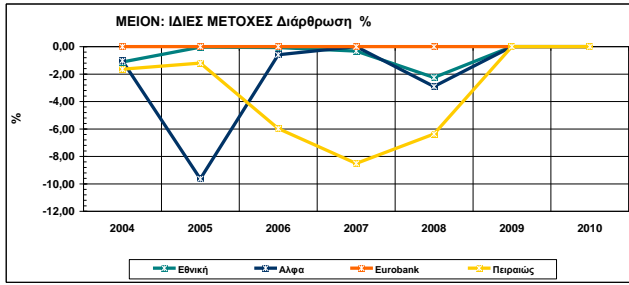
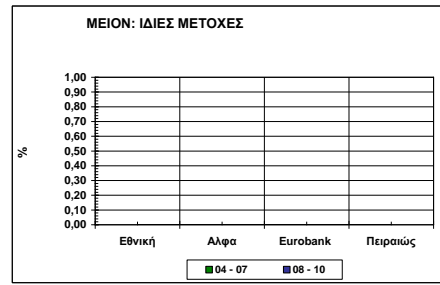
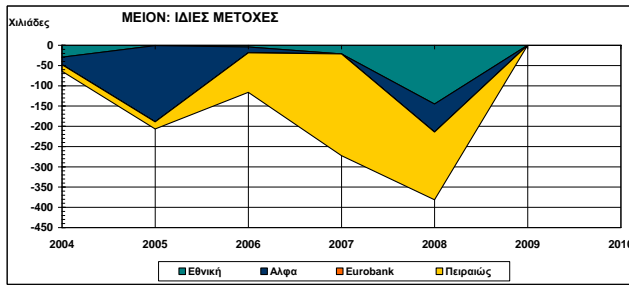
Καταγράφεται η μείωση κεφαλαίου της Πειραιώς το 2010

6.3.3.1 ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΠΟ ΕΚΔΟΣΗ ΜΕΤΟΧΩΝ ΥΠΕΡ ΤΟ ΑΡΤΙΟ

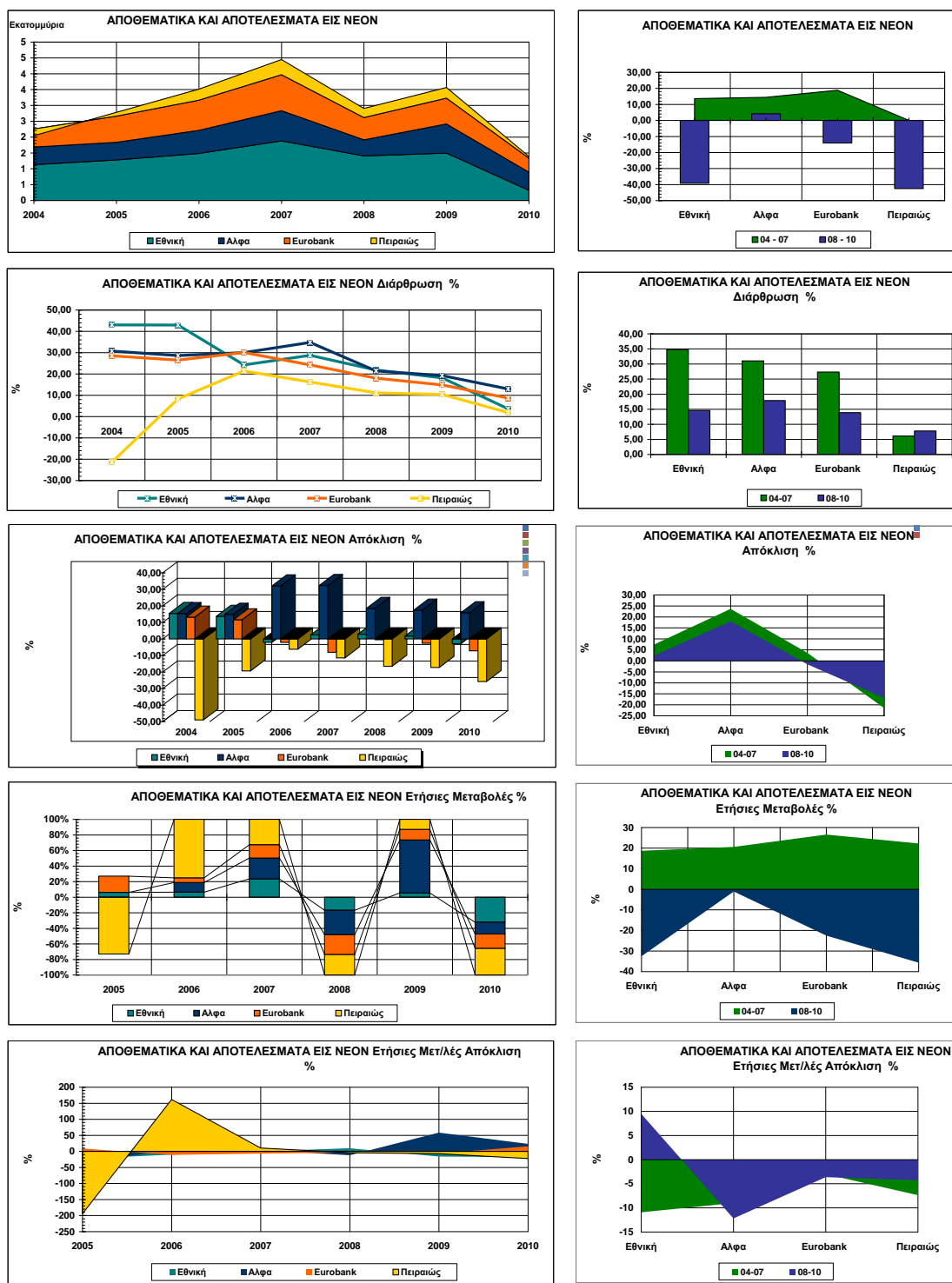
Μεγάλη αύξηση μεταξύ 2006 με +83% 2007 +85%

6.3.3.2 ΜΕΙΟΝ: ΙΔΙΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ

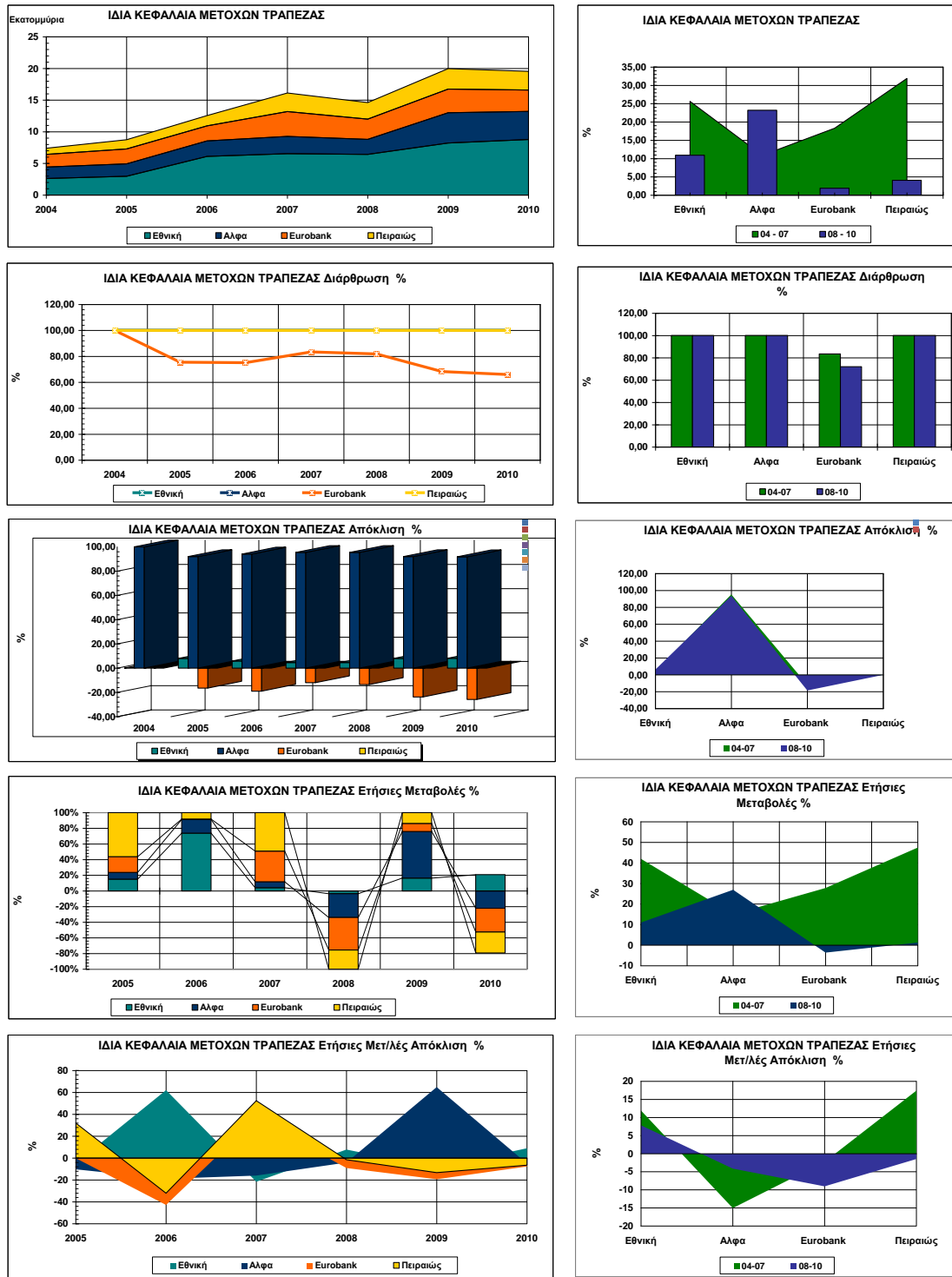
Μικρός ο αριθμός των ιδίων μετοχών που κατείχαν μέχρι το 2008

6.3.3 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΙΣ ΝΕΟΝ

Αύξηση των αποθεματικών μέχρι το 2007, χρήση το 33% το 2008, αναπλήρωσε εν μέρη το 2009 + 22% και μείωση κατά 611% το 2010

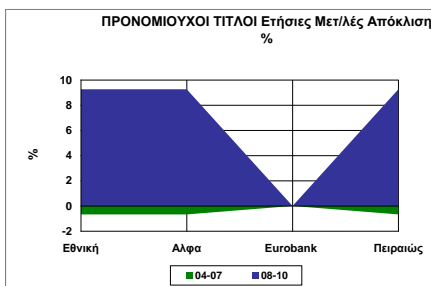
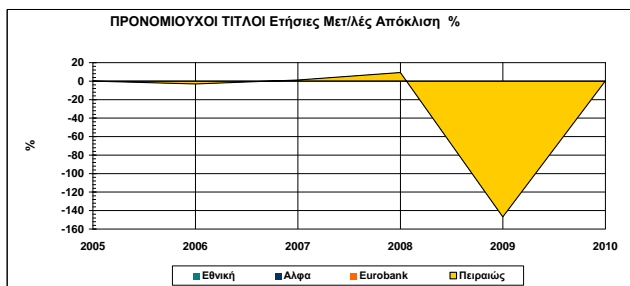
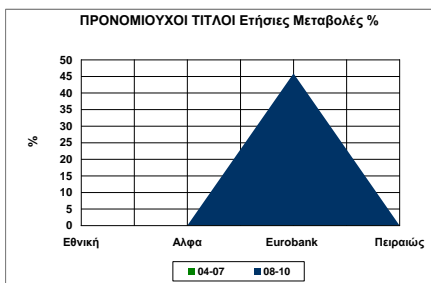
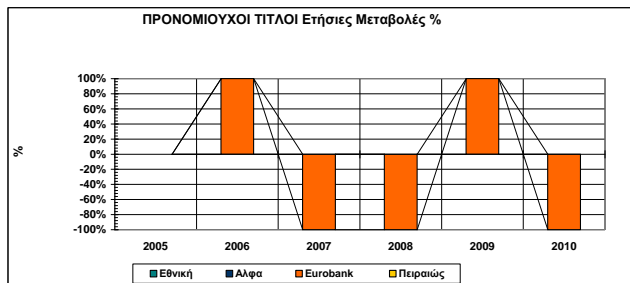
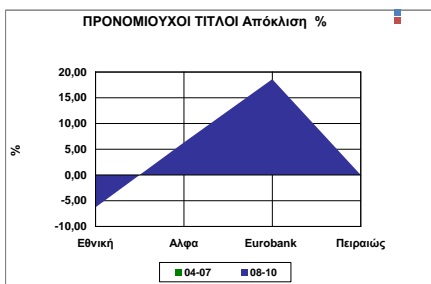
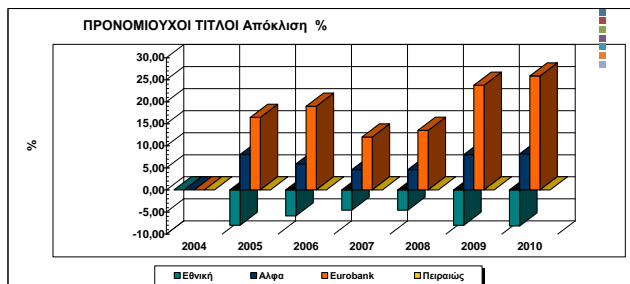
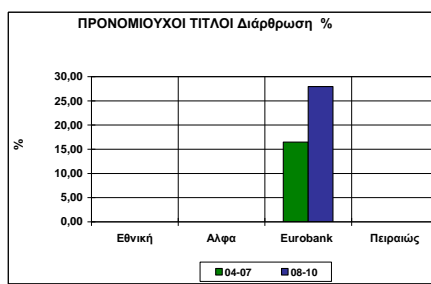
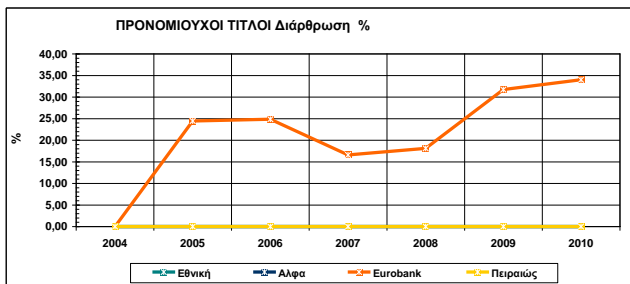
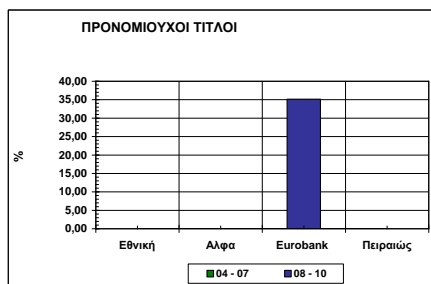
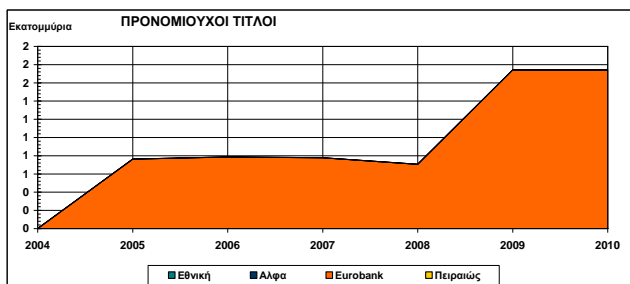
6.3.3.4 ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΙΑ ΜΕΤΟΧΩΝ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

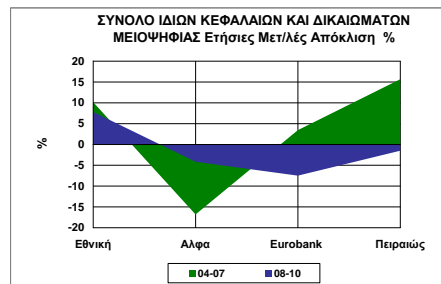
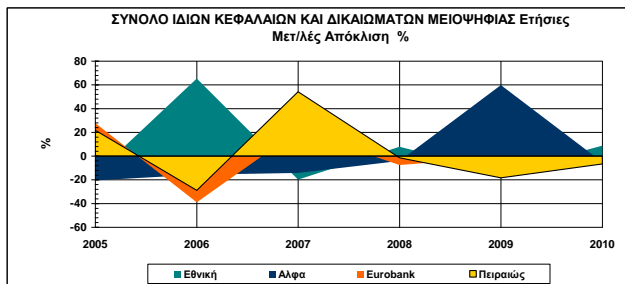
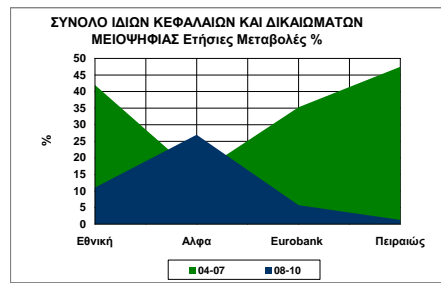
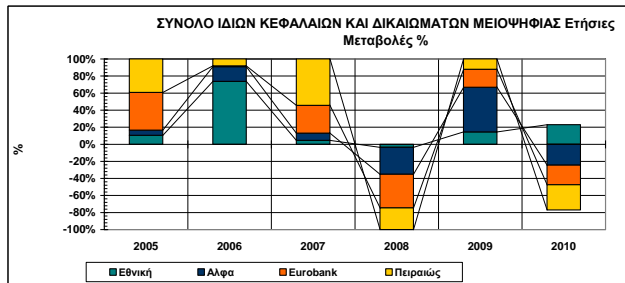
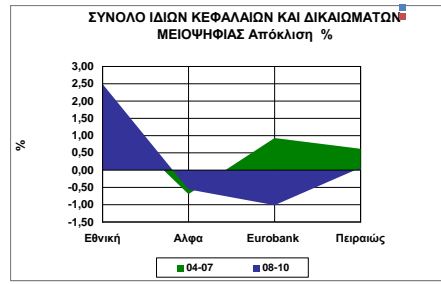
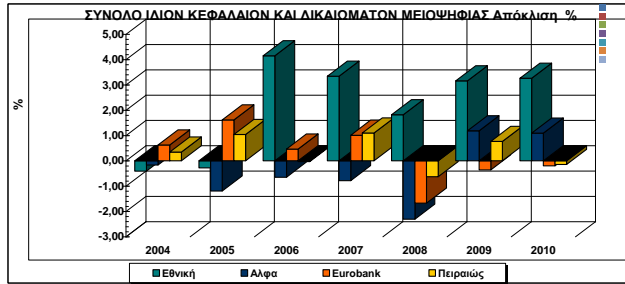
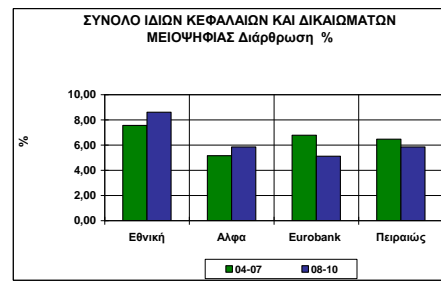
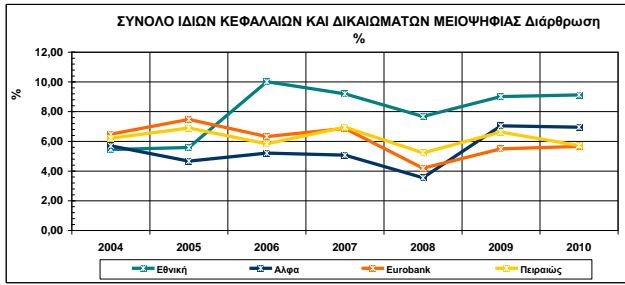
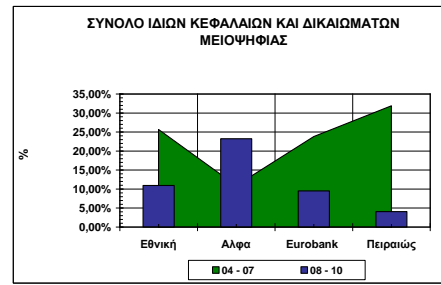
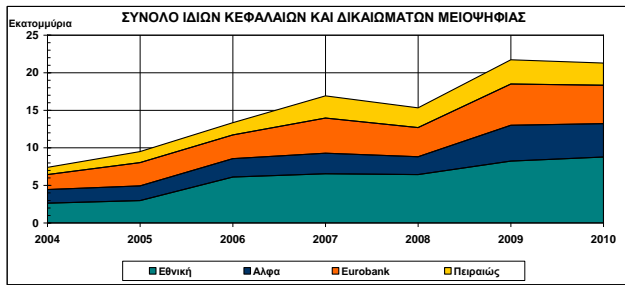
Συνεχής αύξηση ιδίων κεφαλαίων μεταξύ 2005 -2007, συρρίκνωση 2008, αναπλήρωση 2009 και εκ νέου μείωση 2010

Μόνο στη Eurobank υπάρχουν σημαντικά μερίδια μετόχων μειοψηφίας

6.3.3.5 ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΟΙ ΤΙΤΛΟΙ

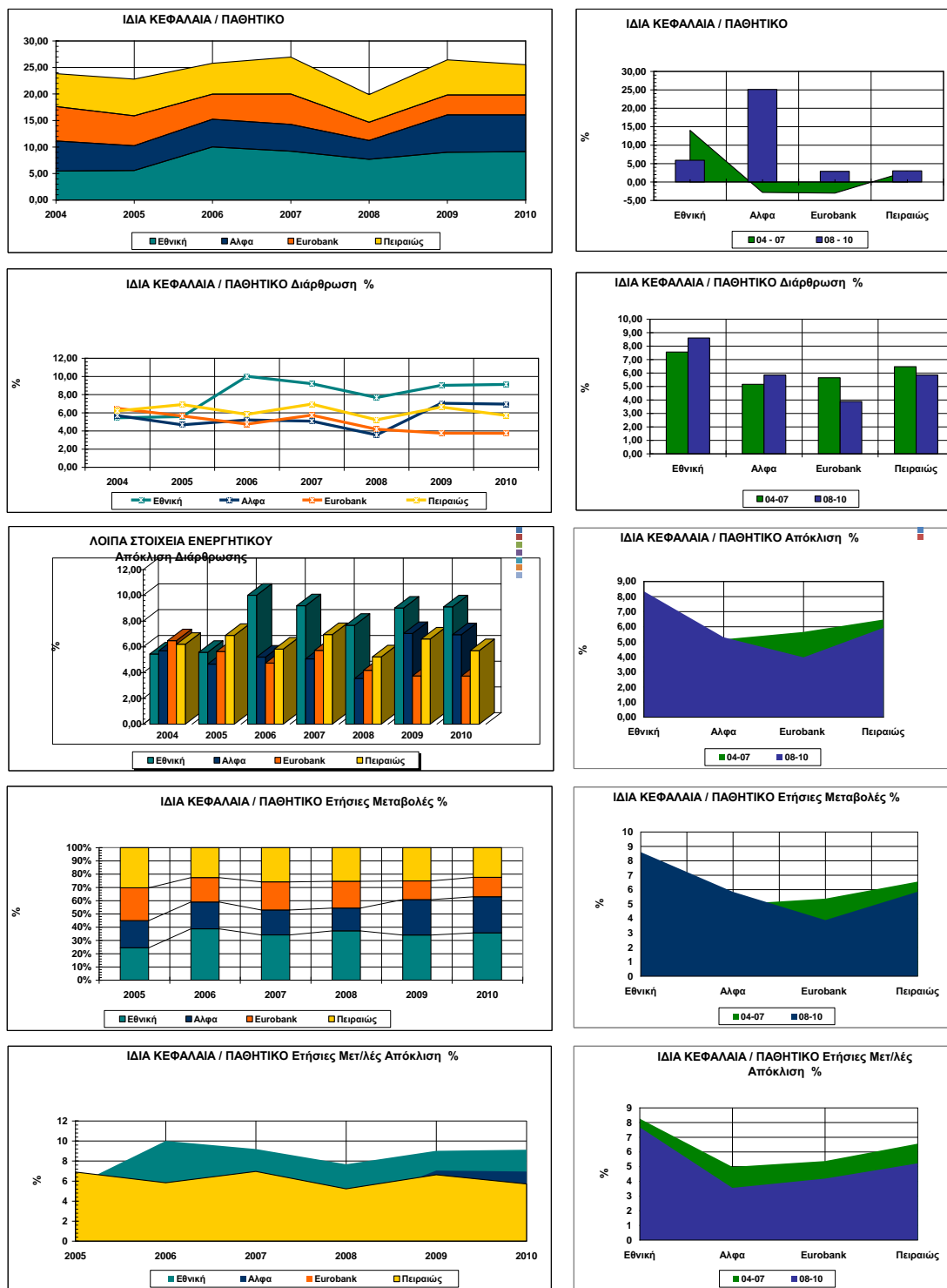

6.3.3.6 ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ

Ενισχύθηκε η συμμετοχή των ιδίων κεφαλαίων στην περιουσιακή διάρθρωση από 5,85% σε 7,04%
Μεγαλύτερη αύξηση 2005, 2006 και 2009, συρρίκνωση 2008 και 2010.

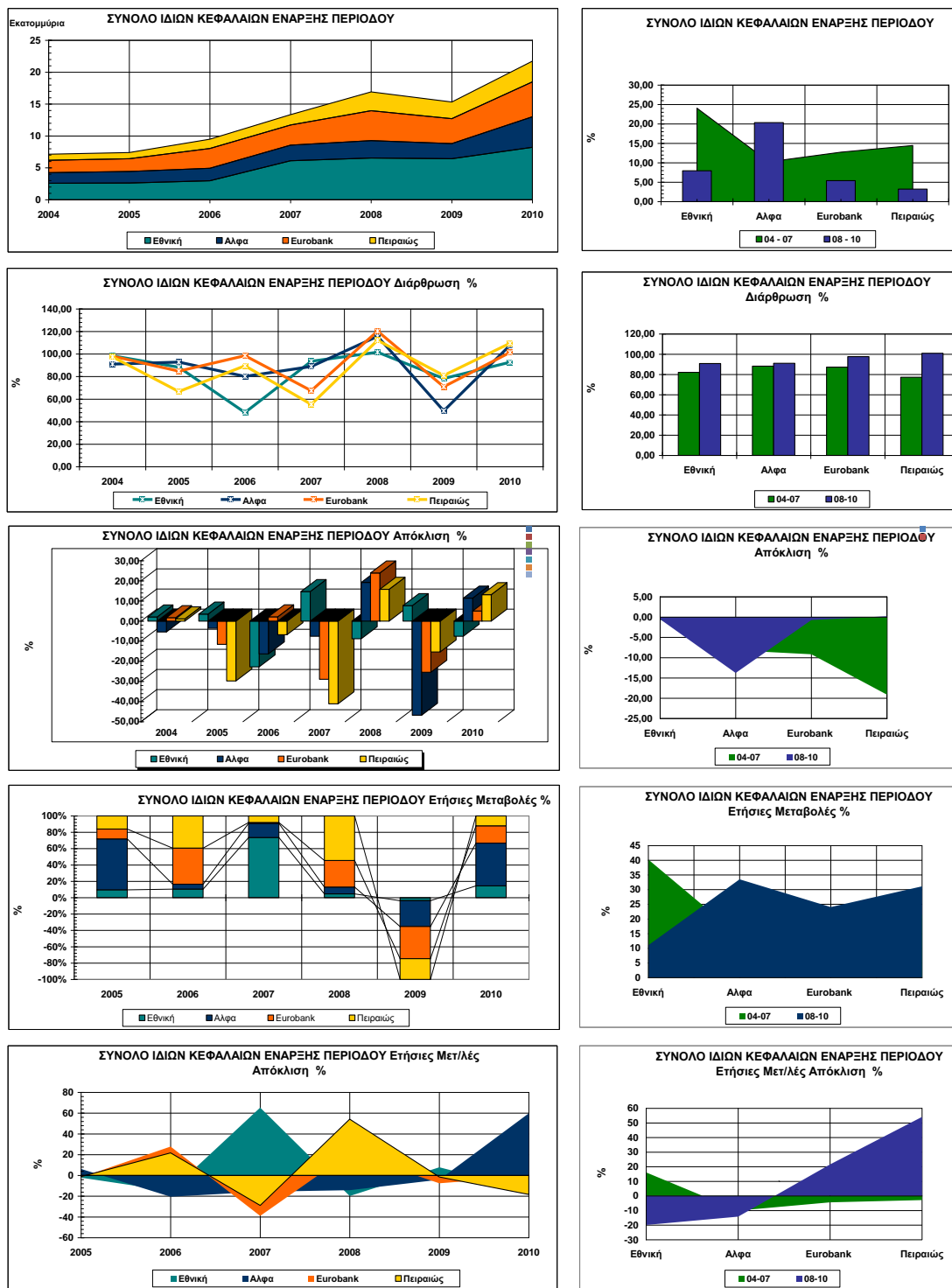
6.3.3.7 ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ / ΠΑΘΗΤΙΚΟ

Η σχέση μεταξύ του συνόλου των ιδίων / παθητικό παραμένει περίπου ίδια 2004 5,85% και 2010 6,47% έχοντας εσωτερικές διακυμάνσεις, στην εθνική αυξήθηκε από 5,45 σε 9,12 ενώ στη Eurobank μειώθηκε από 6,48σε 3,73 και στη Πειραιώς από 6,20 σε 5,71

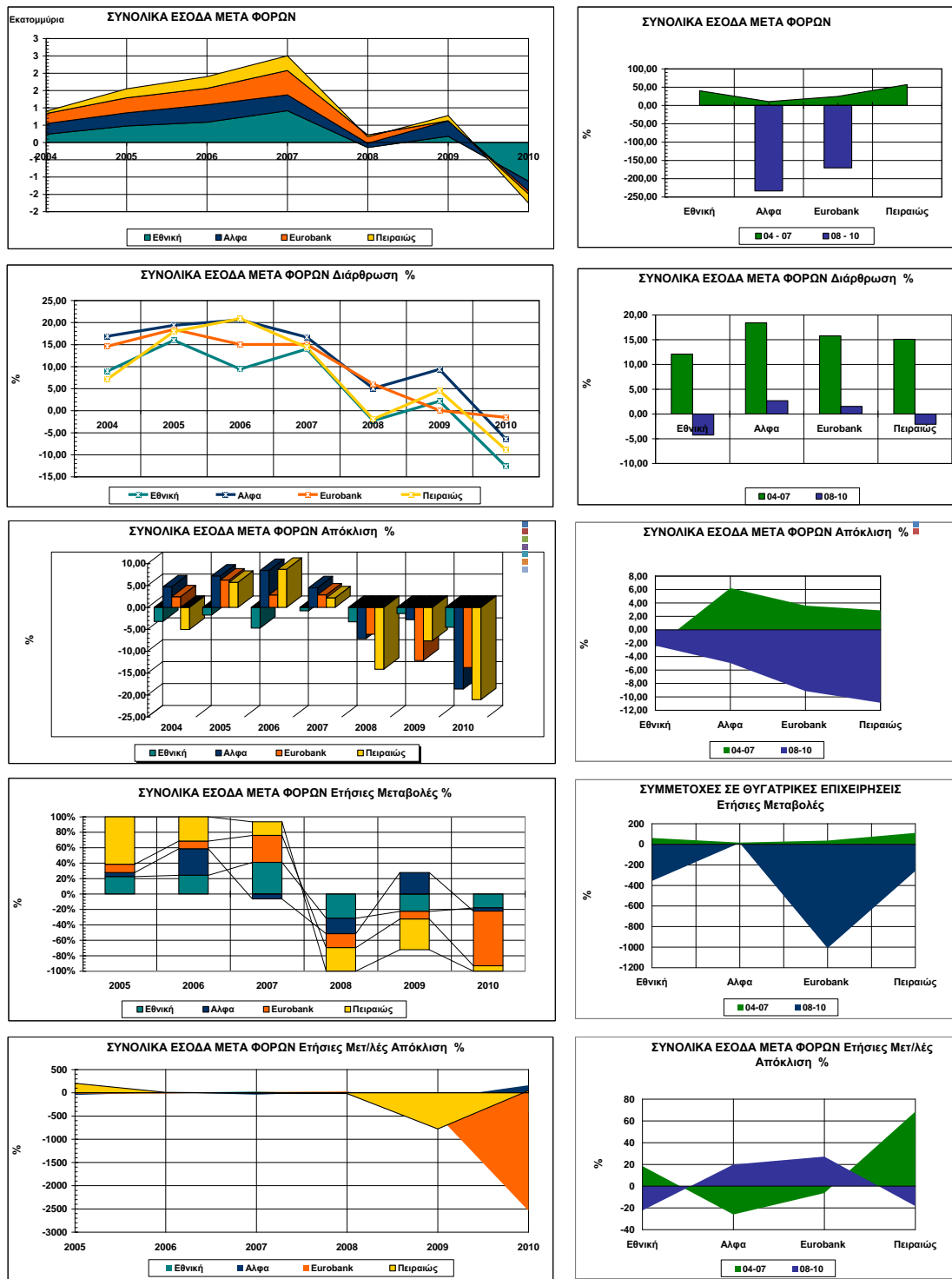
6.3.4 Μεταβολές Καθαρής Θέσης

6.3.4.1 ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΕΝΑΡΞΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

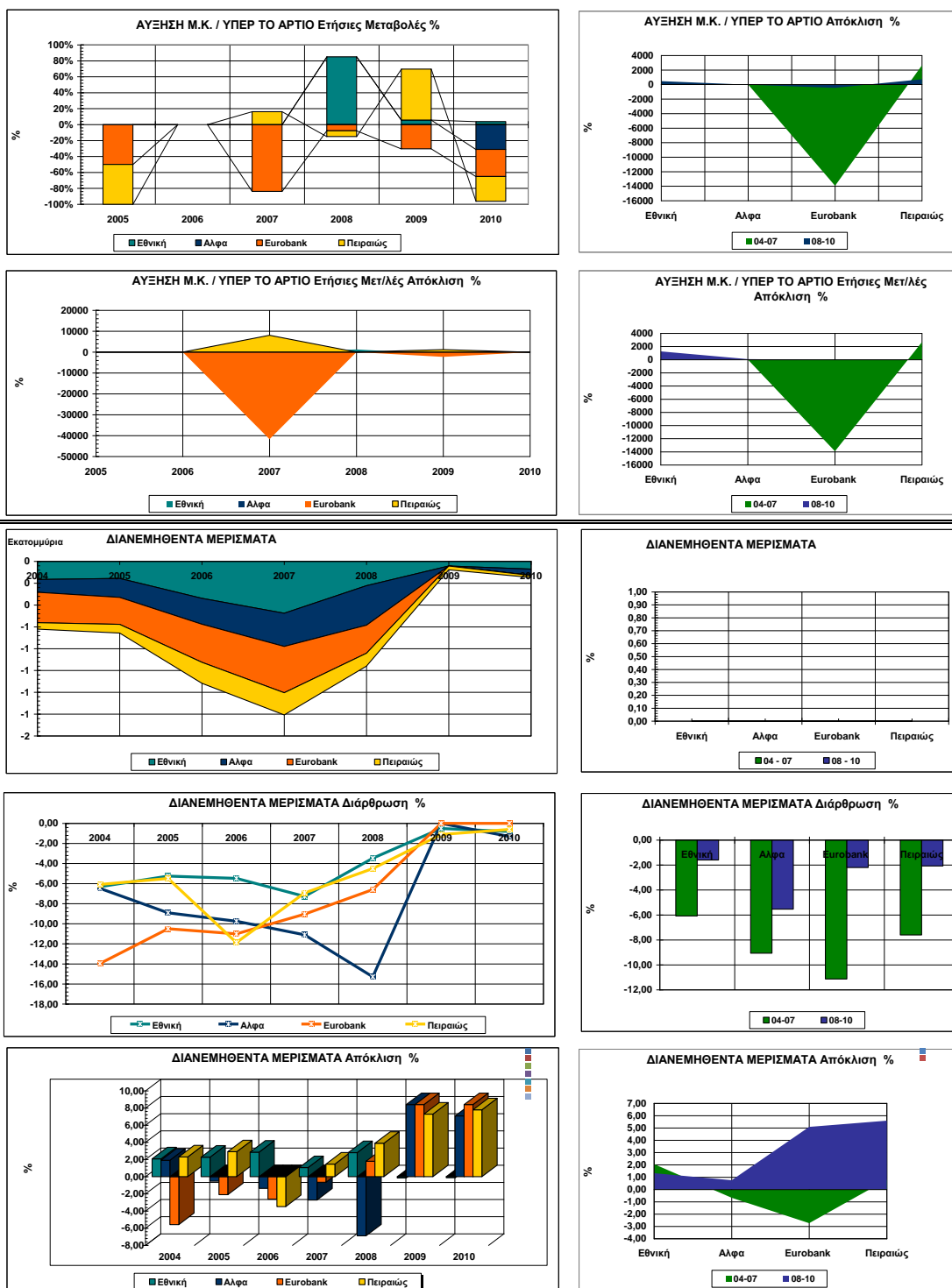
Το 2008 και το 2010 υπήρχαν καθαρές αρνητικές ροές και το 2009 είχαμε τη μεγαλύτερη μείωση στα ίδια κεφάλαια έναρξης

6.3.4.2 ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΣΟΔΑ ΜΕΤΑ ΦΟΡΩΝ

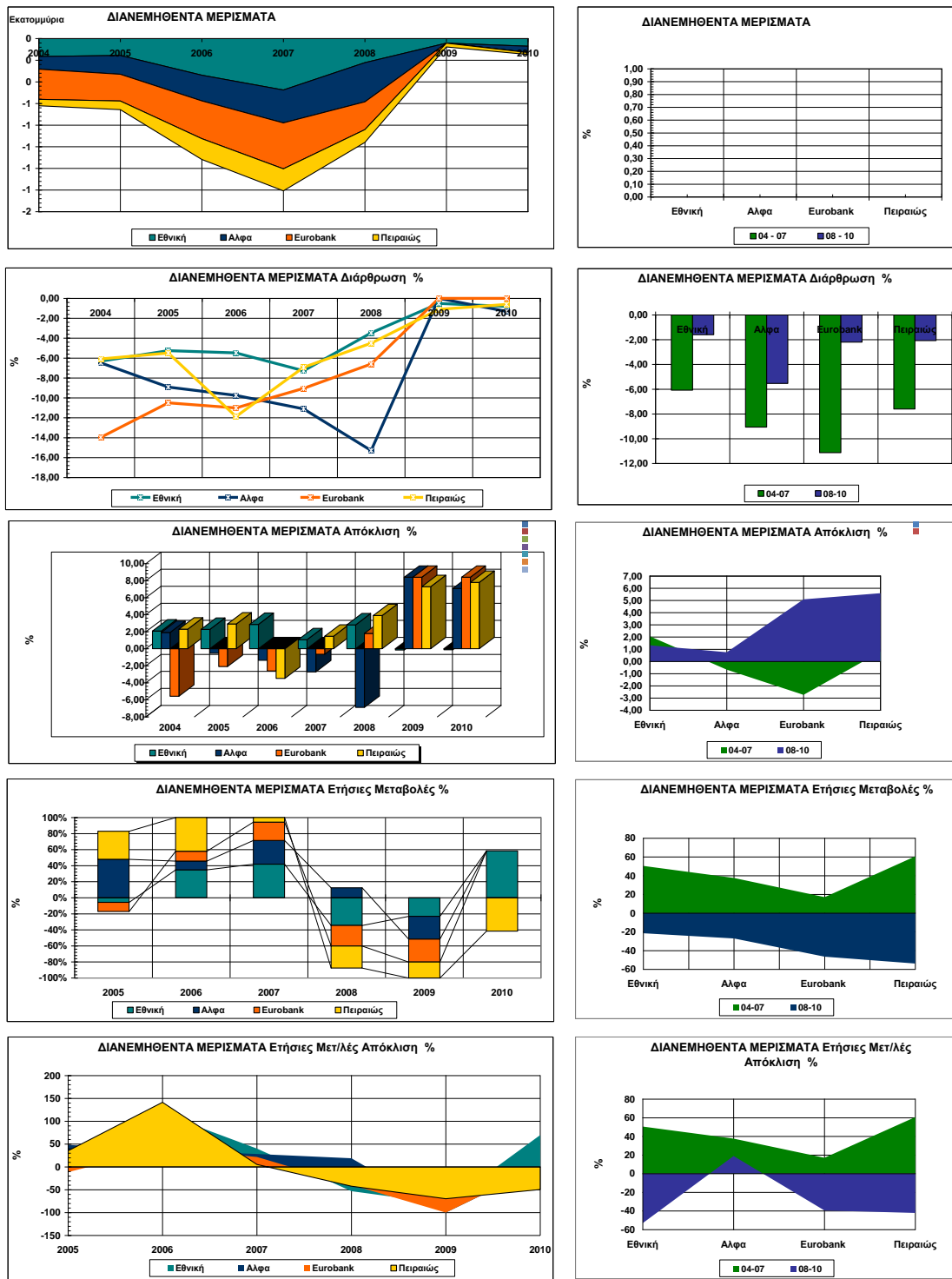
Συνεχής αύξηση των εσόδων μέχρι το 2007, καθίζηση το 2008, και κατάρρευση το 2010

6.3.4.3 ΑΥΞΗΣΗ Μ.Κ. / ΥΠΕΡ ΤΟ ΑΡΤΙΟ

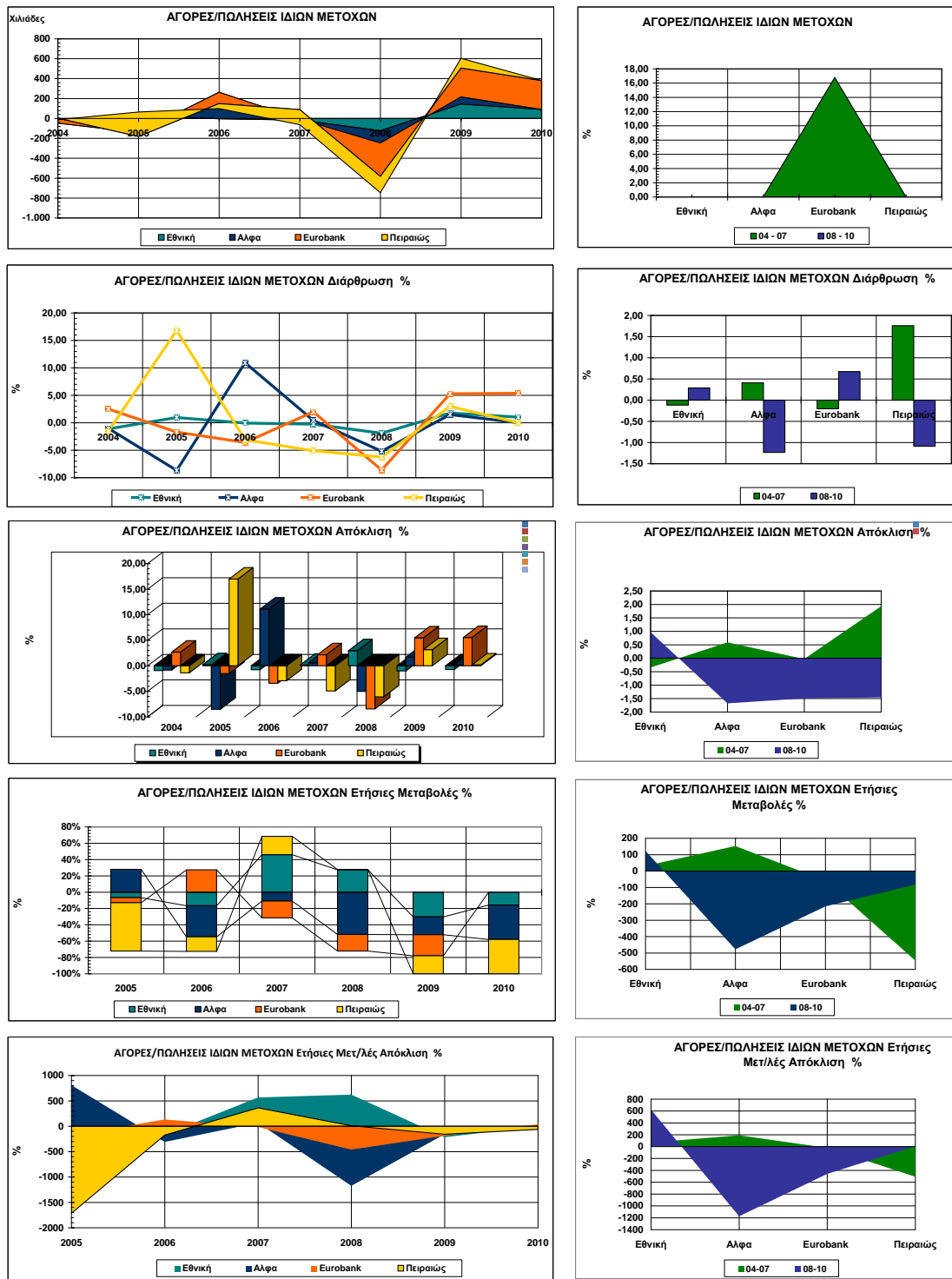
Το 2008 κατεγράφη η μικρότερη εισροή, 'και το 2009 η μεγαλύτερη

6.3.4.4 ΔΙΑΝΕΜΗΘΕΝΤΑ ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

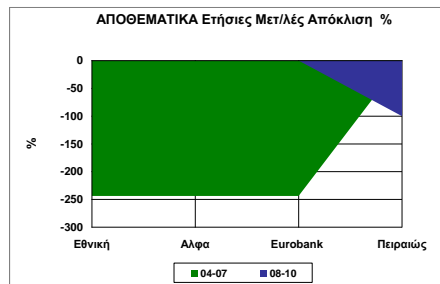
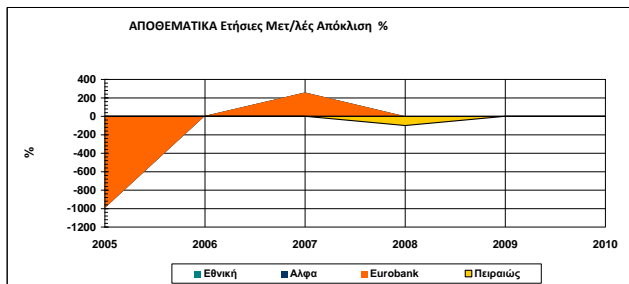
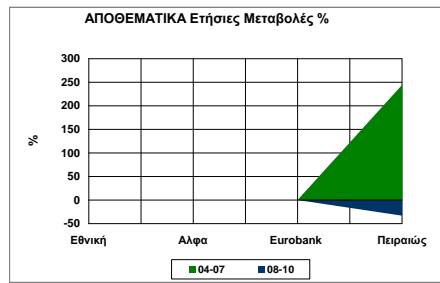
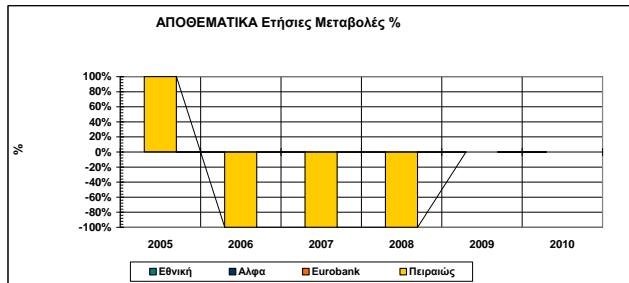
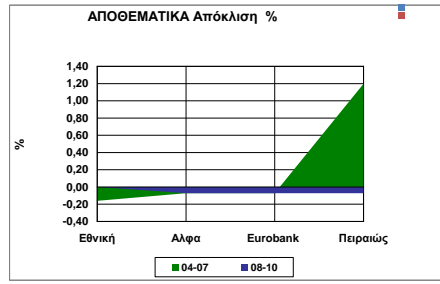
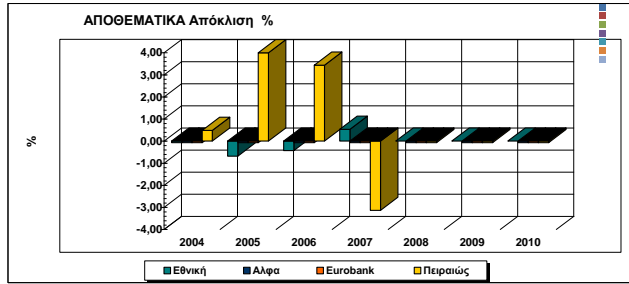
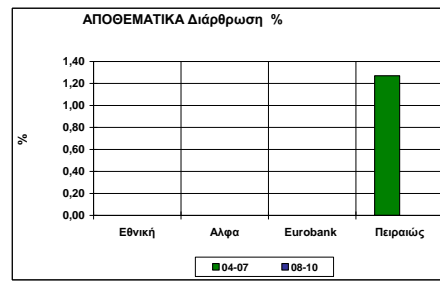
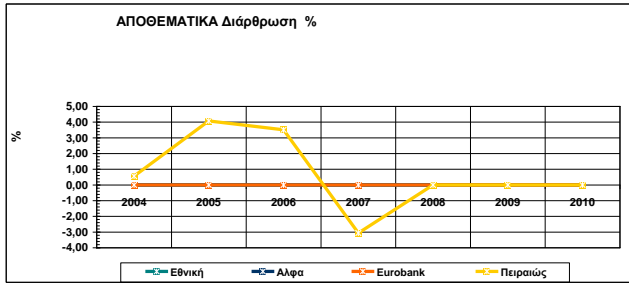
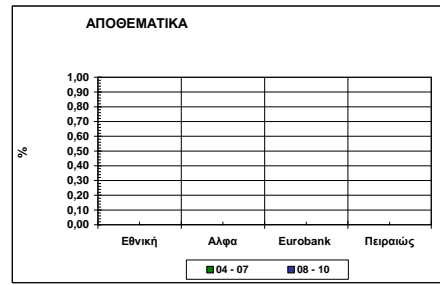
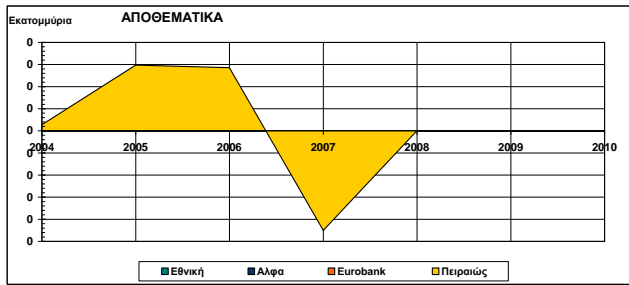
Διανομή μερισμάτων με αυξανόμενο ρυθμό μέχρι το 2007, μειωμένη το 2008 και μηδενική 2009 και 2010 το μέρισμα Εθνικής και Πειραιώς αφορά υποχρεωτικό μέρισμα προνομιούχων μετοχών.

6.3.4.5 ΑΓΟΡΕΣ/ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΙΔΙΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

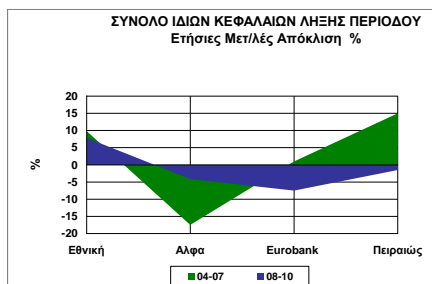
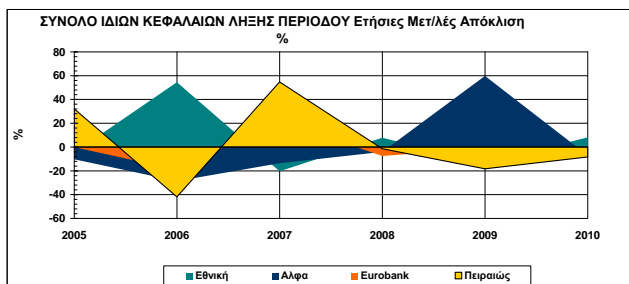
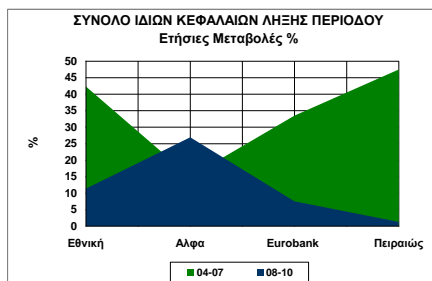
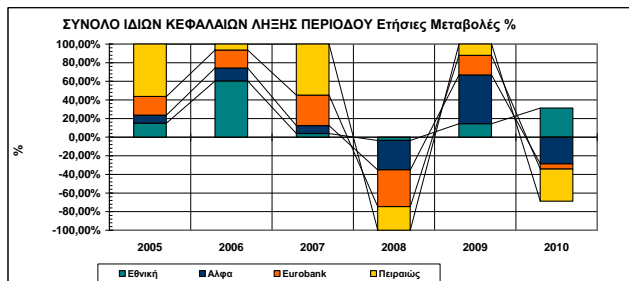
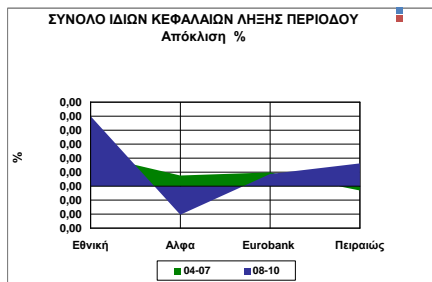
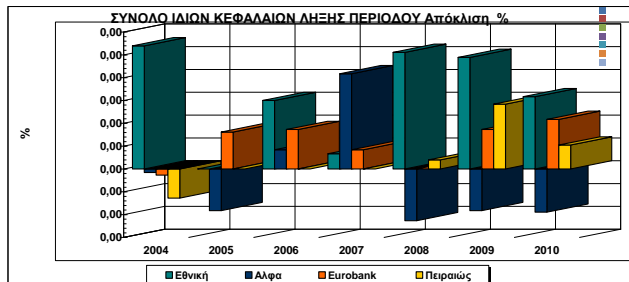
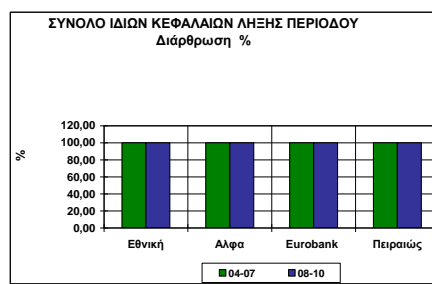
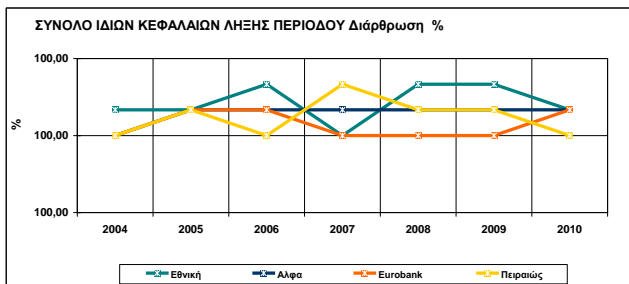
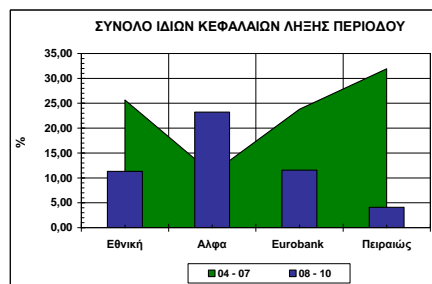
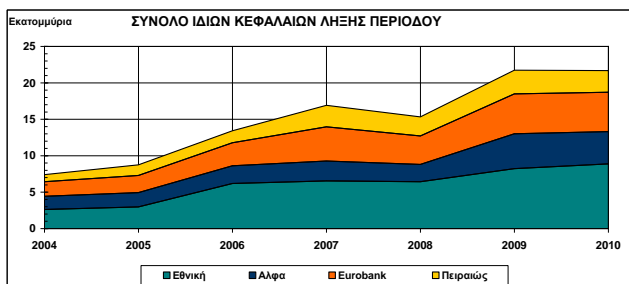

Μεγαλύτερες αγορές το 2008 πωλήσεις το 2009.

6.3.4.6 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

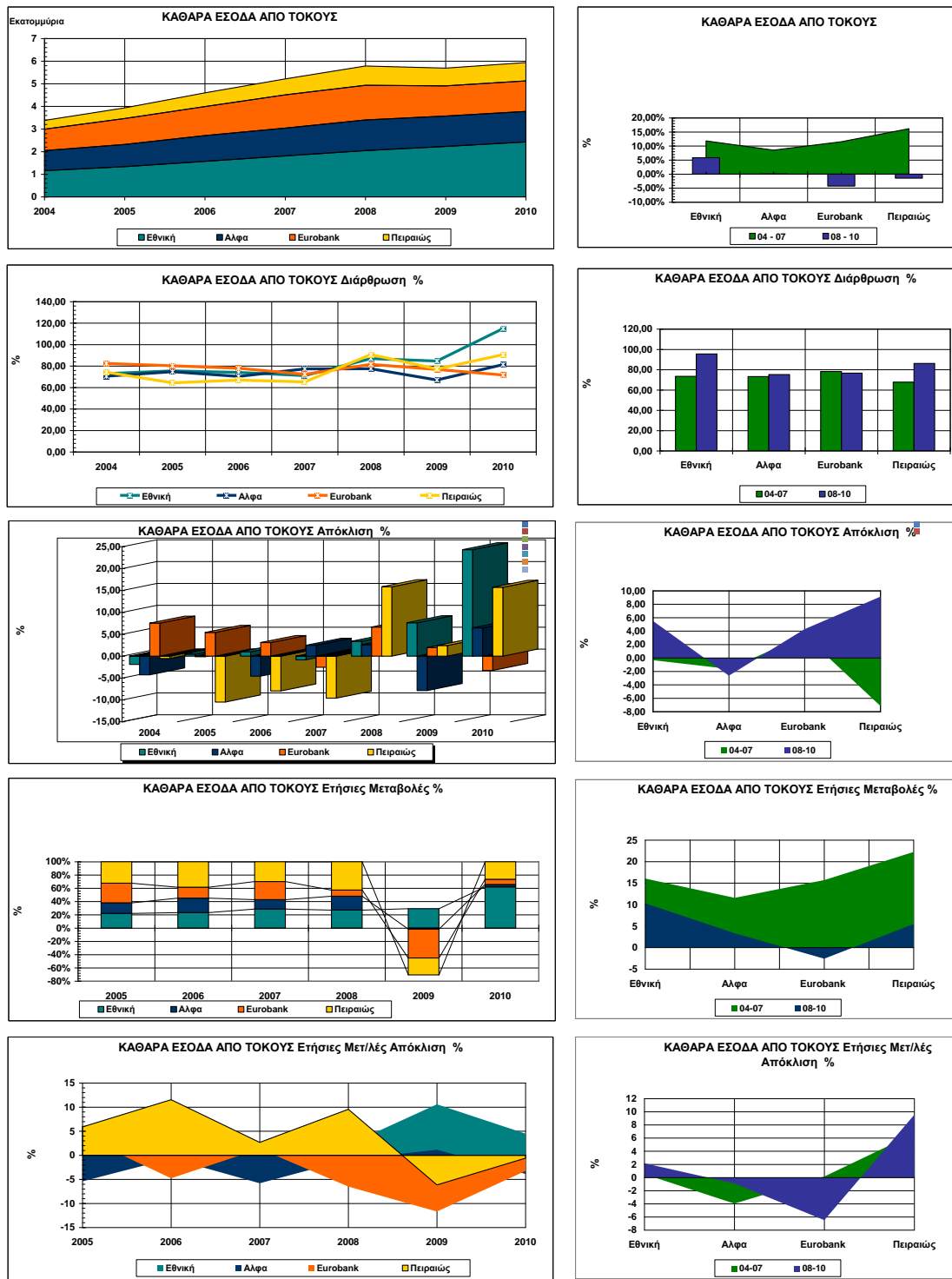

6.3.4.7 ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΛΗΞΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Το 2009 ενισχύθηκαν κατά 41%

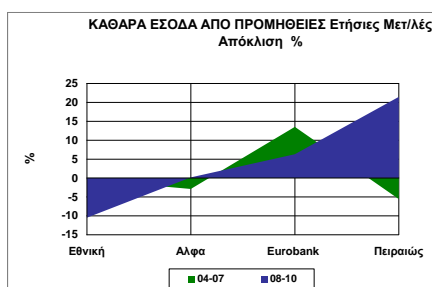
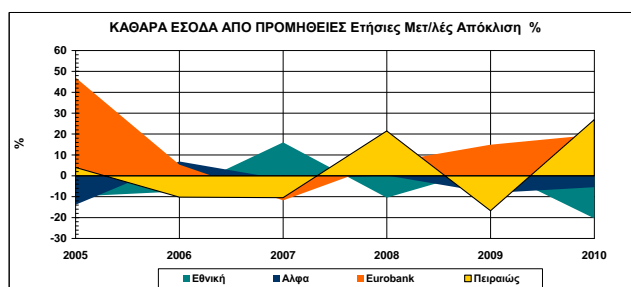
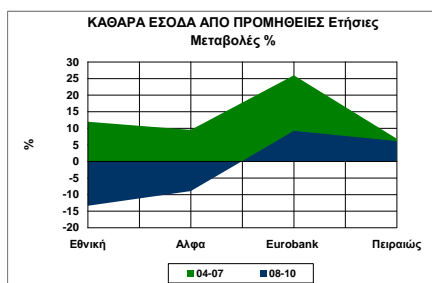
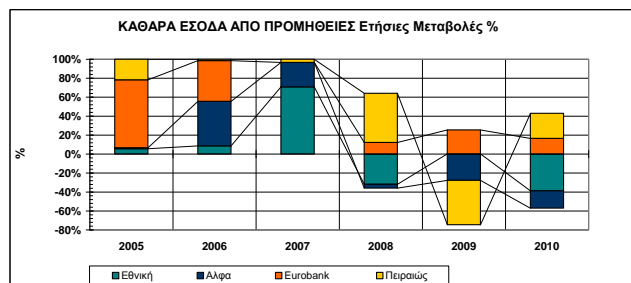
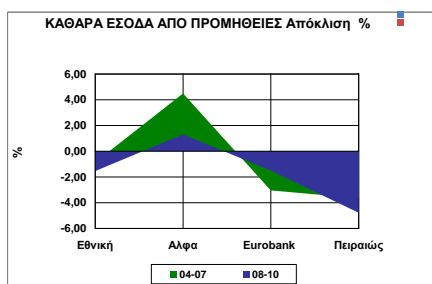
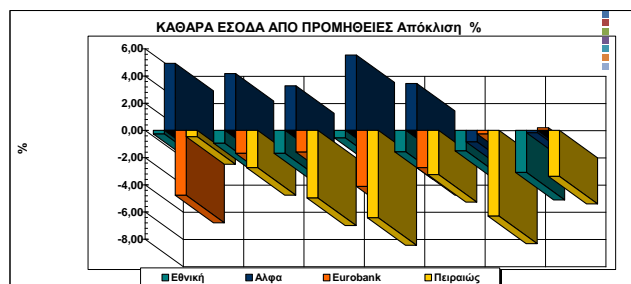
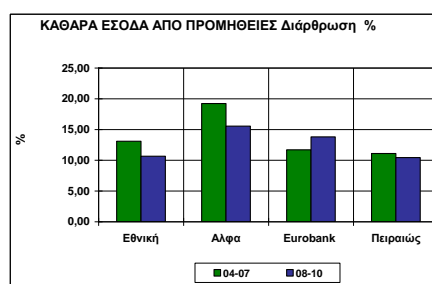
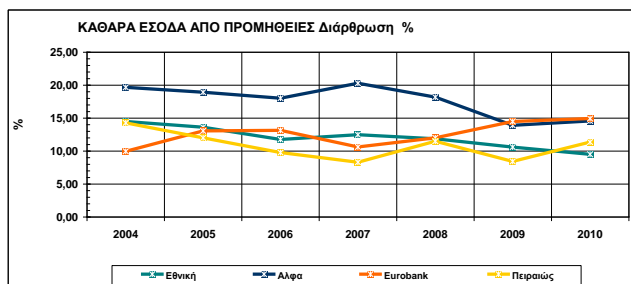
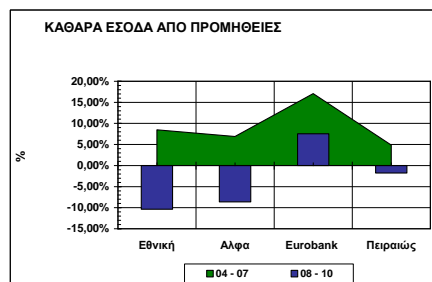
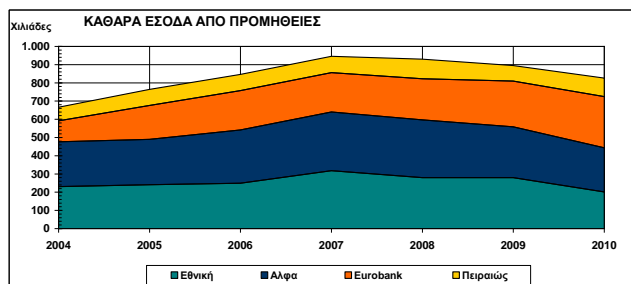
6.3.4.8 ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΤΟΚΟΥΣ

Σταθερή αυξητική πορεία μέχρι το 2008, καθίζηση το 2009 και μικρή ανάκαμψη το 2010

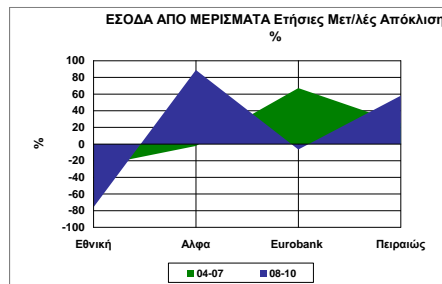
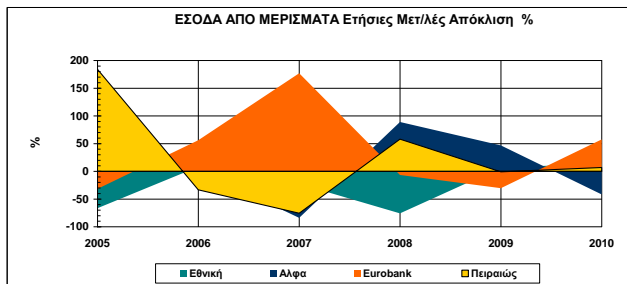
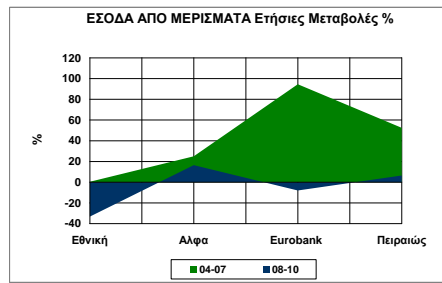
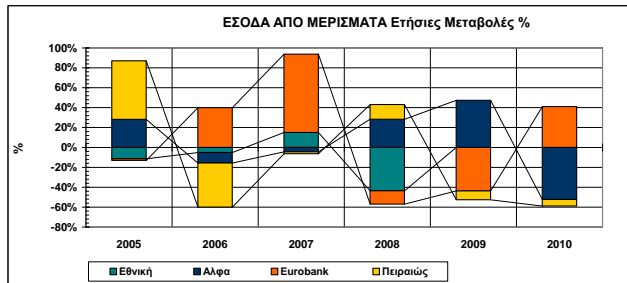
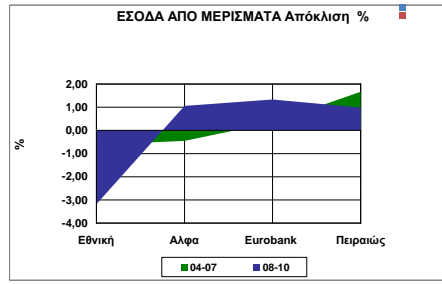
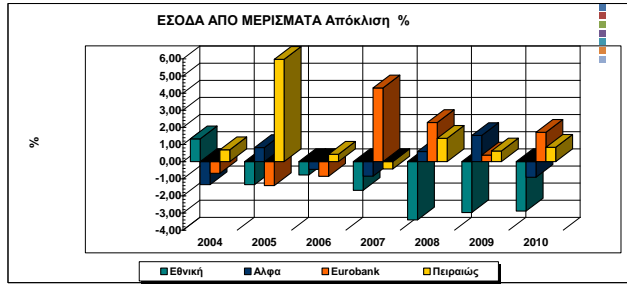
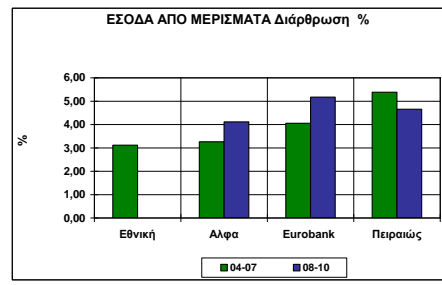
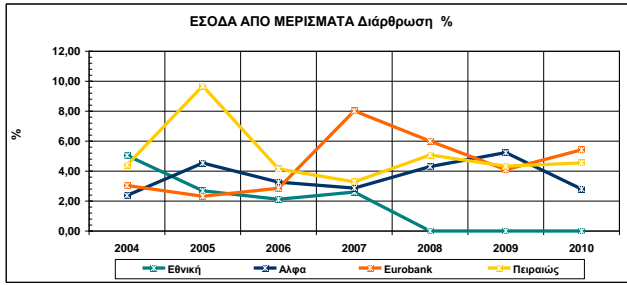
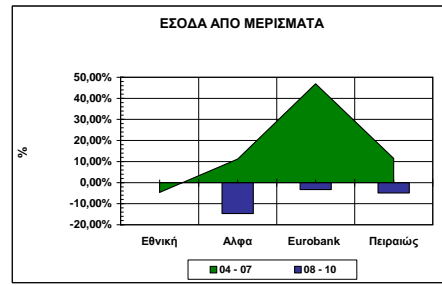
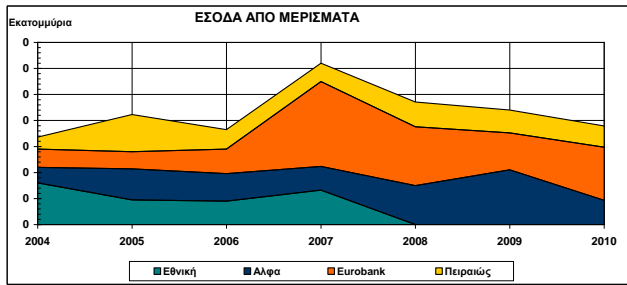
Ενδιαφέρουσα εσωτερική διάρθρωση είναι ότι για την Εθνική αποτελούν το 115% Eurobank το 72%

6.3.4.9 ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ

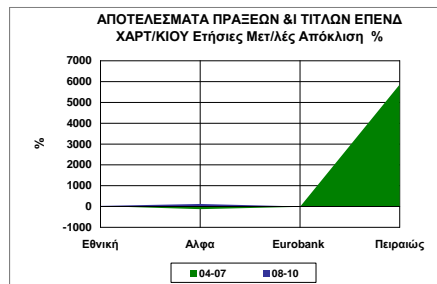
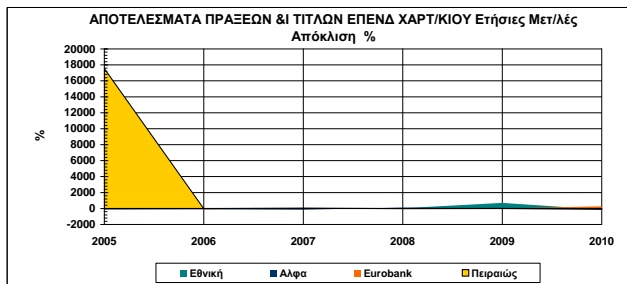
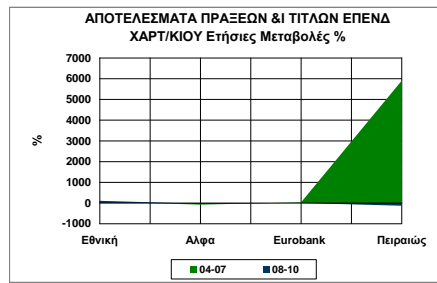
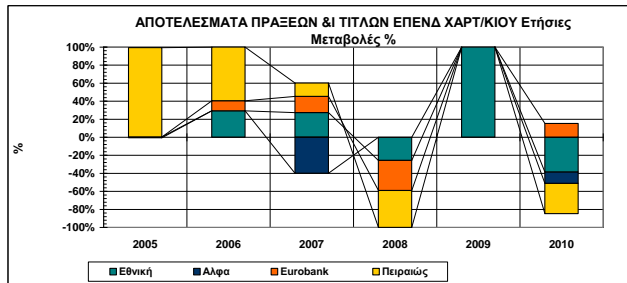
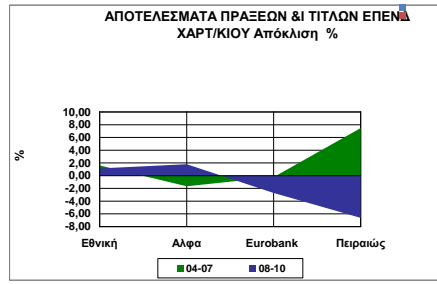
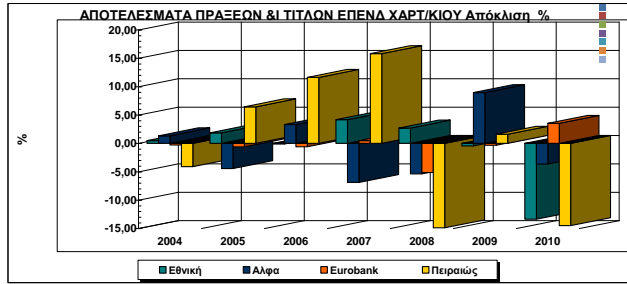
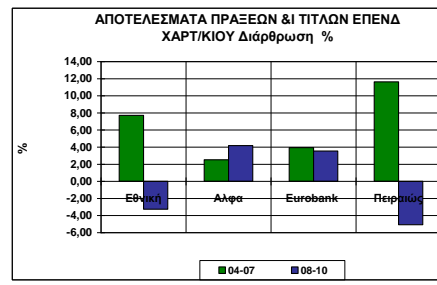
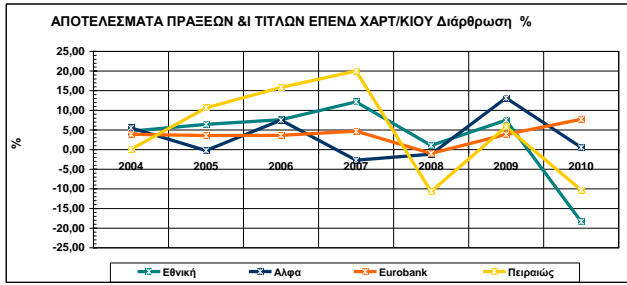
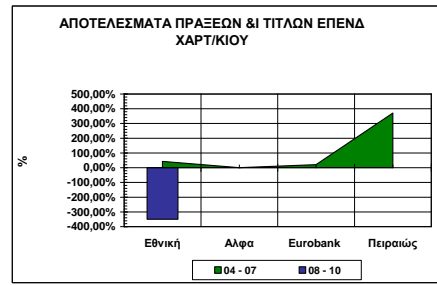
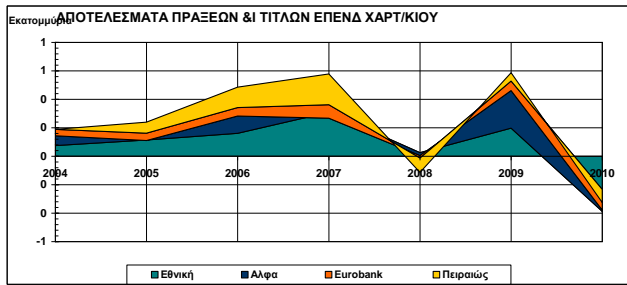

Αύξηση μέχρι το 2007 και μετά ήπια συρρίκνωση

6.3.4.10 ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

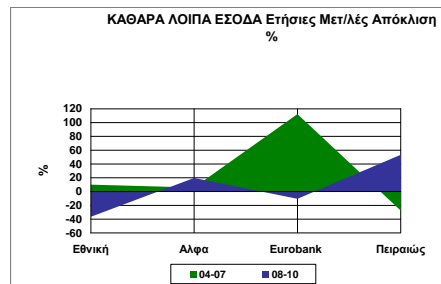
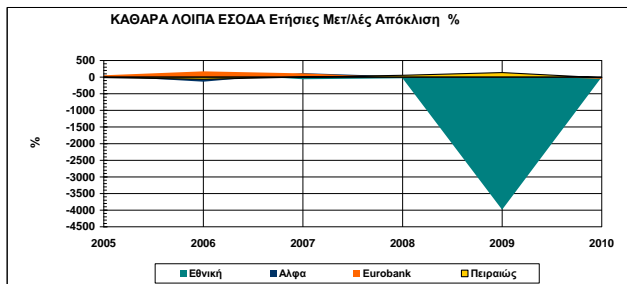
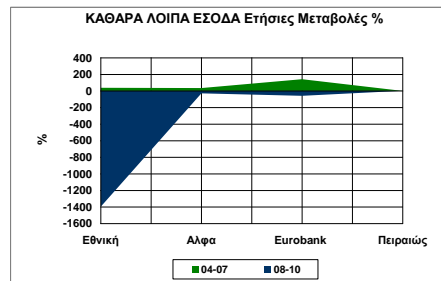
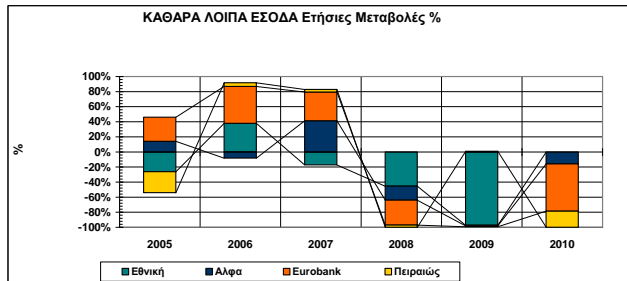
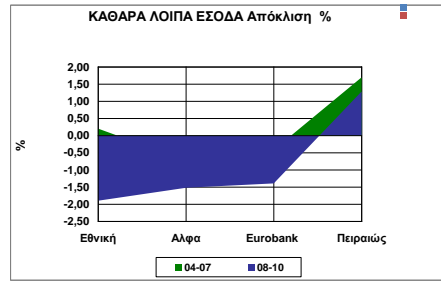
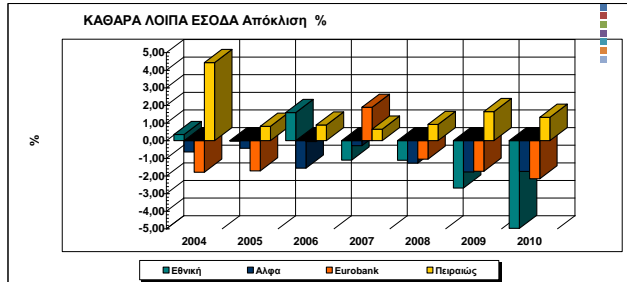
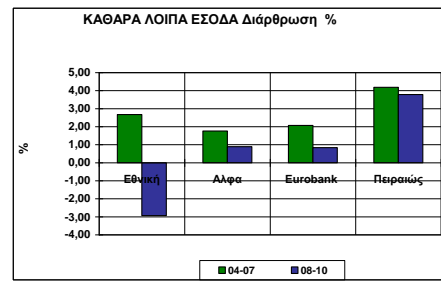
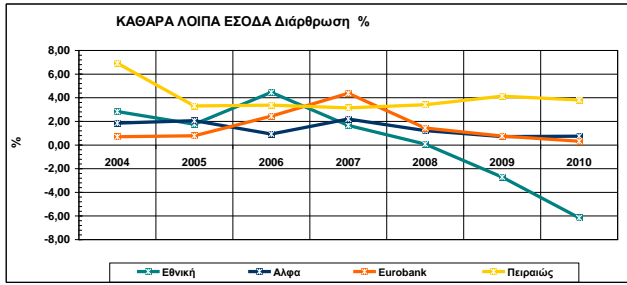
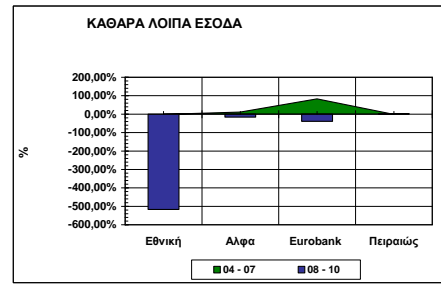
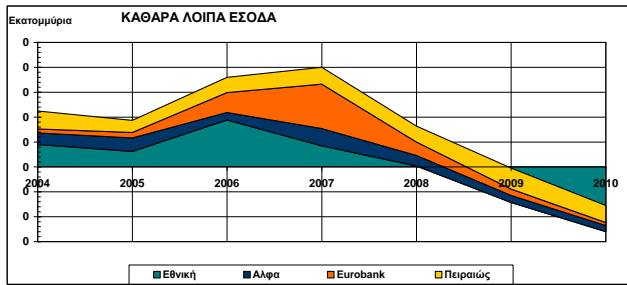

6.3.4.11 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΑΞΕΩΝ & ΤΙΤΛΩΝ ΕΠΕΝΔ ΧΑΡΤ/ΚΙΟΥ

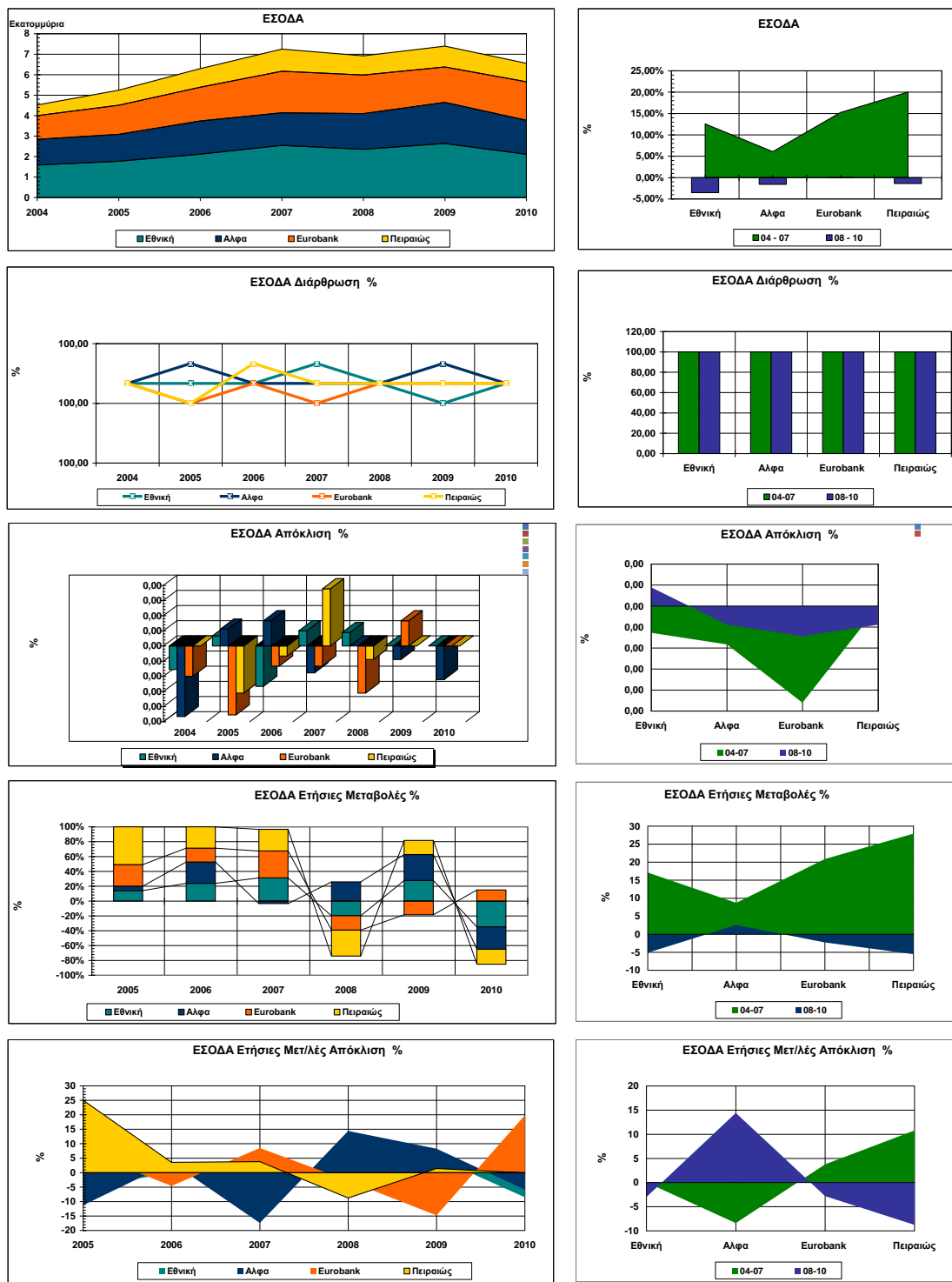

Ζημιές το 2008 και το 2010

6.3.4.12 ΚΑΘΑΡΑ ΛΟΙΠΑ ΕΣΟΔΑ

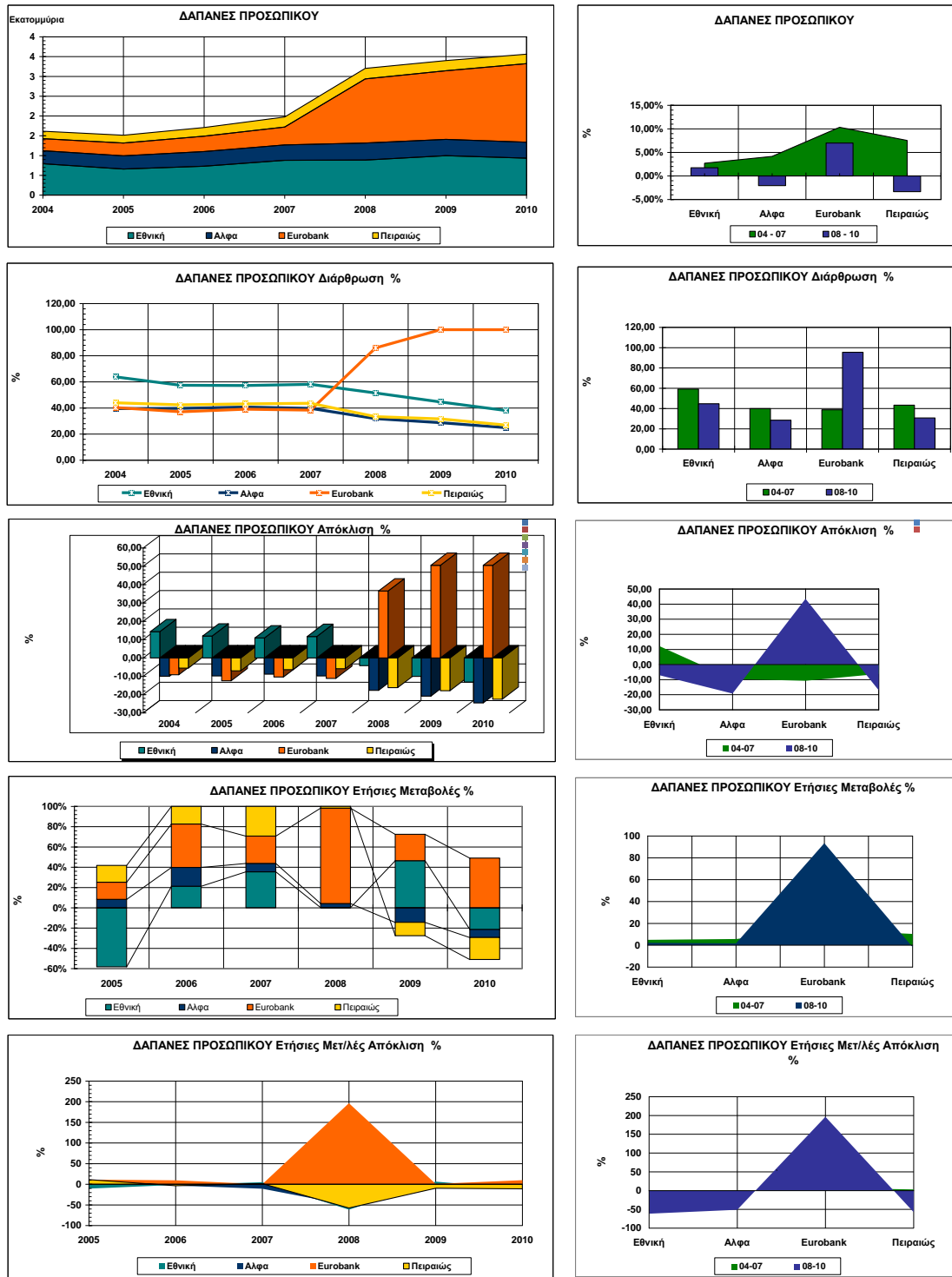

6.3.4.13 ΕΣΟΔΑ

Μέχρι το 2007 ρυθμός αύξησης 12,55%.
Μείωση 4,6% το 2008 και 11,34 το 2010

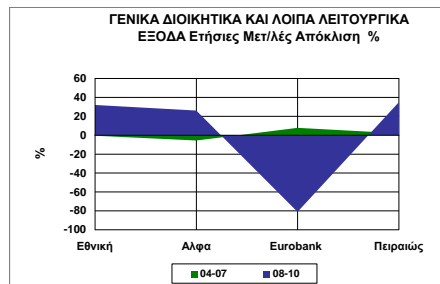
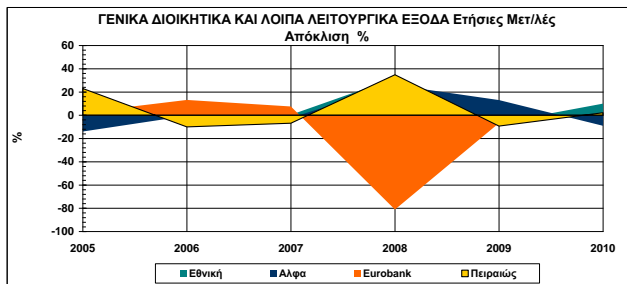
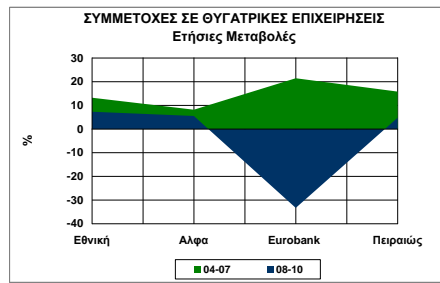
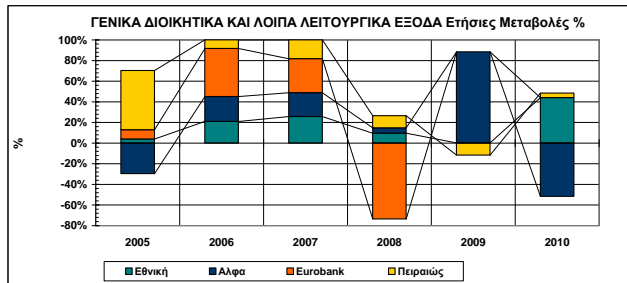
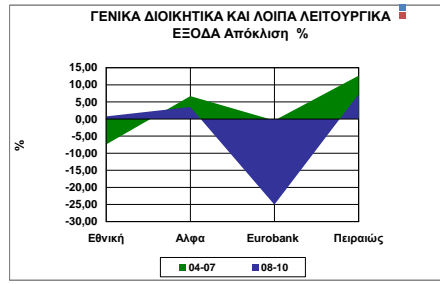
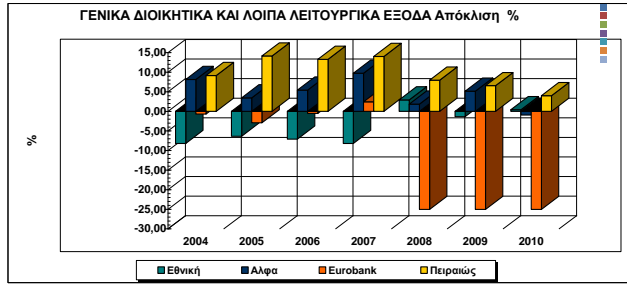
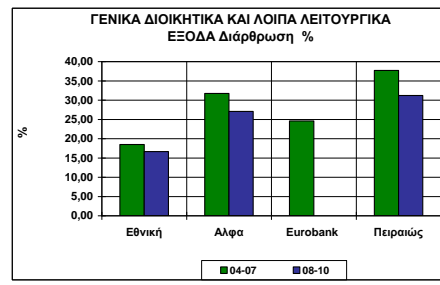
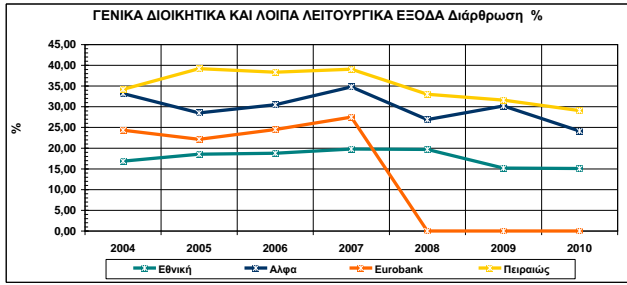
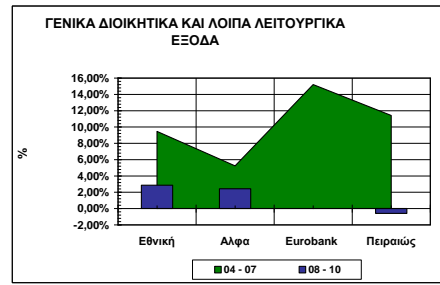
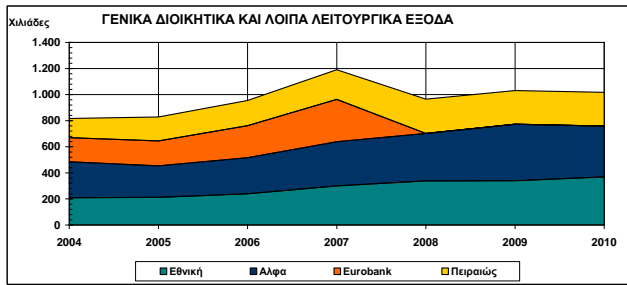
6.3.4.14 ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Ταχύτερη αύξηση το 2007 2008 συγκρατημένη 2009 -2010

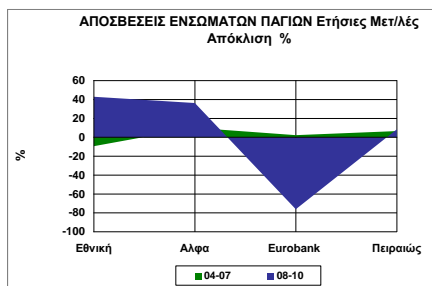
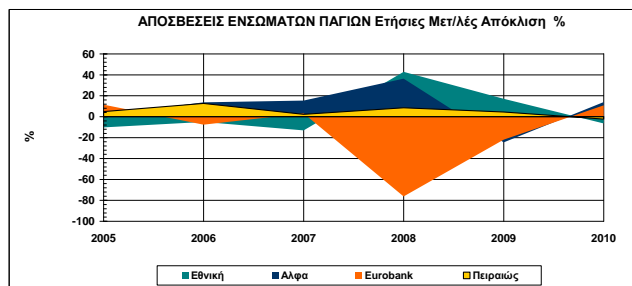
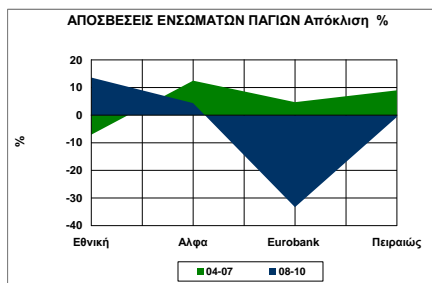
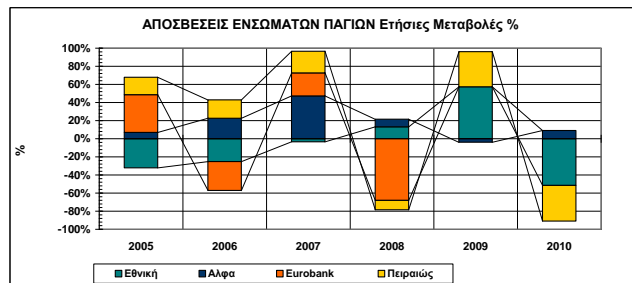
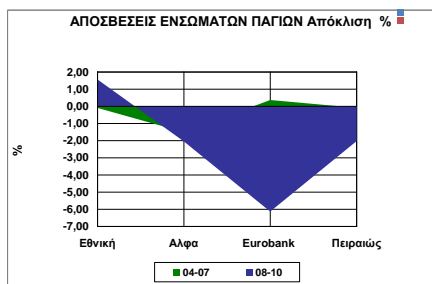
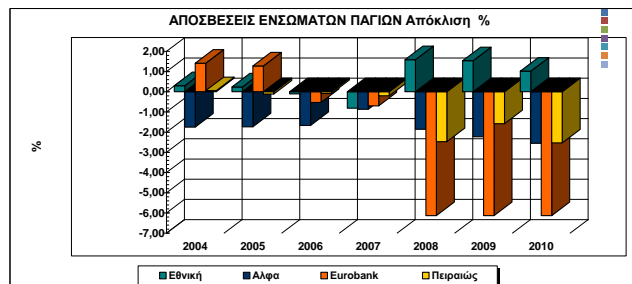
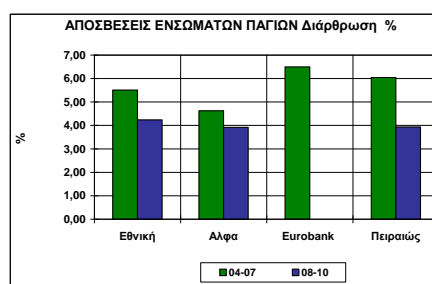
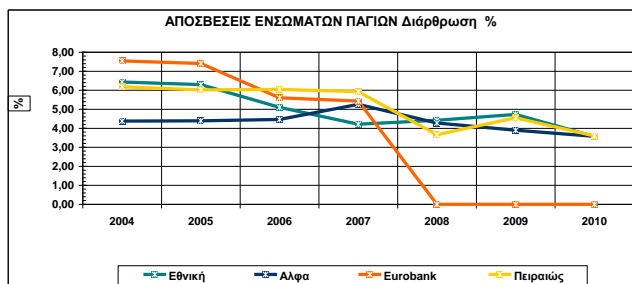
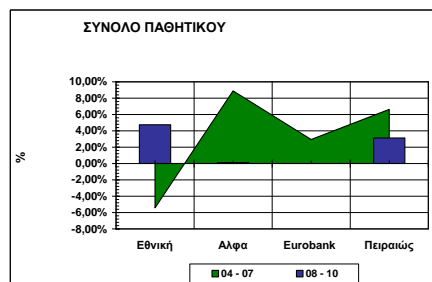
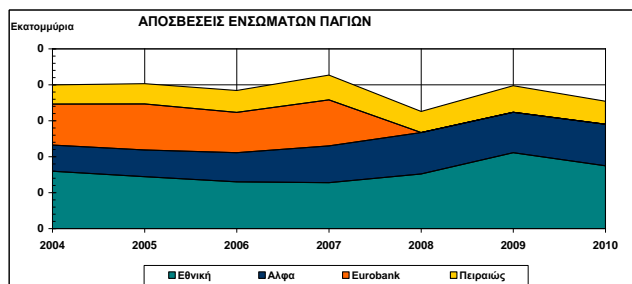
Η μεγάλη αύξηση στη Eurobank το 2008 οφείλεται στη συνένωση του Λ/Σ με τα γενικά – διοικητικά έξοδα

6.3.4.15 ΓΕΝΙΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΞΟΔΑ

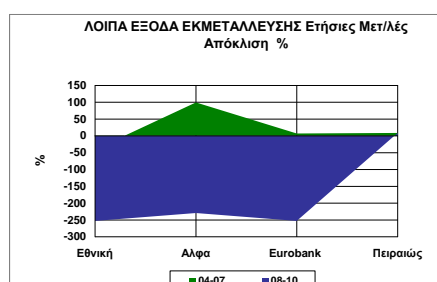
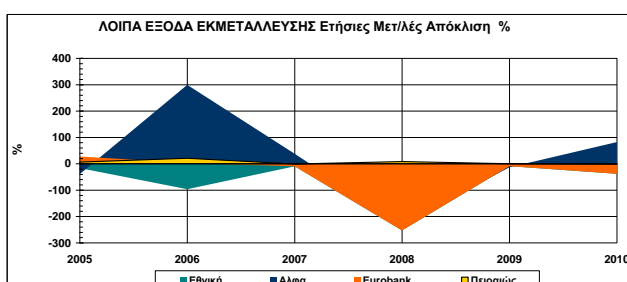
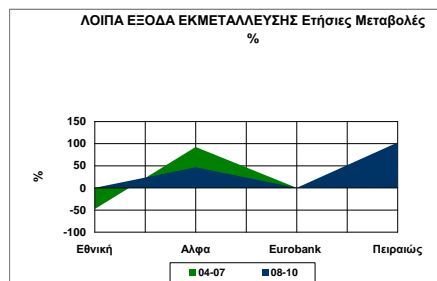
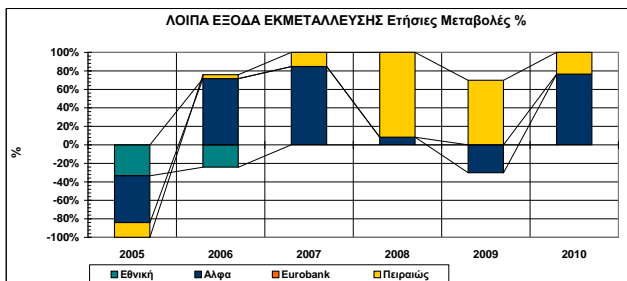
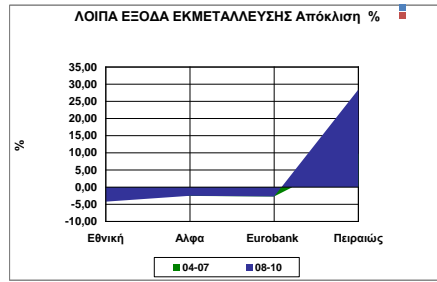
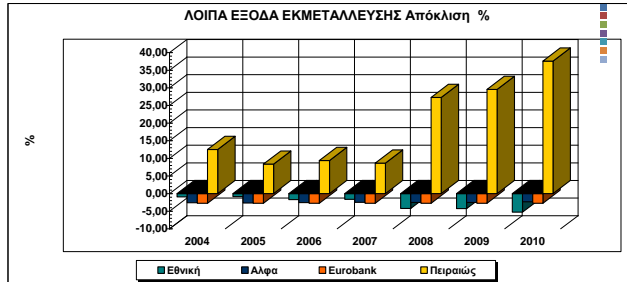
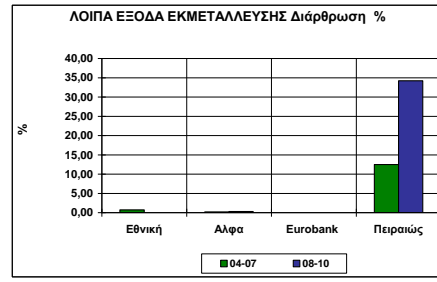
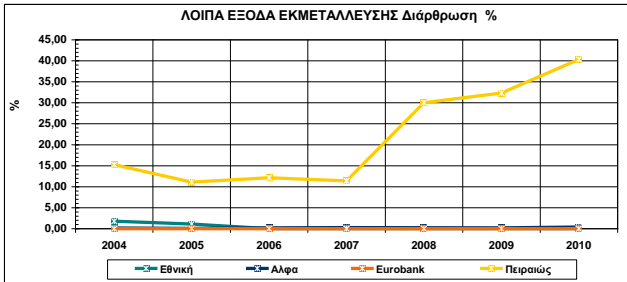
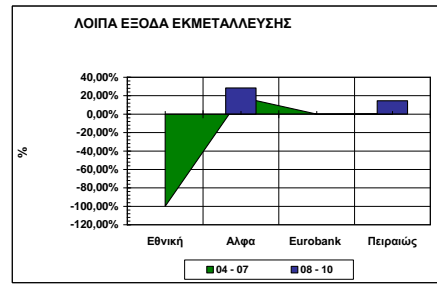
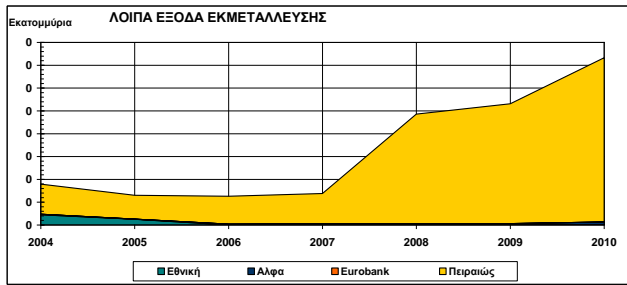

Επιβράδυνση το 2009 και μείωση το 2010

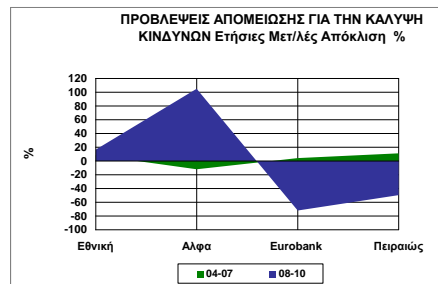
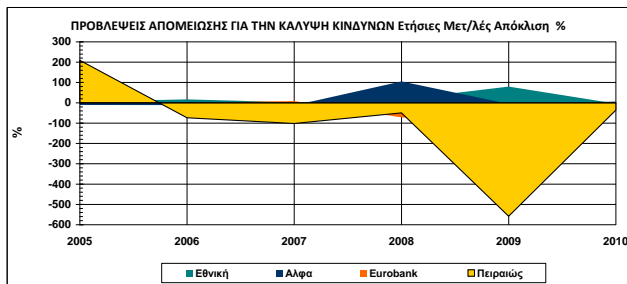
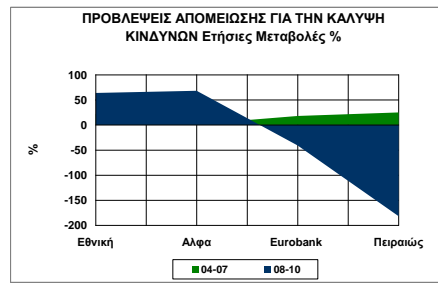
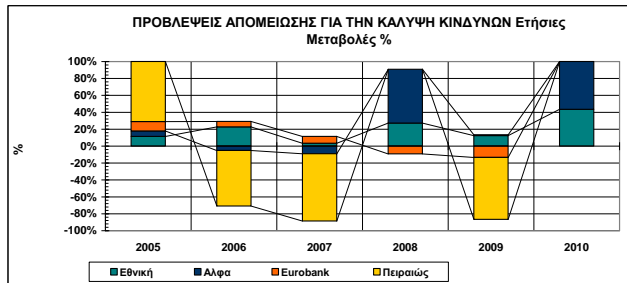
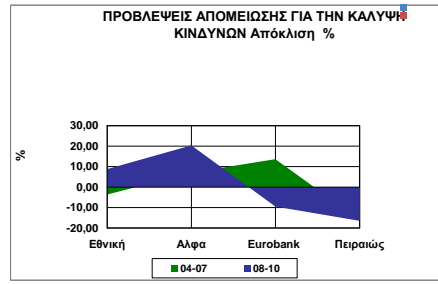
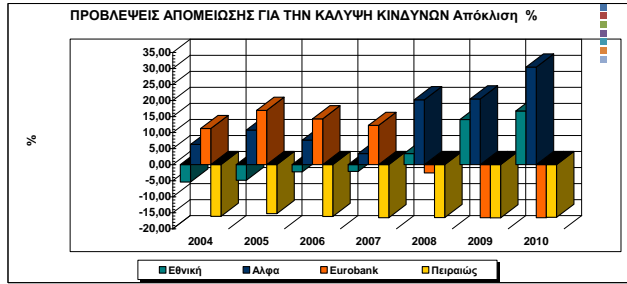
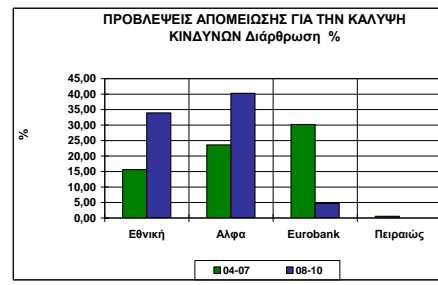
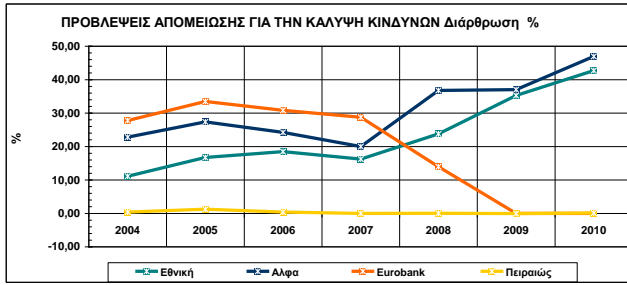
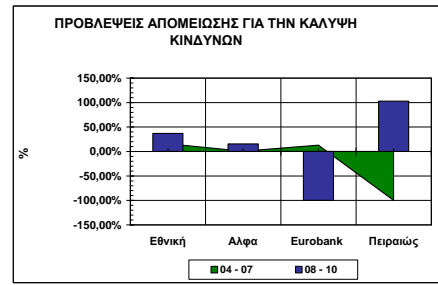
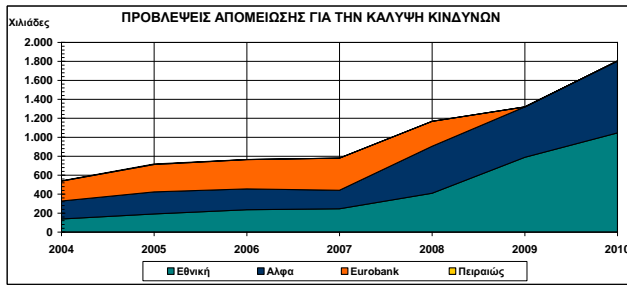
6.3.4.16 ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΝ ΠΑΓΙΩΝ

6.3.4.17 ΛΟΙΠΑ ΕΞΟΔΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

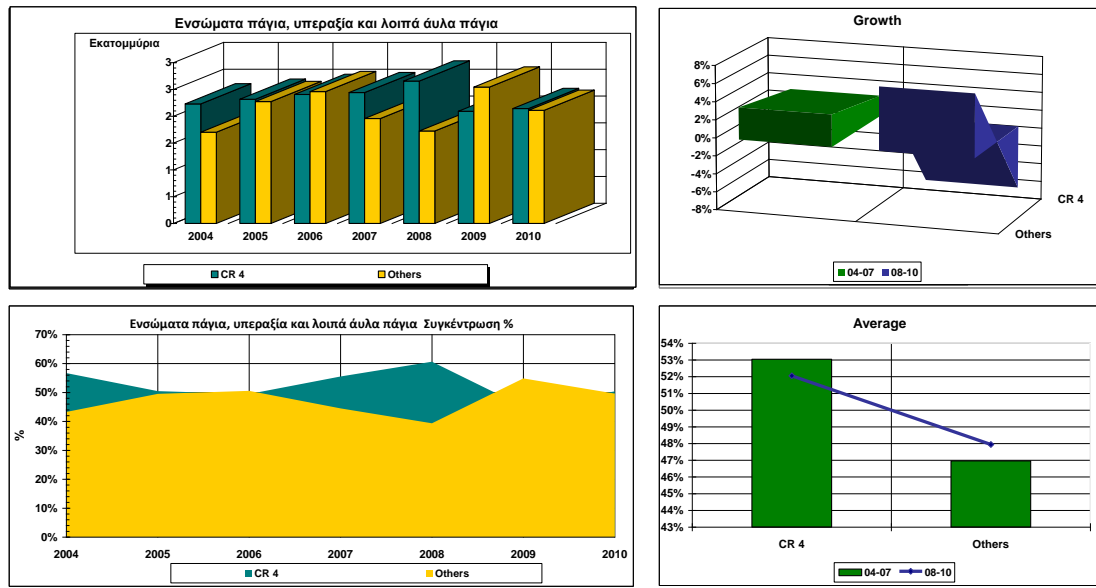
6.3.4.18 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΑΠΟΜΕΙΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΨΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Σταθερά αυξανόμενες προβλέψεις από την Εθνική και το 2010 από την Αλφα

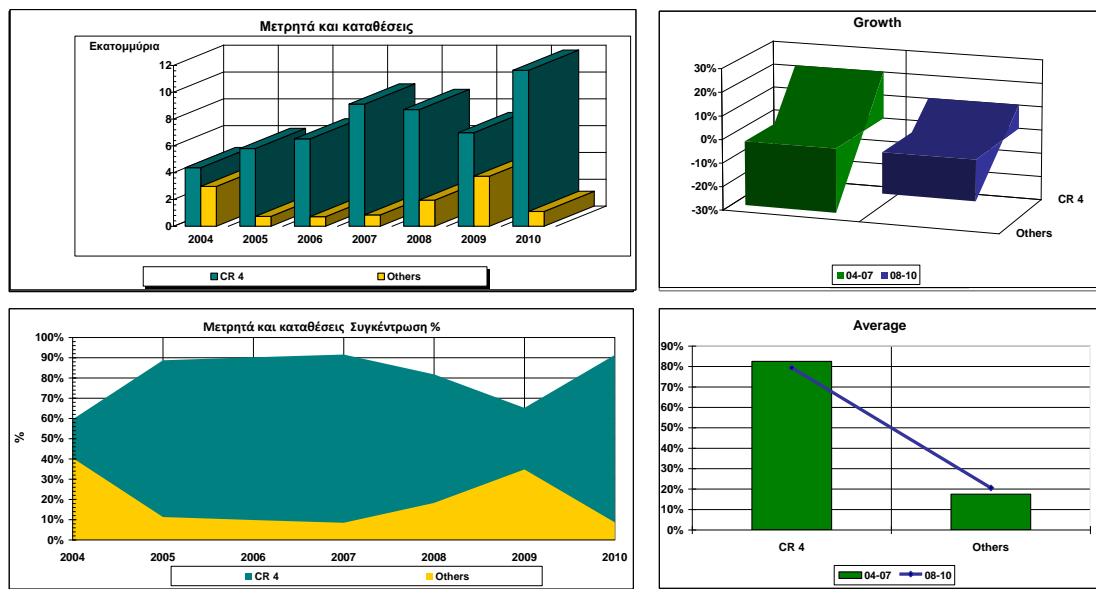
6.3.5 Συγκέντρωση Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος

6.3.5.1 Ενσώματα πάγια, υπεραξία και λοιπά άυλα πάγια

Επιτάχυνση συγκέντρωσης

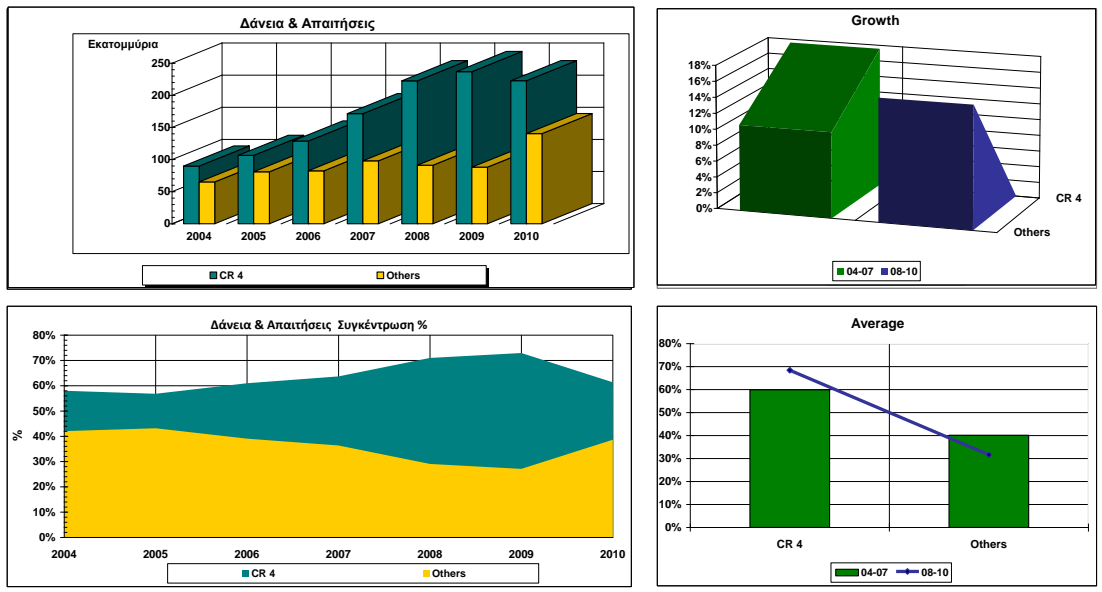
6.3.5.2 Μετρητά και καταθέσεις

Το 2010 επικρατεί ασφυξία CR4 έχει 91.3%.

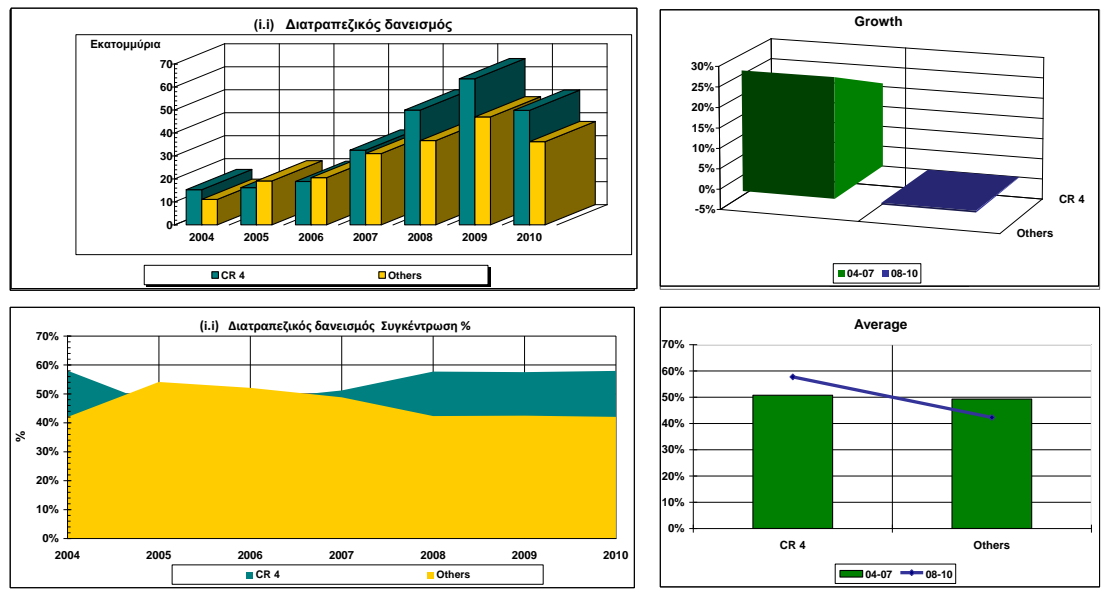
Το 2008 – 2009 η κατάσταση υνιά καλύτερη για τις μικρές Τράπεζες

6.3.5.3 Δάνεια & Απαιτήσεις

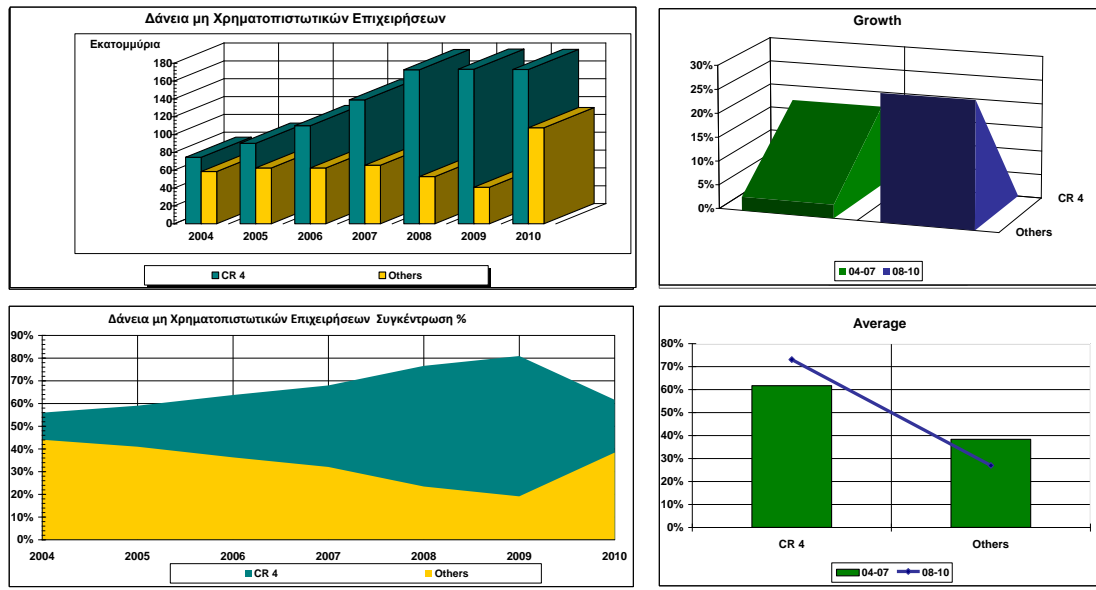
Συγκέντρωση από 57% σε 61% Το 2009 είχε φτάσει 79%

6.3.5.4 Διατραπεζικός δανεισμός

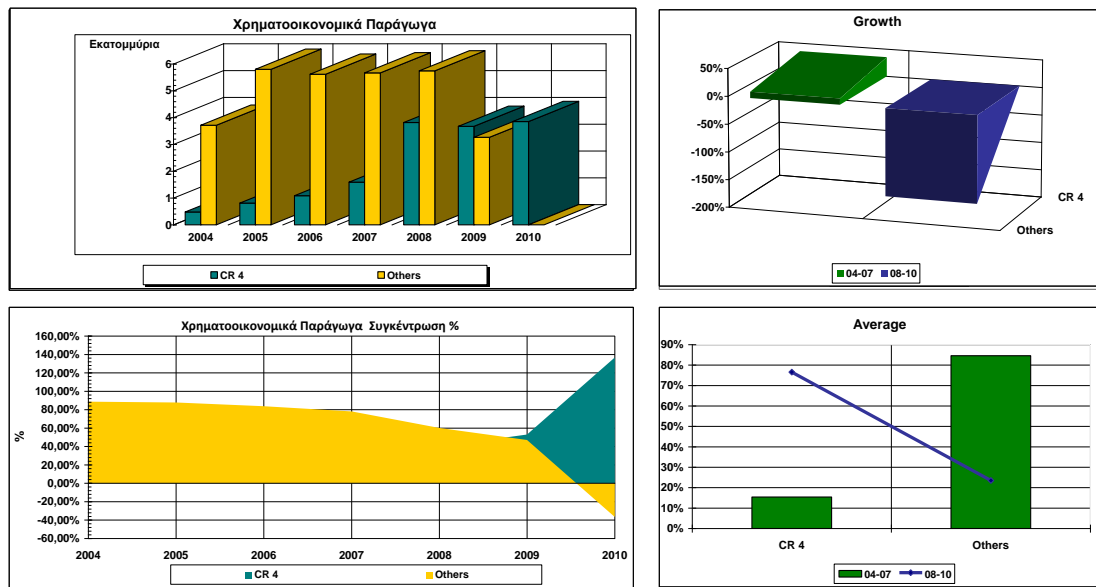
Σε επίπεδα κάτω του 60% οφείλεται στις θυγατρικές ξένων Τραπεζών

6.3.5.5 Δάνεια προς πελάτες εκτός πιστωτικών ιδρυμάτων

Συγκέντρωση από 55 σε 61 2009 81%

6.3.5.6 Χρηματοοικονομικά Παράγωγα

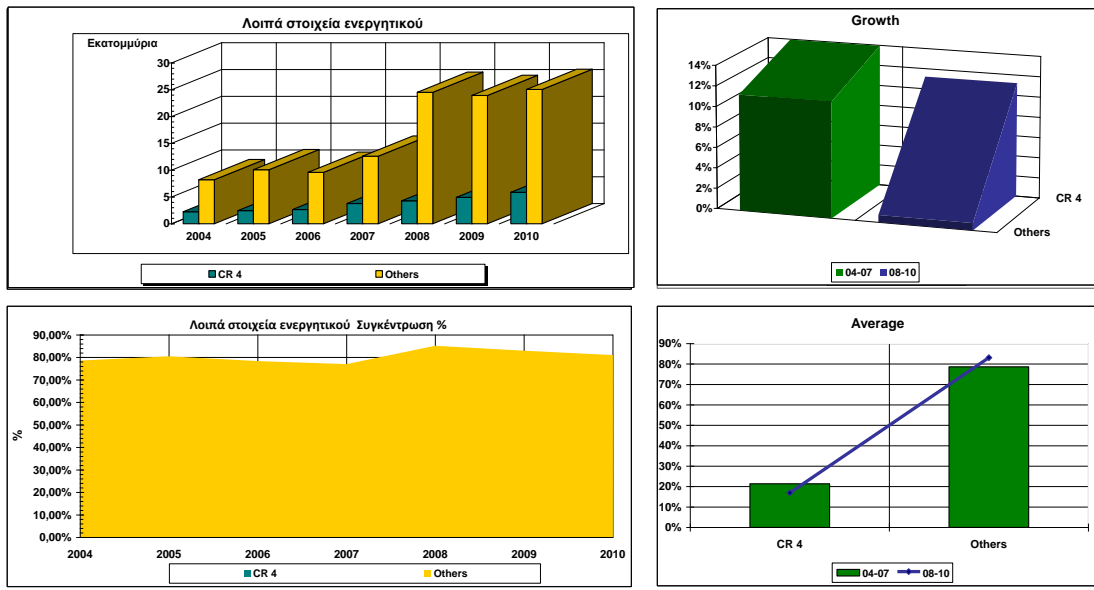

Μέχρι το 2007 χρήση μικρή χρήση από CR4

Το 2010 αντίστροφη εικόνα

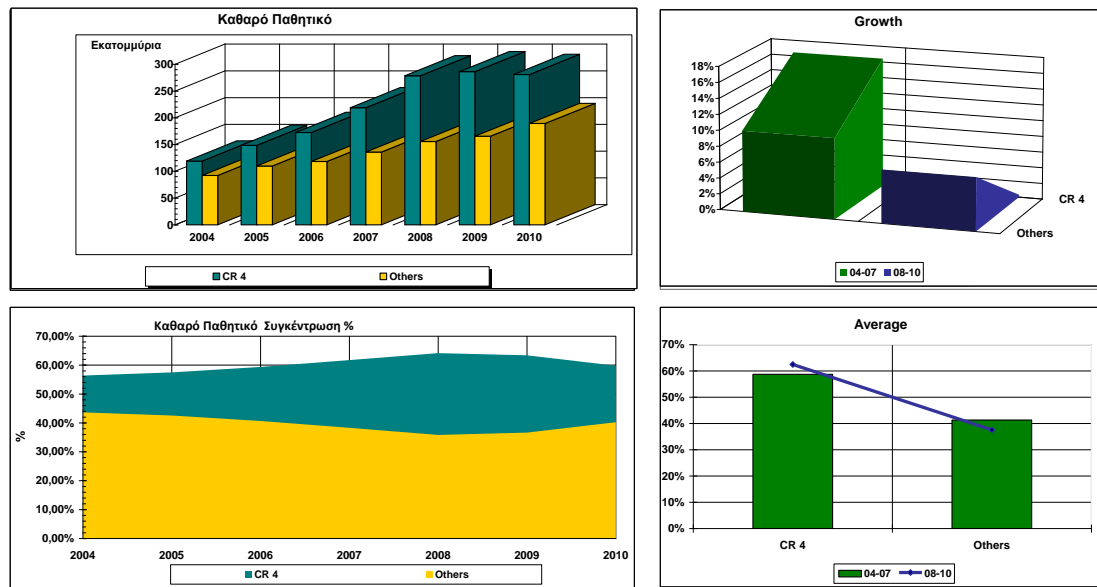
Πιθανό σφάλμα λόγω διαφορετικής ταξινόμησης

6.3.5.7 Λοιπά στοιχεία ενεργητικού

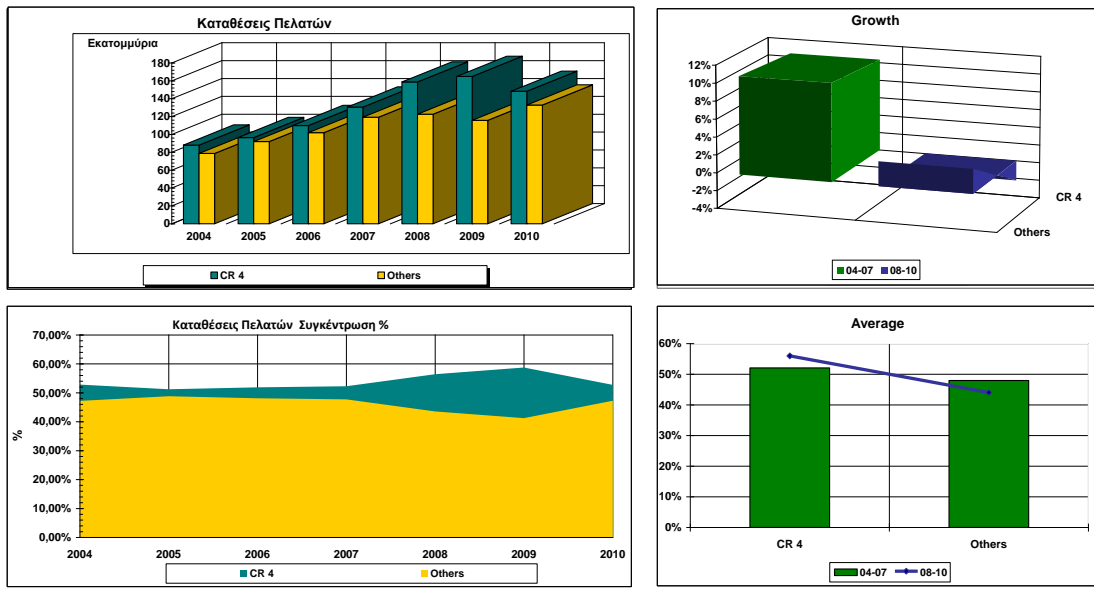
Μείωση Συγκέντρωσης

6.3.5.8 Καθαρό Παθητικό -Υποχρεώσεις

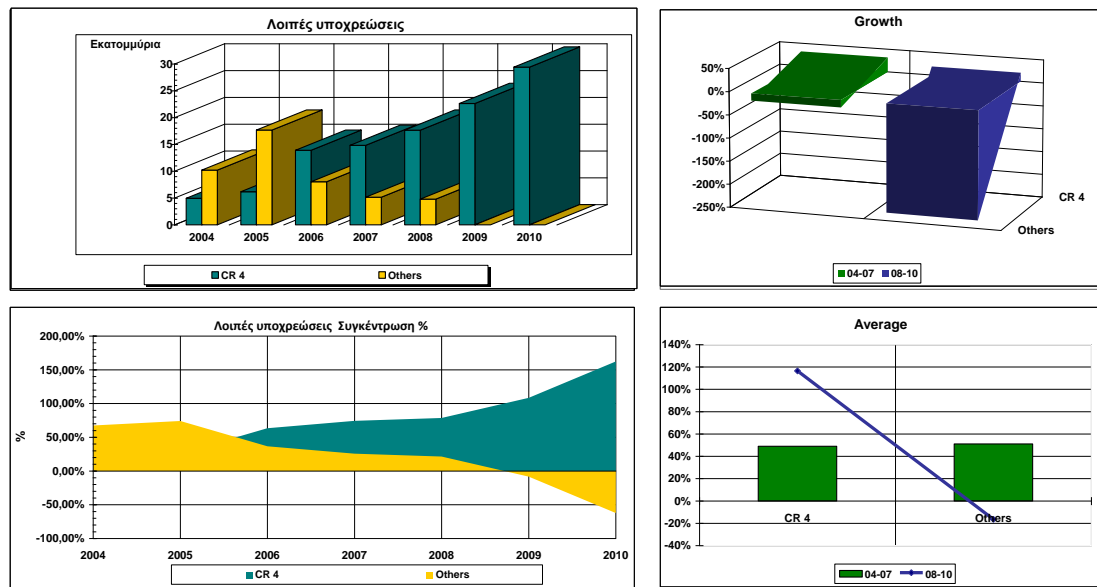
Αύξηση Συγκέντρωσης

6.3.5.9 Καταθέσεις- ρέπος

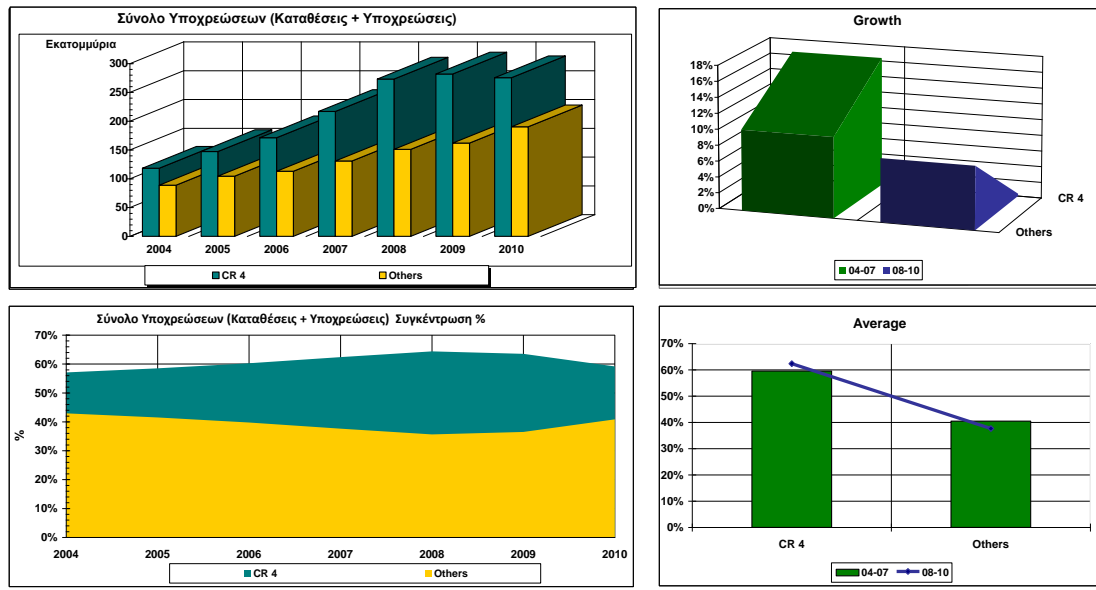

Αύξηση συγκέντρωσης

6.3.5.10 Λοιπές υποχρεώσεις

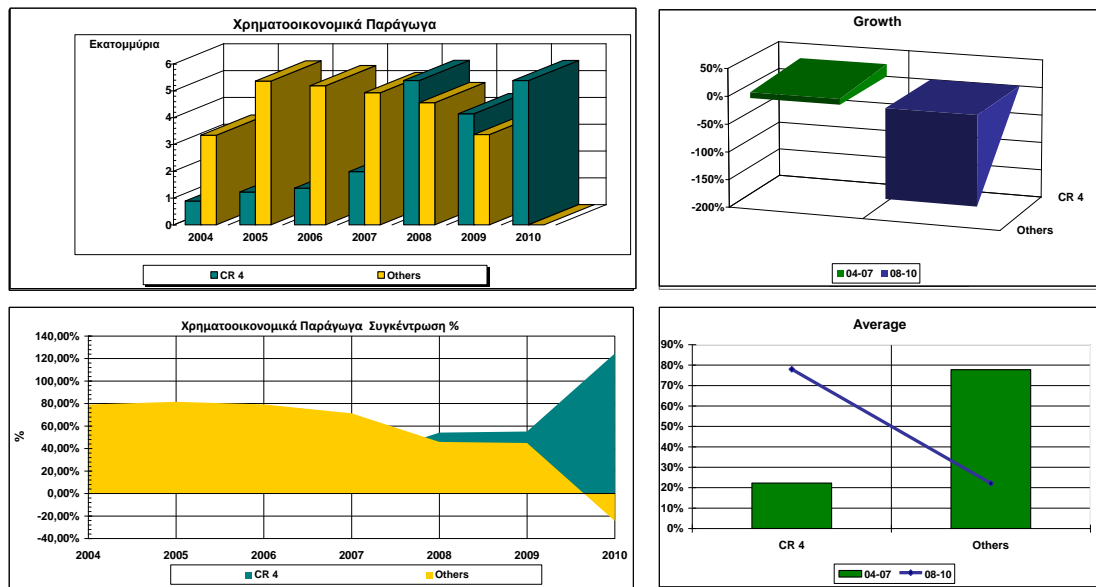

6.3.5.11 Σύνολο Υποχρεώσεων

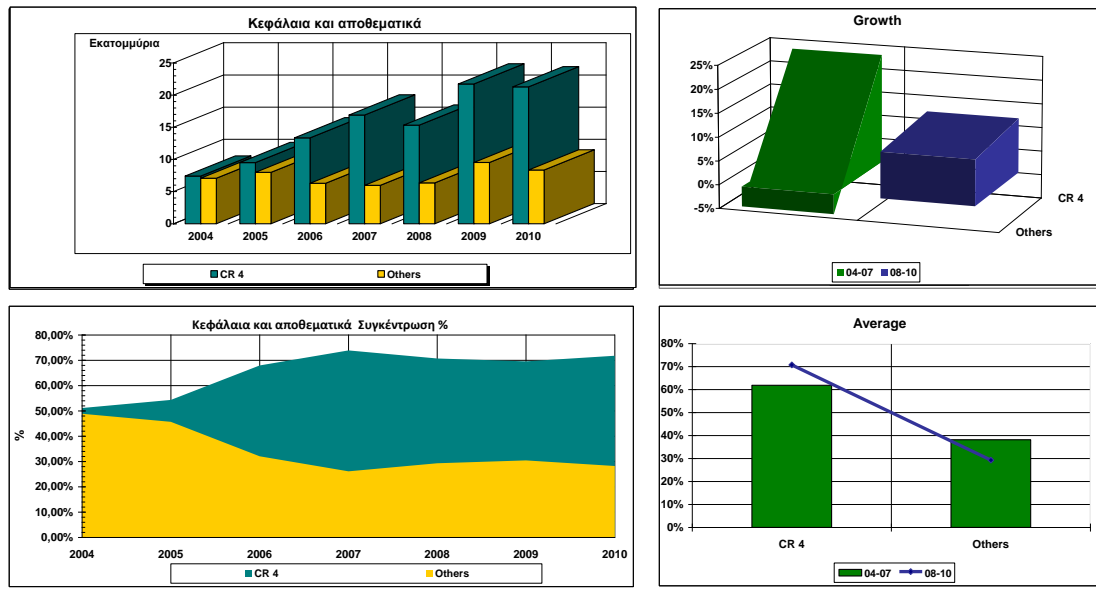
Αύξηση Συγκέντρωσης

6.3.5.12 Χρηματοοικονομικά Παράγωγα

Συγκέντρωση μετά το 2008

6.3.5.13 Κεφάλαια και αποθεματικά

Σημαντική Αύξηση Συγκέντρωσης

6.4 Συμπεράσματα Ερευνητικής Εργασίας

Η σφοδρότητα και η επέλαση των συνεπειών της οικονομικής κρίσης, που ουσιαστικά συνέπεσε με την εφαρμογή του Νέου θεσμικού Πλαισίου δεν επιτρέπει την ασφαλή εξαγωγή συμπερασμάτων όσον αφορά το βαθμό επίδρασης του νέου θεσμικού πλαισίου ή της οικονομικής κρίσης σχετικά με τη διαμόρφωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος, στην εξέλιξη των τραπεζών αλλά και στον τρόπο άσκησης της εποπτείας τα επόμενα χρόνια

Η παράλληλη όμως έναρξη των προβλημάτων από την οικονομική κρίση το 2008 και η επιδείνωση της τα επόμενα χρόνια, απαιτούν πολλά περισσότερα από τα διαθέσιμα στοιχεία για να προσδιορισθεί και να εκτιμηθεί σε ποιο βαθμό μεταβλήθηκε η περιουσιακή διάρθρωση και τα αποτελέσματα των Τραπεζών εξ αιτίας του κανονιστικού πλαισίου και σε πιο βαθμό η εξέλιξη των μεγεθών οφείλεται σε εξωγενή αίτια, με τελικό ζητούμενο την αποτίμηση του ρόλου του θεσμικού πλαισίου στην αντιμετώπιση της ίδιας της οικονομικής κρίσης.

Ο ισχυρισμός αυτός επαληθεύατε από ένα εκ των κυριότερων ευρημάτων Έχει αυξηθεί ο βαθμός συγκέντρωσης CR4 του ελληνικού τραπεζικού Συστήματα ιδιαίτερα μετά το 2008, σε όλες τις παραμέτρους που μετρήθηκαν Σύνολο Ενεργητικού, Πάγια, α Μετρητά και Καταθέσεις, Δάνεια και Απαιτήσεις, Καταθέσεις Πελατών, καταθέσεις πελατών, Μετρητά και Κεφάλαια και αποθεματικά.

Σε ποιο βαθμό αυτό οφείλεται στο νέο θεσμικό πλαίσιο και σε ποιο στην οικονομική κρίση, όταν σε περιόδους έλλειψης εμπιστοσύνης και αβεβαιότητας η κοινή λογική λέει ότι ο μεγαλύτερος οργανισμός

κινδυνεύει λιγότερο, για σε τελική ανάλυση επικρατεί το δόγμα του πολύ μεγάλου για να καταρρεύσει

Στη συνέχεια καταγράφονται οι μεταβολές που υπέστησαν κρίσιμα μεγέθη του ισολογισμού, της εκμετάλλευσης και των αποτελεσμάτων των τεσσάρων μεγαλύτερων Τραπεζών, και κατά το μεγαλύτερο ποσοστό μπορούν να αποδοθούν στην υφιστάμενη κρίση και κατά δεύτερο λόγο στη εφαρμογή του νέου θεσμικού πλαισίου

6.4.1 Επιπτώσεις στη Εξέλιξη

Τα μεγέθη είναι κατά σειρά Μέση ετήσια μεγέθυνση (συρρίκνωση) μέχρι το 2007 και μετά 2008, 2009 και 2010

6.4.1.1 Γενική Εικόνα

Σύνολο Ενεργητικού

16,84	24,66	4,77	(1,62)
-------	-------	------	--------

Δάνεια και Απαιτήσεις

16,86	24,38	0,30	0,18
-------	-------	------	------

Υποχρεώσεις προς πελάτες (καταθέσεις

10,35	21,54	3,90	(10,07)
-------	-------	------	---------

Υποχρεώσεις προς Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα

21,05	75,47	13,06	24,38
-------	-------	-------	-------

6.4.1.2 Ενεργητικό

Ταμειακά Διαθέσιμα

20,19	(4,46)	(19,84)	66,67
-------	--------	---------	-------

Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων

20,75	53,66	27,34	(21,68)
-------	-------	-------	---------

Υπάρχει στρέβλωση το 2008 εξαιτίας ποσού 15εκ € που αφορούν καταθέσεις της Eurobank σε θυγατρικές

Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα

35,20	140,02	(3,64)	4,82
-------	--------	--------	------

Χρηματοοικονομικά Περιουσιακά στοιχεία προς πώληση

25,49 4,28 (31,73) (33,59)

Συμμετοχές σε θυγατρικές Επιχειρήσεις

29,14 (0,54) 12,29 3,34

Ενσώματα Πάγια, Άυλα στοιχεία και Υπεραξίες

0,57 6,02 (27,12) (0,98)

6.4.1.3 Παθητικό

Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα

22,27 171,67 (23,01) 29,84

Λοιπές δανειακές Υποχρεώσεις

37,67 9,00 (23,77) (38,32)

6.4.1.4 Ίδια Κεφάλαια

Μετοχικό Κεφάλαιο

11,70 4,72 39,68 2,35

Έκδοση μετοχών υπέρ το Άρτιο

52,88 (4,0) 29,68 24,40

Αποθεματικά και Αποτελέσματα εις Νέο

21,41 (34,64) 22,65 (61,06)

Ίδια Κεφάλαια

21,49 (9,38) 36,71 (2,2)

6.4.1.5 Εκμετάλλευση και Αποτελέσματα

Έσοδα – Έξοδα Εκμετάλλευσης – Φόροι

28,89 (93,64) 387,84 (367,84)

Έσοδα από Τόκους

11,44 10,91 (1,6) 4,37

Έσοδα από Προμήθειες

9,17 (1,66) (3,80) (7,70)

Έσοδα από Μερίσματα

16,59 (24,07) (6,58) (13,90)

Συνολικά Έσοδα

12,55 (4,57) 6,84 (11,34)

Δαπάνες Προσωπικού

5,14 62,29 6,15 4,76 (το 2008 η Eurobank
συνένωσε τους Λ/Σ δαπάνες προσωπικού, Διοικητικά και γενικά έξοδα)

Γενικά διοικητικά και Λειτουργικά έξοδα

9,87 (18,90) 6,74 (1,24)

Προβλέψεις για την Κάλυψη Κινδύνων

9,66 49,71 13,06 36,70

6.4.2 Επιπτώσεις στη Διάρθρωση

Διάρθρωση % κατά σειρά το 2004 - 2008 – 2009 - 2010

6.4.2.1 Ενεργητικό

Ταμειακά Διαθέσιμα

3,45 2,96 2,27 3,85

Απαιτήσεις κατά Χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων

12.09 - 17.00 20,66 16,48

Χρηματοοικονομικά Περιουσιακά στοιχεία

11,57 2,87 3,56 3,27

Χρηματοοικονομικά Περιουσιακά στοιχεία προς πώληση

6,21 6,91 4,50 3,05

Ενσώματα Πάγια Στοιχεία, Υπεραξίες Άυλα Πάγια

1,71 0.80 0.56 0.56

6.4.2.2 Παθητικό

Υποχρεώσεις προς Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα

12,09 19,48 21,44 27,15

Υποχρεώσεις προς Πελάτες (Καταθέσεις Πελατών)

73,95 56,98 57,62 52,78

Λοιπές Δανειακές Υποχρεώσεις (Τιτλοποιήσεις)

7,67 12,84 9,52 5,98

Της Κεφαλικής Διάρθρωσης			
Μετοχικού Κεφαλαίου			
61,08	48,12	47,41	49,53
Αποθεματικά			
27,63	18,98	16,40	6,52
Ίδια Κεφάλαια προς Σύνολο Ενεργητικού			
5,85	5,21	7,06	7,04

6.4.2.3 Ροές

Έναρξης Περιόδου (Έμμεση ένδειξη ρευστότητας αποτελεσματικότητας				
96,41	110,36	70,53	100,27	(2006 70,84)
Στα συμμετοχή του αποτελέσματος της εκμετάλλευσης				
12,19	1,04	3,67	-8,10	
Στα Διανεμηθέντα μερίσματα				
8,39	6,27	0,68	0,36	

6.4.2.4 Έσοδα

Τόκοι			
74,88	83,62	77,01	90,66α
Προμήθειες			
14,74	13,44	12,11	12,60
Πράξεις επενδυτικού χαρτοφυλακίου			
4,18	(1,68)	7,94	(4,97)

6.4.2.5 Έξοδα

Δαπάνες Προσωπικού			
49,54	55,67	54,66	51,32
Διοικητικά Έξοδα			
25,05	16,78	16,56	14,66
Αποσβέσεις			
6,13	2,83	3,19	2,55

Προβλέψεις

16,54 20,29 21,22 26,00

6.4.3 Επιπτώσεις στη συγκέντρωση Τραπεζικού Συστήματος

Συγκέντρωση % κατά σειρά το 2004 - 2008 – 2009 - 2010

Σύνολο ενεργητικού

56,01 64,46 63,76 60,47

Πάγια και Υπεραξίας

56,72 60,66 45,13 50,38

Ταμειακά διαθέσιμα

59,55 81,75 65,18 91,37

Διατραπεζικός δανεισμός

58,01 57,68 57,52 57,93

Δάνεια προς μη Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς

55,97 76,55 80,89 61,62

Υποχρεώσεις

56,35 64,15 63,36 59,76

Καταθέσεις πελατών

52,81 56,42 58,76 52,73

Κεφάλαια και Αποθεματικά

51,11 70,71 69,54 71,81

6.5 Προτάσεις στις προκλήσεις

Το νέο διεθνές περιβάλλον αβεβαιότητας και αυξημένου ρίσκου που διαμορφώνεται επιβάλλει τη λήψη αποφάσεων και μέτρων σε ένα ευρύτατο φάσμα της χρηματοπιστωτικής λειτουργίας.

Ενδεικτικά αναφέρω τομείς και δραστηριότητες που χρήζουν επείγουσας αντιμετώπισης

Να επανεξετασθούν και να περιορισθούν οι βραχυχρόνιες κερδοσκοπικές κινήσεις κεφαλαίων διεθνώς, μέσω αποτελεσματικότερης εποπτείας και αυστηρών κανόνων διαχείρισης

Να τεθούν φραγμοί στις μορφές θεσμικής διαχείρισης που είναι έντονα κερδοσκοπικές με χρήση δανειακών κεφαλαίων, όπως τα hedge funds.

Να δημιουργηθούν μηχανισμοί ελέγχου και παρέμβασης στη συμπεριφορά off shore κεφαλαίων, τα οποία στερούν φορολογικούς πόρους τους προϋπολογισμούς και τις δαπάνες σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο

Να υπάρξουν παρεμβάσεις σε επίπεδο διεθνών οργανισμών και Ευρωπαϊκής Ένωσης για την βελτίωση και εξορθολογισμό των θεσμικών πλαισίων κινδύνου, μέσα στα οποία θα μπορούν να κινούνται τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, έτσι ώστε να περιορίζονται οι κίνδυνοι χρεοκοπίας από ανεξέλεγκτα επιχειρηματικά ρίσκα αλλά και η δημιουργία κανόνων διαφάνειας στις συγχωνεύσεις - εξαγορές για την αποτροπή μονοπωλιακών και ολιγοπωλιακών καταστάσεων.

Παράλληλα, όμως, οι χώρες πρέπει να θωρακίσουν τις οικονομίες τους με την εφαρμογή της κατάλληλης οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής που διασφαλίζουν αφ' ενός ικανοποιητικούς όρους ανάπτυξης και μακροοικονομικής σταθερότητας, και αφ' ετέρου κοινωνική συνοχή

6.6 Επίλογος

Η παγκόσμια οικονομική κρίση έδειξε με μεγάλη ενάργεια ότι η πλημμυλής εποπτεία και ο έλεγχος από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές όλου του χρηματοπιστωτικού συστήματος, η εμμονή στην αυτορύθμιση και απορρύθμιση των αγορών και οι χαλαρές μορφές εταιρικής διακυβέρνησης όχι μόνο δεν βοήθησαν στην μείωση των συνεπειών της κρίσης, αλλά μάλλον συνετέλεσαν στη πιθανή μετεξέλιξη του προβλήματος από πρόβλημα του τραπεζικού συστήματος σε πρόβλημα εθνικών οικονομιών, με πρώτο θύμα την Ελληνική Οικονομία.

Ευχή και ελπίδα είναι να βρεθεί τρόπος το πρόβλημα να περιοριστεί σε δυσβάστακτες έστω οικονομικές συνέπειες, και να μη πληρώσουμε τίμημα είτε σαν έθνος είτε σαν παγκόσμια κοινότητα που δεν θα μετριέται μόνο σε απώλειες περιουσίας και βιοτικού επιπέδου.

7 Βιβλιογραφία

Ξένη

1. Amadou, N. R. Sy (2009), “*The Systemic Regulation of Credit Rating Agencies and Rated Markets*”, *World Economics*, Vol 10, No 4, pp 69-108
2. Basel Committee on Banking Supervision. (February 2006). *Enhancing corporate Governance for banking organizations*. Διαθέσιμο: <http://www.bis.org>
3. Bolton, Patrick, Freixas, Xavier and Shapiro, Joel David (2009), *The Credit Ratings Game*, NBER Working Paper No. 14712
4. Cohn Scott (2008), *S&P Officials: We'd Do a Deal 'Structured by Cows*, CNBC, Διαθέσιμο: www.cnbc.com/id/27321998/S_P_Officials_We_d_Do_a_Deal_Structured_by_Cows
5. Papademos, L. (7 July 2006). *Price stability, financial stability and efficiency, and monetary policy*. Speech by Mr Lucas Papademos, Vice President of the European Central Bank, at the third conference of the Monetary Stability Foundation on “Challenges to the financial system – ageing and low growth”, Frankfurt
Διαθέσιμο : <http://www.bis.org>
6. Paul H. Kupiec. (2007). Financial stability and Basel II. *Annals of Finance*, Special Issue.
7. Randall, P. & Σπαθαράκης, Δ. (2009). Βασιλεία II: Ο γρήγορος δρόμος για μια νέα εποχή στον τραπεζικό χώρο
Διαθέσιμο : <http://www.experian-scorex.com>
- 8.. Schinasi, G. (2006). *Safeguarding Financial Stability: Theory and Practice, International Monetary Fund*,
9. *Turbulence in Emerging Economies. Organization Scienc.*, Vol. 15, No. 6, pp. 687–703
10. Yeoh, P. (2010), Causes of the global financial crisis: Learning from the competing insights, *International Journal of Disclosure and Governance*, Volume 7, No 1, pp. 42-69

Ελληνική

1. Βασιλείου, Δ. & Ηρειώτης, Ν. (2009) *Ανάλυση Επενδύσεων και Διαχείριση Χαρτοφυλακίου*. Rosily
2. Βασιλείου, Δ. & Ηρειώτης, Ν. (2008). *Χρηματοοικονομική Διοίκηση*. Rosily
3. Γκαργκάνας, Ν. (19 Δεκεμβρίου 2003). *Ομιλία του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος κ. Νικολάου Χ. Γκαργκάνα, στο γεύμα που παρέθεσε προς τιμήν του ηλέσχη Propeller Club*. Διαθέσιμο : <http://www.bankofgreece.gr>
- 4 Γκόρτσος, Χ. (Μάιος 2005). *Βασιλεία II και κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών*.

Διαθέσιμο : <http://www.economia.gr>

5. Γκόρτσος, Χ. (2007). *Η Βασιλεία II αποτελεί πρόκληση όχι μόνο για τα εποπτευόμενα πιστωτικά ιδρύματα, αλλά και για τις εποπτικές αρχές*. Banking & Finance του περιοδικού Επιστημονικό Μάρκετινγκ. Τεύχος Ιούλιος-Αύγουστος 2007.
6. Γκόρτσος, Χ. (Δεκέμβριος 2006). *Το διεθνές και ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο της κεφαλαιακής επάρκειας* Διαθέσιμο : <http://www.economia.gr>
7. Γκόρτσος, Χ. (22 Νοεμβρίου 2007). Ομιλία σε εκδήλωση του Ελληνικού Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών, με θέμα: Το νέο εποπτικό πλαίσιο της Βασιλείας II & ο ρόλος των εσωτερικών ελεγκτών. Διαθέσιμο : <http://www.hba.gr>
8. Γκόρτσος, Χ. (5 Αυγούστου 2007). *Υψηλό το κόστος προσαρμογής των τραπεζών στο νέο καθεστώς κανόνων της Βασιλείας II*. Διαθέσιμο : <http://www.express.gr>
9. Ελληνική Ένωση Τραπεζών (2010), *Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα το 2009*,
10. Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. (2007). *Κεφαλαιακές απαιτήσεις Επιχειρήσεων Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών έναντι του λειτουργικού κινδύνου. Απόφαση 6/459/2007* Διαθέσιμο : <http://www.hcmc.gr>
11. Ζαγορήσιος, Ν. & Μαρίνος, Γ. (Δεκέμβριος 2006). *Τιτλοποίηση απαιτήσεων στο περιβάλλον Βασιλείας II* Διαθέσιμο : <http://www.economia.gr>
12. Ζοπουνίδης, Κ. & Λιαδάκη, Α. (Ιανουάριος 2006). *Κεφαλαιακή επάρκεια και το νέο πλαίσιο εποπτείας των τραπεζών*. Διαθέσιμο : <http://www.morax.gr>
13. Καλφάογλου, Φ. (Σεπτέμβριος 2006). *Η επίπτωση του νέου πλαισίου υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων τραπεζών (Βασιλεία II) στη σταθερότητα και αποτελεσματικότητα του τραπεζικού συστήματος*. Διαθέσιμο : <http://www.morax.gr>
14. Κυριακόπουλος, Π. (Δεκέμβριος 2006). *Η ενσωμάτωση της Βασιλείας II στην ελληνική Νομοθεσία* Διαθέσιμο <http://www.economia.gr>
15. Ναυτεμπορική (2007), *Η χρηματοπιστωτική κρίση δεν επηρεάζει την Ελλάδα*,
16. Παναγιώτου, Σ. (1 Δεκεμβρίου 2004). *Οι κανόνες της Βασιλείας II και η ναυτιλιακή Πίστη* . Διαθέσιμο <http://www.economics.gr>
17. Παναγόπουλος, Γ. & Πελετίδης, Γ. (2007). *Βασιλεία II: Περιγραφή και συνέπειες για το τραπεζικό σύστημα*.
18. Παπαδογιάννης, Γ. (1 Φεβρουαρίου 2007). *Στην επιφάνεια ο λειτουργικός κίνδυνος των τραπεζών* . Διαθέσιμο: <http://www.economics.gr>
19. Πεπέ, Ζ. (9 Αυγούστου 2007). *Οι συνέπειες της Βασιλείας II για δανειολήπτες και εργαζόμενους*. Διαθέσιμο: <http://www.capital.gr>
20. Πετράκης, Π. (2007). *Σύμφωνο της Βασιλείας I & II*. Διαθέσιμο : <http://www.elearn.elke.uoa.gr/petrakis>
21. Προβόπουλος, Γ. (28 Ιανουαρίου 2000). *Αξιολόγηση των πρόσφατων προτάσεων της Βασιλείας* . Διαθέσιμο : <http://www.economics.gr>

22. Τράπεζα της Ελλάδος. (Μάιος 2005). *Λειτουργικός Κίνδυνος: Μέθοδοι του Βασικού Δείκτη Και Τυποποιημένη. Έγγραφο Διαβούλευσης VI*. Διαθέσιμο :
<http://www.bankofgreece.gr>
23. Τράπεζα της Ελλάδος «*Εκθέσεις για τη χρηματοπιστωτική Σταθερότητα*», Διαθέσιμες
<http://www.bankofgreece.gr>
24. Τράπεζα Πειραιώς (2009), «*Συνοπτική και συγκριτική επισκόπηση των Turner Review και de Larosière Report*», Διαθέσιμη
http://www.piraeusbank.gr/Documents/internet/Economic_Research/Announcements/2009/PiaioTrapezikisEropteias_EE_060409.pdf
25. Χαραλαμπίδης, Μ. (Δεκέμβριος 2006). *Πέρα από τη Βασιλεία II*. Διαθέσιμο :
<http://www.economia.gr>
26. Χαρδούβελης, Γ. Γκόρτσο Χ.(2011) *Η Διεθνής Κρίση, η Κρίση στην Ευρωζώνη και το Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα*, Ελληνική Ένωση Τραπεζών
27. Χατζάκης, Φ. (1 Δεκεμβρίου 2006). *Πώς θα επηρεάσει η Βασιλεία II τις σχέσεις των εταιρειών με τις τράπεζες*. Διαθέσιμο : <http://www.economics.gr>

Τράπεζα της Ελλάδος www.bankofgreece.gr

Ελληνική Ένωση Τραπεζών: www.hba.gr

Διεθνές Νομισματικό Ταμείο www.imf.org & <http://www.imf.org/external/np/sta/fsi/eng/fsi.htm>

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας www.nbg.gr

Άλφα Τράπεζα www.alpha.gr/

Eurobank <http://www.eurobank.gr>

Τράπεζα Πειραιώς www.piraeusbank.gr